

Agrárgazdasági Információk

AZ ÉLELMISZERIPARI KAPACITÁSOK HELYZETE MAGYARORSZÁGON 2017

NAIK Agrárgazdasági Kutatóintézet

**AZ ÉLELMISZERIPARI KAPACITÁSOK
HELYZETE MAGYARORSZÁGON
2017**

Szerkesztette: Bábáné Demeter Edit

Szerzők: Bábáné Demeter Edit Csoltai Veronika
Boldog Valéria Kiss Gabriella
Ehretné Berczi Ildikó Marosán Ágnes
Fekete Géza Medináné Lázár Virgília

Közreműködők: Dankóné Seres Zsuzsanna

Opponensek: Felkai Beáta Olga
Kis Máté

Felelős kiadó: Dr. Goda Pál

Szerkesztőbizottság: Biró Szabolcs Lámfalusi Ibolya
Dublecz Károly Pető Károly
Felföldi János Potori Norbert
Fertő Imre Rieger László
Herdon Miklós Stummer Ildikó
Illés B. Csaba Szakály Zoltán
Kapronczai István Szűcs István
Káposzta József Takács István
Kemény Gábor Tóth József
Kertész Róbert Tóth Tamás
Keszthelyi Szilárd Vágó Szabolcs

Kiadó:
NAIK Agrárgazdasági Kutatóintézet
H-1093 Budapest, Zsil utca 3–5.
Telefon: (+36 1) 217-1011
Fax: (+36 1) 217-4469
<https://aki.naik.hu>
aki@aki.naik.hu

DOI: <https://doi.org/10.7896/ai2001>
ISSN 2631-0147
ISSN 1418-2130 (Agrárgazdasági Információk sorozat)

Nyomda, kötetzet: Prime Rate Kft.
© NAIK Agrárgazdasági Kutatóintézet

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatva vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, továbbá bármilyen elven működő adatbázis-kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

Vezetői összefoglaló	5	Édességgyártás (1082) gyártóvonalainak kapacitáskihasználtsága	46
Problémafelvetés.....	5	Fűszer- és ételízesítő-gyártás (1084) gyártóvonalainak kapacitáskihasználtsága	49
Módszer.....	5	Haszonállat-eledel (1091) gyártóvonalainak kapacitáskihasználtsága	52
Eredmények.....	5	Hobbiállateledel-gyártás (1092) kapacitáskihasználtsága	57
A felmérés módszertana	7	Desztillált szeszesital- és pálinkagyártás (1101) kapacitáskihasználtsága	59
Előzmények, az adatgyűjtés jellemzői.....	7	A szőlőbor és gyümölcsbor termelésének (1102 és 1103) kapacitáskihasználtsága	62
A kapacitáshoz kapcsolódó fogalmak.....	7	Sörgyártás (1105) kapacitáskihasználtsága	65
A kapacitáshoz kapcsolódó mutatók.....	8	Alkoholmentes italgyártás (1107) gyártóvonalainak kapacitáskihasználtsága	67
Az élelmiszer-, ital- és dohánytermékgyártás jelentősége	9	Executive Summary	71
Húsfeldolgozás, baromfihús-feldolgozás, húskészítménygyártás (1011, 1012, 1013) gyártóvonalainak kapacitáskihasználtsága	10	Introduction.....	71
Egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás (1039) gyártóvonalainak kapacitáskihasználtsága	17	Methodology.....	71
Növényi olaj gyártása (1041) gyártóvonalainak kapacitáskihasználtsága	23	Results.....	71
Tejtermékgyártás (1051) gyártóvonalainak kapacitáskihasználtsága	26	Kivonat	73
Malomipar (1061) gyártóvonalainak kapacitáskihasználtsága	33	Abstract	73
Kenyér, friss pékáru és tartósított lisztesárugyártás (1071, 1072) gyártóvonalainak kapacitáskihasználtsága	38	Mellékletek	74
Szárasztészta (1073) gyártóvonalainak kapacitáskihasználtsága	43	Mellékletek jegyzéke.....	74
		Hivatkozások jegyzéke	85

Vezetői összefoglaló

Problémafelvetés

Megnövekedett az igény a kormányzat részéről a hazai élelmiszeripar kapacitásainak ismeretére a megváltozott finanszírozási, pályázati környezet miatt, így a NAIK Agrárgazdasági Kutatóintézet (NAIK AKI) felvállalta a kapacitásfelvétel lebonyolítását 2018-ban is. A kiadvány célja, hogy átfogó képet nyújtson a magyarországi élelmiszeripar kapacitásainak nagyságáról és azok kihasználtságáról 2017-re vonatkozóan.

Az adatgyűjtés megvalósulását a hatályos statisztikai törvény és a kapcsolódó Országos Statisztikai Adatfelvételi Program (OSAP) rendelet tette lehetővé, amivel kötelezővé vált az élelmiszer, ital- és dohánytermékek gyártásával foglalkozó kijelölt szervezetek számára a statisztikai adatszolgáltatás.

Módszer

Az anyag elkészítése során az adatgyűjtésből származó adatok, valamint a rendelkezésre álló egyéb adatforrások segítségével került bemutatásra az élelmiszeripar helyzete a 2017-es évre vonatkozóan. A kiadvány egyrészt az Élelmiszeripari kapacitás felmérés című, 2385-ös nyilvántartási számú OSAP keretében végzett adatfelvételtől beérkezett adatokat, másrészt a kapacitásmutatók jobb megértése, értékelése érdekében a Központi Statisztikai Hivatal (KSH), a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) és egyéb forrásokból származó adatokat tekintette át.

Az adatgyűjtés a statisztikai törvény felhatalmazása alapján kiadott kormányrendelet előírásai szerint történt. Az adatgyűjtés teljes körű volt és az adatokat telephelyenként kellett beküldeni. Az adatszolgáltatásra kijelölt 4684 élelmiszer, ital- és dohánytermékek gyártásával foglalkozó szervezetek 57,4 százaléka teljesítette az adatszolgáltatást.

Eredmények

A hús- és baromfifeldolgozó, húskészítmény-gyártó vállalkozások – hagyományaik vagy tudatos stratégia mentén kialakuló – eltérő állapotú és nagyságú műszaki kapacitásokkal rendelkeznek. A kapacitások mindenkor kihasználása számos tényezőtől függ. A feldolgozók egy része állatvágással, darabolással

és készítmény-előállítással egyaránt foglalkozik, ugyanakkor a specializáció és a koncentráció is jellemző az ágazatban. Néhány üzem kizárólag a feldolgozás első szakaszát, például sertés-, marha- vagy baromfivágást végez és jellemzően nem kizárólag a belföldi piacra értékesít. A kisebb, a feldolgozás több szakaszát egy üzemben belül végző vállalkozások behatárolt körzetben saját termékeikkel tudják ellátni akár közvetlenül a fogyasztókat (saját tulajdonú bolt) vagy a kiskereskedelmet. Az adatszolgáltatók körében – a piaci viszonyaiknak megfelelően – olyan üzemek is megtalálhatók, ahol heti egy termelési nap alatt állították elő az igényelt termékmennyiséget, míg volt folyamatos üzemű vállalkozás is. A sertésvágó vonaloknál a súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság 71,6, a soványbaromfi-vágó vonaloknál 80,2 százalék volt 2017-ben. A sertésdaraboló, csontozó vonalak esetén a súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság 77,5 százalék volt. A marhavágásnál a súlyozott átlagos érték a sertéshez és a baromfihoz képest (is) alacsonyabb, 52,9 százalék volt 2017-ben.

A hűtő- és konzerviparban a feldolgozási folyamat szezonális, ugyanakkor a forgalmazás egész évben folyamatos. A feldolgozóüzemekben a gyártás – a szezonban – három műszakban is folyik, a hétvégi munkát is kihasználva. A feldolgozóüzem optimális kapacitáskihasználásának alapfeltétele a folyamatos alapanyag-ellátás. A beérkezett adatok alapján 475 342 tonna csemegekukoricát dolgoztak fel a konzervüzemek 2017-ben, a gyártóvonalra jellemző súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság 78,5 százalék volt, amely vonalon átlagosan évi 85 üzemnapon, napi 24 órán át dolgoztak. A zöldborsókonzerv-gyártó vonalakon 51 584 tonna zöldborsót dolgoztak fel 2017-ben, a gyártóvonalra jellemző súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsági mutató 56,5 százalék, az átlagos évi üzemnapiok száma 30, az átlagos napi üzemórak száma 21 volt. A hűtőipari termelés általában koncentráltabb, nagyobb méretű vállalkozásokban valósul meg. A hűtőiparban hét vállalat rendelkezett 10 ezer tonnánál nagyobb éves termeléssel, amelyből négy vállalat 20 ezer tonnánál is többet gyártott 2017-ben a megfigyelt körben. A beérkezett adatok alapján a fagyasztott zöldség gyártóvonalra jellemző súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság 37,5 százalék, az átlagos évi üzemnapiok száma 176, az átlagos napi üzemórak száma 19 volt 2017-ben.

A tejfeldolgozásban több gyártóvonalon alacsony kapacitáskihasználtság mutatkozott, amelyet az eltérő kiserelések, egy vonalon több termékcsoport gyártása, illetve a szűk keresztmetszetet jelentő töltő- vagy

csomagolóegységek határoztak meg. Az adatgyűjtés alapján a pasztörözőberendezések súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága 36 százalék, a pasztörözőtt tejfélésegeket és tejkészítményeket gyártó vonalaké ettől is elmaradva csak 27,6 százalék volt 2017-ben. Ezek a súlyozott átlagos értékek más vonalakon sem voltak sokkal kedvezőbbek: a savanyú tej és savanyú tejszínkészítményeket gyártó vonalaknál 33,7, a vaj és vajkrémgyártó vonalaké 27,4, az ömlesztettsajt-gyártó sornál 30,2 százalék volt 2017-ben. Ugyanakkor a natúrsajt-gyártó vonalaknál a kapacitáskihasználtság 66,8 százalék volt a vizsgált évben.

A malomiparban nagymértékű koncentráció ment végbe az elmúlt néhány évtizedben, elsősorban azok a malmok zártak be, ahol kicsi vagy közepes kapacitással rendelkeztek. Az ágazatban erős az árverseny és kicsi a nyereség – alacsony a jövedelemtermelő képesség –, ezért kulcskérdés a hatékonyság, amely fejlesztéssel (pl.: zöldmezős beruházás) vagy költségcsökkentéssel érhető el. A hazai fogyasztói szokások megváltozása hatással volt az ágazatra, az egy főre jutó lisztfogyasztás csökkent, amely a búzaörlés mennyiségét mérsékelte. A búzaörlő vonal súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága 86,4 százalék, a kukoricaörlő vonalé 87,8 százalék volt 2017-ben. A malomipar nehéz helyzetben van, a piaci igények alacsonyak, így a kapacitások kihasználása nincs a maximumon, azonban a piaci igény növekedésével a kapacitások is tovább bővíthetők.

A sütőipari termékgyártásról a NAV adatbázisa alapján a 1071-es és a 1072-es szakágazati besorolással rendelkező cégek mindössze 22 százaléka jelentett kapacitásadatokat 2017-ben. Fontos azonban megjegyezni, hogy az adatot szolgáltató cégek foglalkoztatotti létszáma 54, értékesítésének árbevétel

tele több mint 60, exportárbevétele 65 százalékban fedte le a NAV-nál szereplő vállalkozások mutatóit. A kenyérféleségeket gyártó vonalra jellemző súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsági mutató 61,2 százalék volt, azonos a 2016. évvel. Az átlagos évi üzemnapok száma 313 nap, az átlagos napi üzemórák száma 9 óra volt a tárgyévben, a megelőző évhez képest az üzemnapok száma emelkedett, míg az üzemóráké csökkent. A gyorsfagyasztott pékárut gyártó vonalra jellemző súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsági mutató 70,2 százalék volt 2017-ben. A vonalak több mint 52 százaléka a nagyon magas kapacitáskihasználtságú csoportba tartozott, ez az érték 2016-ban 40 százalék volt. A beérkezett adatok alapján az öt legnagyobb mennyiségű fagyasztott pékárut előállító gazdasági szervezet súlyozott kapacitáskihasználtsági mutatója 67,2 százalék volt, három százalékponttal alacsonyabb az összes adatszolgáltatóra számított kihasználtságnál.

A hazai haszonállattakarmány-gyártásban folytatódott a koncentrációs folyamat, a struktúra az integrációk irányába tolódott, ahol további kapacitásnövekedések várhatók a jövőben. A beérkezett információk alapján a haszonállat-takarmány gyártó sorának súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága 69 százalék, átlagosan napi 9 órán és 226 üzemnapon keresztül termeltek az üzemegységek a 2017. évben. A hobbiállat-takarmány gyártó sorának súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága 71,9 százalék volt 2017-ben.

A magyar sörgyártásra erős koncentráció jellemző, 4 vállalkozás adta az összes termelés 99,2 százalékát 2017-ben. A sörgyártó sorok súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága 59 százalék, az 1 óra alatt előállítható mennyiség 364 ezer liter volt 2017-ben.

A felmérés módszertana

Előzmények, az adatgyűjtés jellemzői

A korábbi adatgyűjtések tapasztalatai röviden

Szakágazati besorolás alapján jó lefedettség nem érhető el, mivel a vállalkozások a főtevékenységük mellett további jelentős árbevételt eredményező melléktevékenységeket is folytathatnak, illetve azok a vállalkozások, amelyek nem rendelkeznek élelmiszeripari főtevékenységgel, kimaradnak a mintából. Ezért azokban a szakágazatokban, ahol erre lehetőség van, a címlista összeállításánál támaszkodni kell a szervezeteket nyilvántartó hatósági (pl. élelmiszer- és takarmánybiztonsági célokat szolgáló engedélyezési listák stb.), tevékenység alapján összeállított adatbázisokra.

Az adatgyűjtés jogi keretei

Az adatgyűjtés megvalósulását a hatályos statisztikai törvény és a kapcsolódó OSAP-rendelet tette lehetővé, amellyel kötelezővé vált a kijelölt szervezetek számára a statisztikai adatszolgáltatás.

Adatszolgáltatói kör

Az adatszolgáltatókat az élelmiszer, ital- és dohánytermékek gyártásával foglalkozó kijelölt szervezetek adták, a kézműipari termékeket gyártó egyéni vállalkozások és a 10 millió forint alatti árbevétellel rendelkező cégek nélkül. A kijelölés a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (Nébih) által megküldött címlista (engedélyköteles létesítmények listája, illetve engedélyezett és nyilvántartott takarmányelőállító üzemek listája), valamint a NAV társasági adóbevallásában az élelmiszeriparba sorolt vállalkozások (10 millió forint feletti árbevétellel rendelkezők) alapján történt. Az adatszolgáltatói kör kiegészült a főtevékenységként nem élelmiszeriparba sorolt, de élelmiszeripari tevékenységet folytató vállalkozásokkal (más statisztikában jelentő élelmiszeripari tevékenységet folytatók stb.).

Az adatgyűjtés módja

Az adatgyűjtés elektronikus úton az Agrárstatisztikai Információs Rendszerben (ASIR) történt, ugyanakkor jelentős volt az adatszolgáltatók részéről a papíron történő adatszolgáltatás is. A postai úton és az

elektronikus levélként beérkező kérdőívek az Agrárstatisztikai Osztályon kerültek rögzítésre az ASIR rendszerben.

Az adatgyűjtés ideje

Az adatgyűjtés OSAP-keretek között 2018-ban zajlott a 2017-es tárgyévvel kapcsolatban. A beérkezési határidő a tárgyidőszakot követő év március 31-e volt. A többkörös megkeresés eredményeként a kijelölt adatszolgáltatók 59,2 százaléka teljesítette a statisztikai adatszolgáltatási kötelezettségét.

A kapacitáshoz kapcsolódó fogalmak

Műszaki kapacitás: a feldolgozó vonal gépkönyvében szereplő vagy műszaki leírásában meghatározott tartós teljesítményre utaló, egy órára vonatkoztatott adat. A felmérés a kihasználatlan kapacitások (a termelésből kivont, leállított, felújításra váró, de műszakilag üzemképes vonalak) műszaki kapacitását is magában foglalja. Összetett vonalak esetében a szűk keresztmetszetet jelentő legkisebb kapacitású részegység határozta meg a vonal együttes kapacitását.

Feldolgozott nyersanyag, illetve termelt mennyiség: a technológiai vonalon ténylegesen feldolgozott nyersanyag, illetve termelt termékek mennyisége. Alapvetően a termelt mennyiségre vonatkozó adatokat kellett kitölteni, de volt, ahol ettől eltértünk és a feldolgozott mennyiségről kértük az adatokat (ezt a kérdőíven minden esetben jelöltük). Amennyiben a termelőberendezés többféle terméket állított elő (pl. érlelők), úgy a termelés mennyisége a legjellemzőbb termékre átszámítva került közlésre.

Napi üzemórák száma: átlagos munkarend szerinti napi munkaidő. Éven belüli műszakszámváltozás tervezése esetén a tényleges munkanappal súlyozott átlagos napi üzemóra megadása.

Munkarend szerinti üzemnapok száma: az az időtartam, amely alatt a termelőberendezésnek az üzem részére megállapított munkarend szerint üzemelnie kell. Szezonálisan üzemeltetett vonalaknál a szezon előtt tervezett üzemnapokat kellett alapul venni. Nem szezonálisan üzemeltethető termelőkapacitások

nál a naptári alapot csökkenteni kellett a munkaszüneti napok, szabadnapok számával.

Ezek az értékek erősen befolyásolják a szervezeti szintű és az összesített eredményként kapott kapacitáskihasználást. A szezonális termékeknél különösen fontos, hogy mekkora a termelés hossza és azon belül mekkora a kapacitások leterheltsége.

Egy vonalon több termék előállítása is előfordulhat, emiatt a vonal „munkaidejének” szétosztására került sor a termékek között (pl. alkoholmentes italgyártás).

Lefedettségi megállapítása: a NAV adatbázisában szereplő vállalkozások száma (élelmiszeripari főtevékenységgel rendelkező cégek) került összehasonlításra a kapacitásfelvétel során adatot szolgáltató és a NAV adatbázisában az adott szakághoz sorolt cégek számával.

Méretkategóriák megállapítása: az élelmiszeripari termelés sokszínűsége miatt egységes módszertan alkalmazására nem nyílt lehetőség, fő szempont a kategóriák kialakításánál az átláthatóság volt. A kategóriák meghatározása a beérkezett műszaki kapacitások alapján, az éves termelési adatokat figyelembe véve, vonalanként történt.

A „**TOP 5**” cég: az adott gyártóvonalon a legnagyobb éves termelt vagy feldolgozott mennyiséggel rendelkező öt adatot szolgáltató vállalkozás.

Üzemegységek száma: megegyezik a telephelyek számával.

Térképek: a térképen szereplő értékek a telephely (ahol a gyártás, feldolgozás történik) szerinti megoszlásokat szemléltetik.

A kapacitáskihasználtság számítása:

$$= \frac{\text{termelt, feldolgozott mennyiség}}{\text{műszaki kapacitás} \times \text{üzemnapok száma} \times \text{üzemórák száma}}$$

A feldolgozás során a kapacitáskihasználtság egy ötfokozatú skálán került megjelenítésre, ahol a 20 százalék alatti kategória nagyon alacsonynak, a 20 és 40 százalék közötti alacsonynak, a 40 és 60 százalék közötti közepesnek, a 60 és 80 százalék közötti magasnak, a 80 százalék fölötti nagyon magasnak számított.

A TEÁOR struktúrája

A TEÁOR 4 szintű hierarchikus struktúrával rendelkezik, amely a következőképpen épül fel:

- az első szint betűvel jelölve tartalmazza a nemzetgazdasági ágakat,
- a második szint 2 számjegyű kódszámmal jelöli az ágazatokat,
- a harmadik szint 3 számjegyű kódszámmal jelöli az alágazatokat,
- a negyedik szint 4 számjegyű kódszámmal jelöli a szakágazatokat.

A kapacitáshoz kapcsolódó mutatók

Éves üzemórák száma: napi üzemórák és az üzemnapok számának szorzata gyártóvonalanként.

Átlagos éves üzemórák száma: a gyártóvonalankénti éves üzemórák összegének és a vonalak számának hányadosa.

Átlagos üzemórák száma: az adott gyártóvonala beérkező összes üzemóra és az adatot szolgáltató vonalak számának hányadosa.

Átlagos üzemnapok száma: az adott gyártóvonala beérkező összes üzemnap és az adatot szolgáltató vonalak számának hányadosa.

Az egy óra alatt megtermelhető vagy feldolgozható összes mennyiség: a beérkezett műszaki kapacitásadatok összegzését jelentette gyártóvonalanként.

Az átlagosan egy óra alatt megtermelhető vagy feldolgozható mennyiség: az összes egy óra alatti mennyiség és az adatot szolgáltató vonalak számának hányadosa.

A gyártóvonalakra jellemző **súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság** számítása:

$$= \frac{\sum \text{termelt, feldolgozott mennyiség}}{\sum (\text{termelt, feldolgozott mennyiség} / \text{kapacitáskihasználtság})}$$

Az élelmiszer-, ital- és dohánytermékgyártás jelentősége

Hazánkban az élelmiszeripar és a mezőgazdaság hozzáadott értékének aránya európai viszonylatban nem kedvező, mivel az alapanyag-termeléshez viszonyítva a feldolgozóipar termelékenysége, az előállított termékek palettája, az innováció és a digitalizáció hiányából fakadó hátrányok jelentkeztek az ágazat jövedelmezőségében. Támogatási szempontból sem volt meg az egyensúly 2014-ig, mivel az élelmiszeripar csak 2015-től lett stratégiai ágazattá minősítve. A mezőgazdaság által megtermelt nyersanyagok nagy részét a vizsgált évben (2017) az élelmiszeripar dolgozta fel, másrészt feldolgozatlanul exportáltuk. Magyarországon 2017-ben a feldolgozóiparban a termelés 10,7 százalékát adta az élelmiszer-, ital- és dohánytermékgyártás.

A NAV adatbázisa szerint az élelmiszeripari szakágazathoz sorolt vállalkozások száma 2017-ben

4915-re csökkent, ami 9 százalékos csökkenést jelent 2016-hoz képest. A NAV-adatbázis alapján a hazai foglalkoztatást nézve az élelmiszeriparban dolgozott a foglalkoztatottak 3,3 százaléka a 2017-es évben. Az élelmiszeripari vállalkozások többsége a kis- és mikro-vállalkozásokhoz (93,2 százalék) tartozott, míg a fennmaradó 7,3 százalékon a nagy és közepes méretkategóriába sorolt cégek osztoztak. Ugyanakkor az árbevétel (85,6 százalék), az exportárbevétel (92,8 százalék) és az átlagos statisztikai állományi létszám (73,1 százalék) jelentős részét a közepes és nagyvállalatok adták. Az 1. táblázatban szakágazatonkénti bontásban szerepelnek az élelmiszeripar fontosabb mutatói, amelyek a NAV-adatbázisban szereplő cégek adatai alapján kerültek összesítésre.

1. táblázat: Az élelmiszer-, ital- és dohánytermékgyártás főbb mutatói szakágazati bontásban, 2017

TEÁOR	Szakágazat megnevezése	Cégek száma, darab	Átlagos statisztikai állományi létszám, fő	Értékesítés árbevétele, millió HUF	Exportárbevétel, millió HUF
1011	Húsfeldolgozás, -tartósítás	335	9 884	442 656	181 602
1012	Baromfi-hús feldolgozása, tartósítása	131	9 152	309 885	100 861
1013	Hús-, baromfi-hús-készítmény gyártása	69	4 970	140 860	53 431
1020	Halfeldolgozás, -tartósítás	9	18	200	19
1031	Burgonyafeldolgozás, -tartósítás	11	77	2 504	199
1032	Gyümölcs-, zöldség-lé gyártása	76	1 021	57 590	19 646
1039	Egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás	449	7 016	253 982	160 973
1041	Olaj gyártása	65	1 002	228 741	134 966
1051	Tejtermék gyártása	91	6 623	316 303	70 117
1052	Jégkrém gyártása	42	296	6 159	2 075
1061	Malomipari termék gyártása	104	2 153	131 409	31 602
1062	Keményítő, keményítőtermék gyártása	9	769	110 471	67 969
1071	Kenyer, friss pékáru gyártása	1 075	16 638	161 605	5 360
1072	Tartósított lisztes áru gyártása	98	3 961	96 486	32 457
1073	Tésztafélék gyártása	135	1 731	45 724	6 705
1081	Cukorgyártás	7	241	34 478	6 178
1082	Édesség gyártása	251	4 949	205 837	108 024
1083	Tea, kávé feldolgozása	42	179	7 686	220
1084	Fűszer, ételízesítő gyártása	55	1 219	34 817	9 519
1085	Készétel gyártása	36	587	15 020	5 610
1086	Homogenizált, diétás étel gyártása	32	454	20 820	12 210
1089	Mns egyéb élelmiszer gyártása	235	4 351	257 057	129 432
1091	Haszonállat-eledel gyártása	108	2 634	248 984	35 949
1092	Hobbiállat-eledel gyártása	35	1 704	110 547	82 885
1101	Desztillált szeszes ital gyártása	333	1 227	40 567	6 640
1102	Szőlőbor termelése	701	3 768	108 190	23 374
1103	Gyümölcsbor termelése	16	54	713	484
1104	Egyéb nem desztillált, erjesztett ital gyártása	10	12	51	0
1105	Sörgyártás	91	1 821	145 106	5 138
1107	Üdítőital, ásványvíz gyártása	253	3 450	249 501	47 299
1200	Dohánytermék gyártása	9	1 416	174 905	22 650
	Élelmiszeripar összesen	4 915	93 400	3 968 067	1 368 221

Forrás: NAV-adatok alapján a NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztályán készült összeállítás

Húsfeldolgozás, baromfi-hús-feldolgozás, húskészítménygyártás (1011, 1012, 1013) gyártóvonalainak kapacitáskihasználtsága

A 101 alágazat (Hús-, baromfi-hús-feldolgozás, -tartósítás, hús-, baromfi-hús-készítmény gyártása) súlya mind az árbevételét, mind pedig a foglalkoztatásban betöltött szerepét tekintve kiemelkedő a hazai élelmiszeriparon belül. Az ide tartozó három szakágazat (1011, 1012, 1013 szakágazat) adatait összesítve a húsipari vállalkozások számának aránya a teljes élelmiszeriparból 11 százalék volt 2017-ben. A húsipar értékesítési árbevétele az élelmiszeripar egészéhez képest 23 százalék volt, és ebből a közvetlen export-értékesítés árbevételének közel negyedét adta. A teljes élelmiszeriparhoz képest a húsfeldolgozáshoz kötődő három szakágazat foglalkoztatási részesedése együttesen 25,9 százalék volt 2017-ben.

Magyarországon a 1011, 1012 és 1013-as szakágazatokba sorolt vállalkozások 96 százaléka tartozott a kkv-kategóriába a NAV adatbázisa alapján 2017-ben (84 százalékuk mikro- és kisvállalkozás). A kkv-khoz tartozott a teljes alágazati értékesítés nettó árbevételének 44 százaléka és az átlagos statisztikai állományi létszám 49 százaléka.

Az alágazatban a rendelkezésre álló alapanyag feldolgozása során a technológia és a (képzett és képzetlen) munkaerő a szűk keresztmetszet. A nagyrészt tömegtermékekkel és erős (hazai és külföldi szereplők részvételével zajló) versennyel jellemezhető szektorban fontos a megfelelő termelékenység, amihez korszerű technológia és jó kapacitáskihasználtság szükséges. A hús- és baromfi-feldolgozó vállalkozások – hagyományaik vagy tudatos stratégia mentén kialakuló – eltérő állapotú és nagyságú műszaki kapacitásokkal rendelkeznek. A feldolgozók egy része állatvágással, darabolással és készítmény-előállításal egyaránt foglalkozik, ugyanakkor a specializáció, koncentráció is jellemző az ágazatban. Néhány üzem kizárólag a feldolgozás első szakaszát, például sertés-, marha- vagy baromfi-vágást végez és jellemzően nem kizárólag a belföldi piacra értékesít. A kisebb, a feldolgozás több szakaszát egy üzemben belül végző vállalkozások behatárolt körzetben saját termékeikkel tudják ellátni közvetlenül a fogyasztókat (saját tulajdonú bolt) vagy a kiskereskedelmet. A feldolgozók változatos működése miatt eltérő a rendelkezésre álló műszaki kapacitás és annak kihasználtsága.

A KSH adatai szerint a hazai húsiparban regisztrált 4 fő feletti vállalkozások száma 2017-ben közel 370 volt. Az alágazatban az alkalmazásban állók létszáma meghaladta a 23 500 főt. A havi bruttó

átlagkereset 224 ezer forint, ezen belül a hús-, baromfi-hús-készítmény gyártása esetén 248 ezer forint volt 2017-ben. (Az élelmiszergyártás egészére vonatkozóan az alkalmazásban állók bruttó átlagkeresete 247 ezer forint volt havonta ugyanebben az időszakban.)

A NAV adatbázisában a 1011 szakágazatba tartozó cégek értékesítésének nettó árbevételét összevetve a húsfeldolgozás, -tartósítás körbe tartozó gyártóvonalról jelentő – 1011 szakágú – vállalkozások árbevételével, a lefedettségi mutató 81 százalék volt 2017-ben.

A mintában szereplő vállalkozások egy része más húsipari szakágazatba (1013 hús-, baromfi-hús-készítmény gyártása) vagy akár élelmiszer jellegű bolti kiskereskedelmi csoportba kerül a fő tevékenysége alapján. A 1012 szakágazatba tartozó cégek értékesítésének nettó árbevételét (NAV) összevetve a baromfi-hús feldolgozása, -tartósítása körbe tartozó gyártóvonalról jelentő – 1012-es szakágazatú – vállalkozások árbevételével, a lefedettségi mutató 87 százalék volt 2017-ben. A 1013-as szakág (Hús-, baromfi-hús-készítmény gyártása szakágazat) összesített árbevételét és az adatküldők árbevételét összevetve 89 százalékos lefedettség adódott.

A felmérés alapján a húsiparba tartozó tevékenységek közül a sertésvágásnál 3648 darab, a marhavágásnál 159 darab, a csirkevágásnál (soványbaromfi-vágó vonal) 83 ezer darab volt óránként a feldolgozható mennyiség 2017-ben.

A 1011 húsfeldolgozás, -tartósítás szakágazatba tartozó tevékenységek közül a sertésvágásról 103 telephelyről, marhavágásról 38 telephelyről, a sertésdarabolással kapcsolatban 71 telephelyről küldtek információt. Az exportértékesítésben és a belső piac ellátásában egyaránt meghatározó szerepe van a nagyobb feldolgozóknak és tevékenységükkel a kis- és a közepes vállalkozások működését is befolyásolják. A nagy feldolgozók termelése, műszaki kapacitása és annak kihasználtsága fontos tényező az adott szakágazatban, ezért a súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság számításánál a feldolgozott nyersanyag vagy termelt mennyiség alapján kialakított súllyal szerepelnek a vállalkozások.

Az alágazatba tartozó gyártóvonalak főbb kapacitásadatai az eltérő technológia és más sajátosságok miatt változatosan alakultak (1. melléklet). A sertésvágó vonalra jellemző súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsági mutató 72 százalék volt 2017-ben. Az átlagos évi üzemnapok száma a húsipari

vonalak között viszonylag magas, 193, az átlagos napi üzemórák száma 7 volt.

A beérkezett adatok alapján a TOP 5 sertésvágással foglalkozó cég a teljes termelt mennyiség 64 százalékát adta, amelyek mindegyike a 1011 húsfeldolgozás, tartósítás szakágazatba tartozott. Az öt legnagyobb sertésvágó súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsági mutatója 80 százalék volt, 8 százalékponttal magasabb az összes adatszolgáltatóra (sertésvágás) számított kihasználtságnál (2. táblázat).

A marhavágó vonalra jellemző súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsági mutató 53 százalék volt 2017-ben. Az átlagos évi üzemnapok száma a húsipari vonalak között viszonylag alacsony, 122 nap, az átlagos napi üzemórák száma szintén alacsony, 4 óra volt (1. melléklet). A beérkezett adatok alapján a TOP 5 marhavágással foglalkozó cég a teljes termelt mennyiség 81 százalékát adta és mind az öt vállalkozás a 1011 húsfeldolgozás, -tartósítás szakágazatba tartozott. Az öt legnagyobb marhavágó súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsági mutatója 69 százalék volt, azaz 16 százalékponttal magasabb az összes

adatszolgáltatóra (marhavágás) számított kihasználtságnál. A műszaki kapacitás a sertésdarabolásnál óránként 223 tonna, a töltelékes húskészítménygyártásnál 48 tonna volt 2017-ben (1. ábra).

A sertésdaraboló, csontozó vonalra jellemző súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsági mutató 78 százalék volt 2017-ben (1. melléklet). Az átlagos évi üzemnapok száma a húsipari vonalak között viszonylag magas, 207 nap, az átlagos napi üzemórák száma 7 volt. A beérkezett adatok alapján az éves termelt mennyiséget tekintve a TOP 5 cég 80 százalékos részesedést ért el, amelyek közül négy a 1011 húsfeldolgozás, -tartósítás szakágazatba, egy pedig a 4711 élelmiszer jellegű bolti vegyes kiskereskedelem fő tevékenységi körbe tartozott.

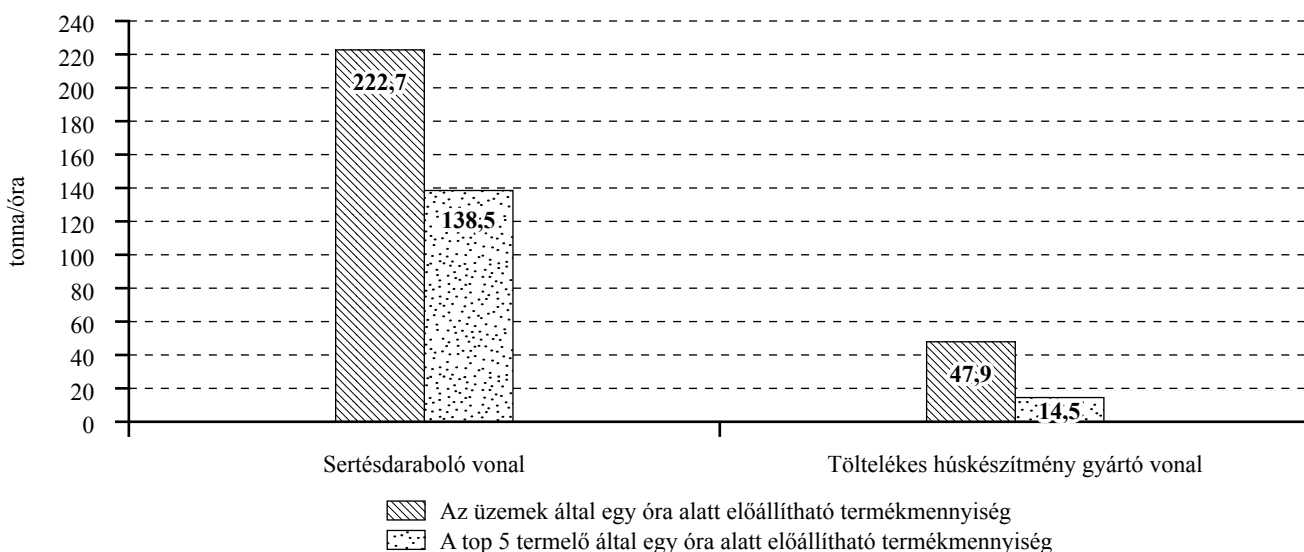
A 1012 baromfi-hús-feldolgozás, -tartósítás szakágazatba tartozó tevékenységek közül a soványbaromfi-vágással kapcsolatban 35 telephelyről küldtek adatokat. A soványbaromfi-vágó vonalra jellemző súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsági mutató 80 százalék volt 2017-ben (1. melléklet). Az átlagos évi üzemnapok száma 212 nap, az átlagos napi üzemórák száma

2. táblázat: A hazai TOP 5 húsipari termékgyártó részesedése a termelésből gyártóvonalanként, 2017

Gyártóvonal	TOP 5 termelésének aránya az összes termeléshez képest, százalék	TOP 5 termelése	TOP 5 súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága, százalék
Sertésvágó vonal, darab/év	63,9	2 909 140	79,5
Marhavágó vonal, darab/év	80,8	66 931	69,3
Sertésdaraboló vonal, tonna/év	80,0	257 386	80,1
Csirkevágó vonal, ezer darab/év	66,6	103 300	87,4
Töltelékes húskészítménygyártó vonal, tonna/év	52,4	46 760	77,3

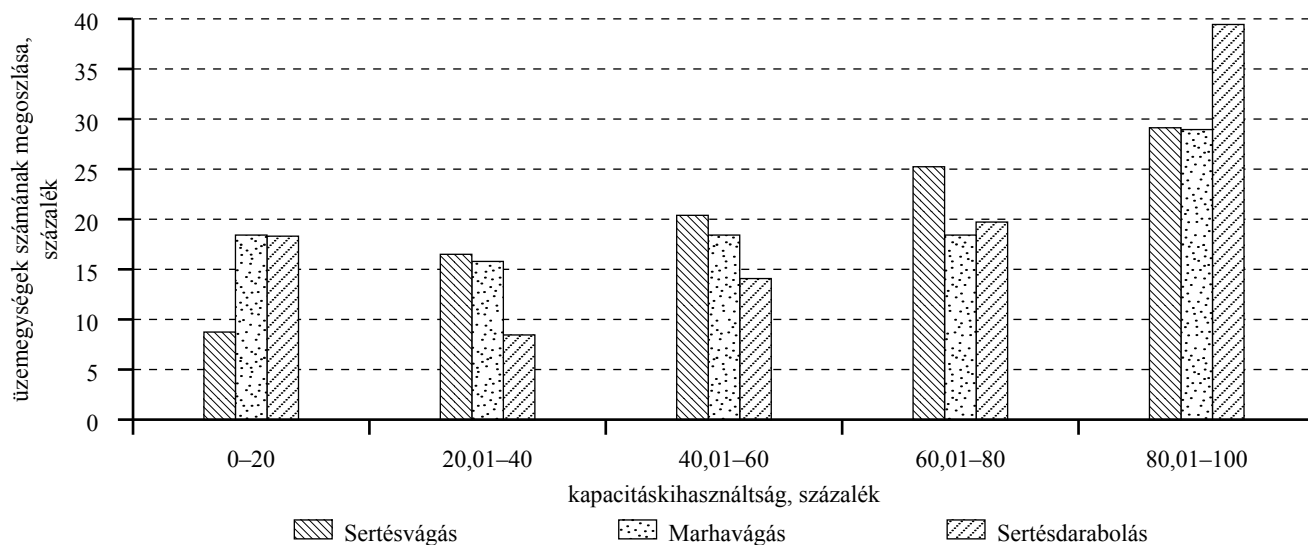
Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

1. ábra: Az üzemek sertésdaraboló és töltelékes húskészítménygyártó vonalai és a TOP 5 termelő által egy óra alatt előállítható termékmennyiség, 2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

2. ábra: A sertésvágó, a marhavágó és a sertésdaraboló vonalak kapacitáskihasználtságának megoszlása, 2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

a húsipari vonalak közt viszonylag alacsony, 7 volt. A beérkezett adatok alapján a TOP 5 csirkevágással foglalkozó cég az éves termelt mennyiség 67 százalékát adta és négy vállalkozás a 1012 baromfi-hús feldolgozása, tartósítása szakágazatba, egy üzem pedig a 1013 hús-, baromfi-hús-készítmény gyártása szakágazatba tartozott. Az 5 legnagyobb csirkevágó súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsági mutatója 87 százalék volt, azaz 7 százalékponttal magasabb, mint a csirkevágó üzemek összesített súlyozott átlagos kihasználtsága.

A 1013 hús-, baromfi-hús-készítmény gyártása szakágazatba tartozó tevékenységek közül a töltelkes húskészítménygyártással kapcsolatban 95 telephelyről küldtek adatokat. A töltelkes húskészítménygyártó vonalra jellemző súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsági mutató 68 százalék volt 2017-ben (1. melléklet). Az átlagos évi üzemnapok száma 204 nap, az átlagos napi üzemórák száma a húsipari vonalak közt viszonylag magas, 8 óra volt. A beérkezett adatok alapján a TOP 5 hús- és baromfi-húskészítmény-gyártó cég a teljes termelt mennyiség 52 százalékát állította elő 2017-ben. Ezek közül egy a 1011 húsfeldolgozás, -tartósítás szakágazatba, egy a 1013 hús-, baromfi-hús-készítmény gyártása szakágazatba, egy a 4711 élelmiszer jellegű bolti vegyes kiskereskedelem fő tevékenységi körbe volt besorolva, a további kettő pedig a 1012 baromfi-hús feldolgozása, tartósítása szakágazatba tartozott.

Az adatküldők között – jellemzően a kisebb üzemmérettel rendelkezők körében – a piaci kereslettől függően előfordul, hogy átlagosan heti egy termelési nappal elő tudják állítani a szükséges termékmennyiséget, a nagyobb vállalkozásoknál viszont folyamatos a termelés, akár több műszakban is. A termelés intenzitását, folyamatosságát természetesen alapvetően az adott

vállalkozás piaci lehetőségei határozzák meg. A saját alapanyag-előállítás – például sertés- vagy baromfifelvétel – kialakítása az egyenletes termelés alapja lehet, a vásárolt alapanyag viszont az ár és a kínálat változékonysága miatt veszélyezteti a kiegyensúlyozott működést.

A sertésvágással foglalkozó üzemek közel 30 százaléka 80 százalék feletti kapacitáskihasználással működött, ugyanakkor hozzávetőleg az üzemek negyede 40 százalék alatti kihasználtsággal működtette a vágóvonalait 2017-ben (2. ábra).

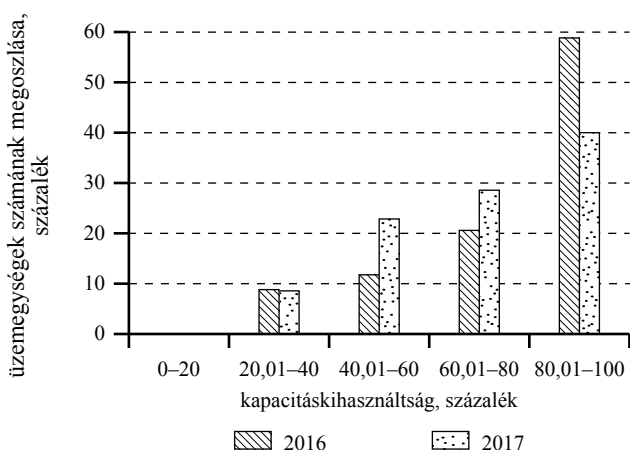
A sertésdarabolással, csontozással foglalkozó üzemek mintegy 40 százaléka 80 százalék feletti kapacitáskihasználással működött 2017-ben. Hasonló arányban (41 százalék) tartoztak az üzemek a nagyon alacsony, alacsony vagy közepes kapacitáskihasználtságú csoportba ezen tevékenység esetén.

A marhavágással foglalkozó üzemek közel 30 százaléka 80 százalék feletti kapacitáskihasználással működött, ugyanakkor 18 százalékuk a nagyon alacsony kapacitáskihasználtságú csoportba tartozott 2017-ben.

A soványbaromfi-vágással (csirke) foglalkozó üzemek közel 70 százaléka magas vagy nagyon magas kapacitáskihasználással működött 2017-ben (3. ábra). A vállalkozásoknak már 2016-ban is alig 9 százaléka tartozott a nagyon alacsony és alacsony kapacitáskihasználtságú csoportba a csirkevágás esetén. Az adatok jól tükrözik, hogy a baromfifeldolgozásban, különösen a vágás területén az erőteljes koncentrációs folyamatok már lezajlottak.

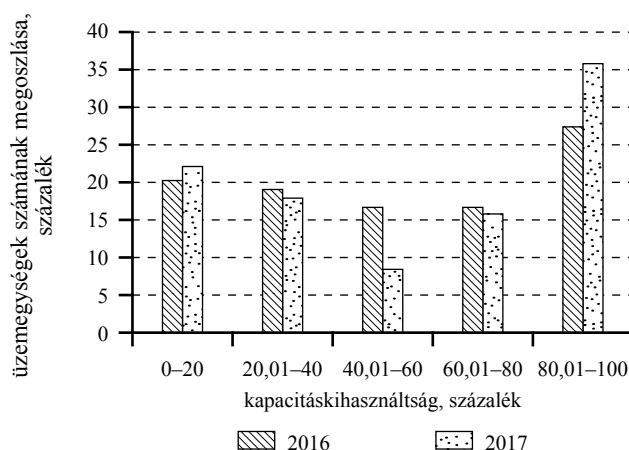
A töltelkes húskészítmény-előállítással (különböző burkolatba töltött készítmények, például párizsi, olasz felvágott, krinolin) foglalkozó üzemek valamivel több mint harmada működött 80 százalék feletti kapacitás-

3. ábra: A soványbaromfi- (csirke)vágóvonalak kapacitáskihasználtságának megoszlása, 2016–2017

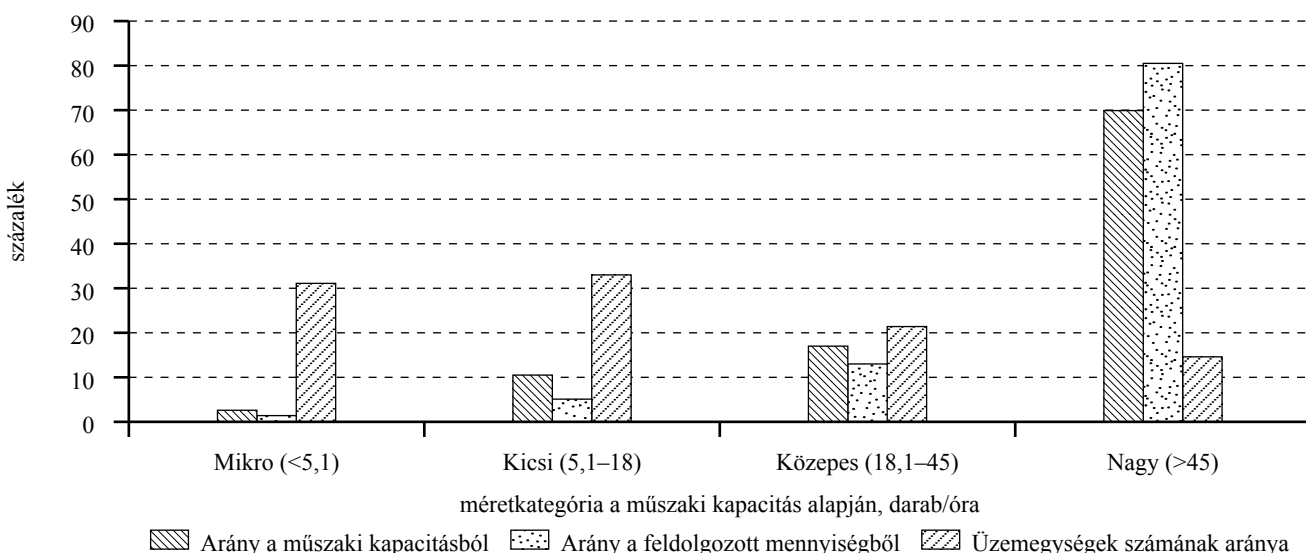
Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

4. ábra: A töltelkes húskészítménygyártó vonalak kapacitáskihasználtságának megoszlása, 2016–2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

5. ábra: A sertésvágó vonalak főbb kapacitásmutatóinak megoszlása méretkategóriánként, 2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

kihasználással 2017-ben. A beküldött adatok alapján a vállalkozások 40 százaléka a nagyon alacsony vagy alacsony kapacitáskihasználtságú csoportba tartozott (4. ábra).

A termelőüzemknél rendelkezésre álló műszaki kapacitások alapján lehetőség nyílt a méret szerinti csoportosításra. A csoportosítás a kapacitások, a termelt mennyiség és a szakágazat sajátosságainak figyelembevételével négy kategóriát tartalmaz: mikro-, kicsi, közepes és nagy kapacitású csoportot.

A sertésvágó vonalak műszaki kapacitásainak nagysága alapján kialakított csoportosítás szerint a nagy (45 darab/óra feletti) kapacitású vállalkozások több mint 80 százalékkal részesedtek a sertésvágásból, és az összes műszaki kapacitás több mint kétharmada tartozott ide (5. ábra). Szintén a nagy méretkategóriába

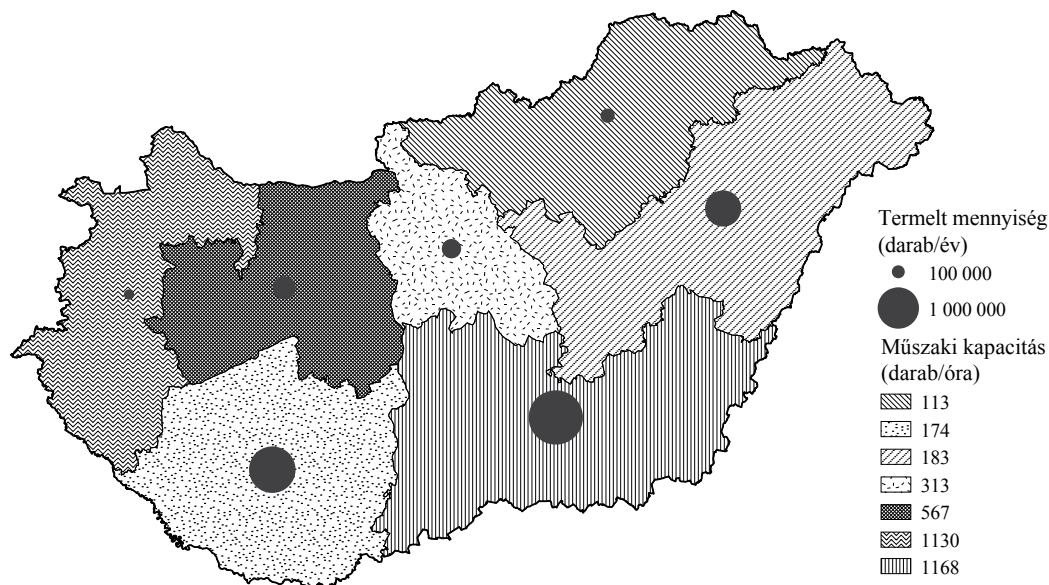
3. táblázat: A sertésvágó vonalak főbb kapacitásmutatói méretkategóriánként, 2017

Méretkategória a műszaki kapacitás alapján, darab/óra	Súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság, százalék	Átlagos üzemórák száma, óra/nap	Átlagos üzemnapok száma, nap/év
Mikro (<5,1)	57,2	6	180
Kicsi (5,1–18)	57,2	7	168
Közepes (18,1–45)	57,6	8	222
Nagy (>45)	76,9	8	235

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

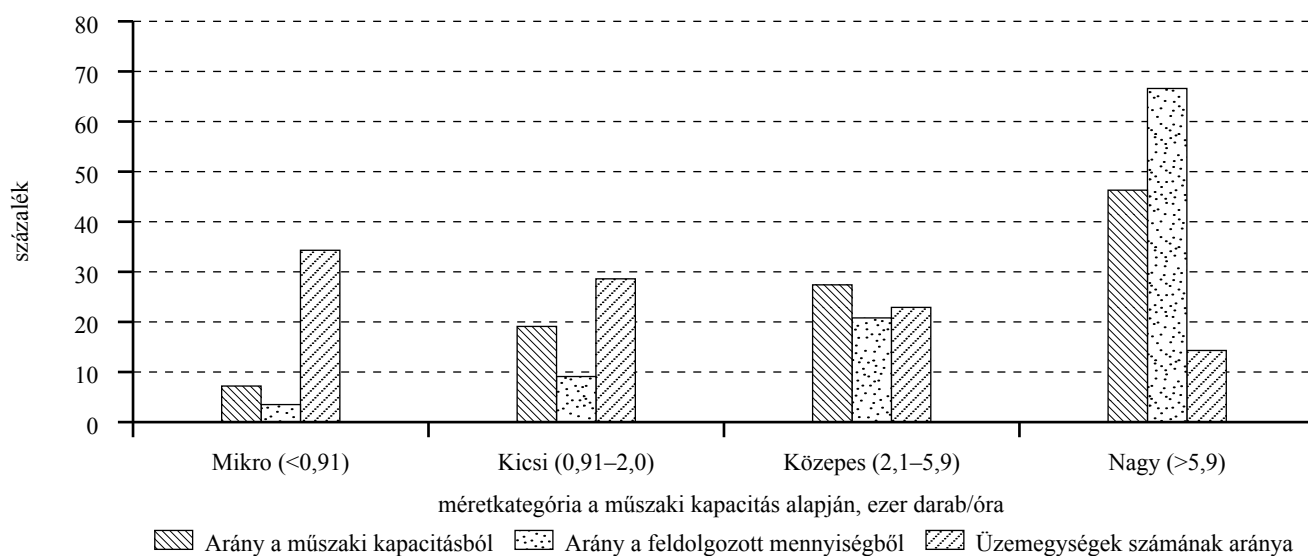
eső üzemegységeket jellemezte a legnagyobb súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság és az átlagos üzemnapok száma is itt volt a legmagasabb (3. táblázat).

6. ábra: A sertésvágó vonalak feldolgozott mennyiségének és műszaki kapacitásának alakulása régióként, 2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály adatai alapján az Adatalemzési és Térinformatikai Kutatások Osztály szerkesztésével

7. ábra: A soványbaromfi- (csirke)vágó vonalak főbb kapacitásmutatóinak megoszlása méretkategóriánként, 2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

A sertésvágó vonalak területi alapú megoszlása alapján a Dél-Dunántúlon és a Dél-Alföldön található a legnagyobb összesített kapacitások. A kapcsolódó termelt mennyiség – a kapacitásokkal összhangban – szintén ezekben a régiókban volt a legmagasabb 2017-ben (6. ábra).

A soványbaromfi- (csirke)vágó vonalak műszaki kapacitásainak nagysága alapján kialakított csoportosítás szerint a nagy (5,9 ezer darab/óra feletti) kapacitású vállalkozások több mint 67 százalékkal részesedtek a vágásból, ugyanakkor ez a csoport az üzemegységek számának mindössze 14 százalékát adta. A műszaki

kapacitás 46 százalékaival rendelkeztek ezen üzemek (7. ábra). Szintén a nagy méretkategóriába eső üzemegységeket jellemezte a legnagyobb súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság és az átlagos üzemnapok száma is itt volt a legmagasabb (4. táblázat).

A töltelkes húskészítménygyártó vonalak kapacitásainak nagysága alapján kialakított csoportosítás szerint a mikro- (0,11 tonna/óra alatt) kapacitású vállalkozások mindössze 1,5 százalékkal részesedtek a termelésből, ugyanakkor ez a csoport az üzemegységek számának közel 38 százalékát adta (8. ábra). A mikro- és a kis méretkategóriába eső üzemegysége-

4. táblázat: A soványbaromfi- (csirke)vágó vonalak főbb kapacitásmutatói méretkategóriánként, 2017

Méretkategória a műszaki kapacitás alapján, ezer darab/óra	Súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság, százalék	Átlagos üzemórák száma, óra/nap	Átlagos üzemnapok száma, nap/év
Mikro (<0,91)	68,4	6	180
Kicsi (0,91–2)	58,5	7	210
Közepes (2,1–5,9)	75,0	8	233
Nagy (>5,9)	87,4	11	259

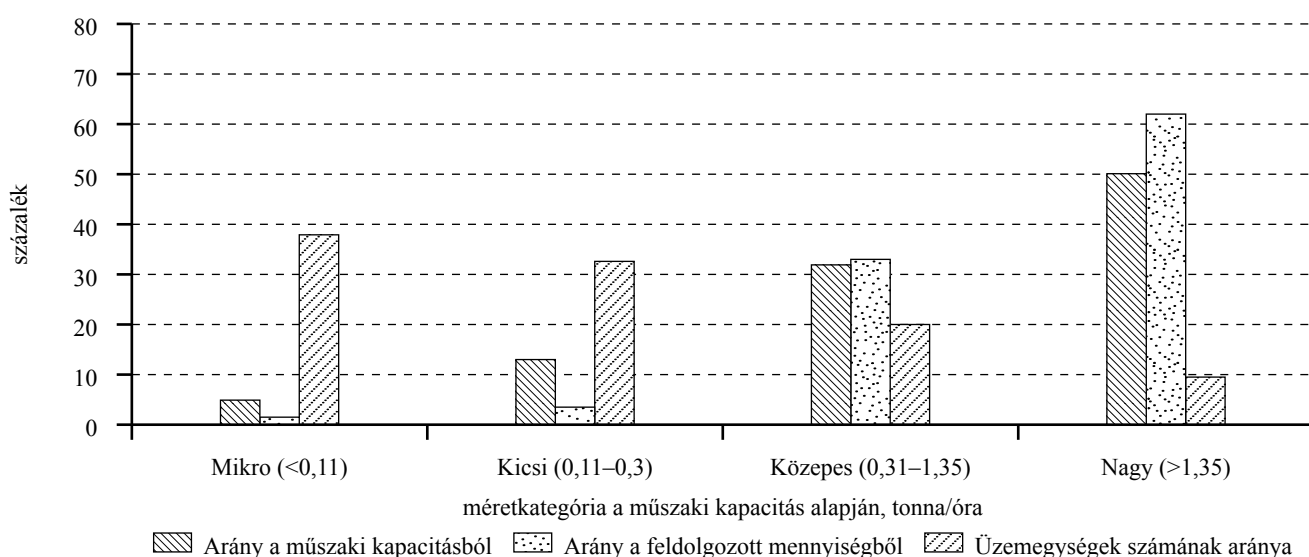
Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

5. táblázat: A töltelékes húskészítménygyártó vonalak főbb kapacitásmutatói méretkategóriánként, 2017

Méretkategória a műszaki kapacitás alapján, tonna/óra	Súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság, százalék	Átlagos üzemórák száma, óra/nap	Átlagos üzemnapok száma, nap/év
Mikro (<0,11)	50,2	6	178
Kicsi (0,11–0,3)	41,5	6	192
Közepes (0,31–1,35)	68,6	10	243
Nagy (>1,35)	70,1	13	255

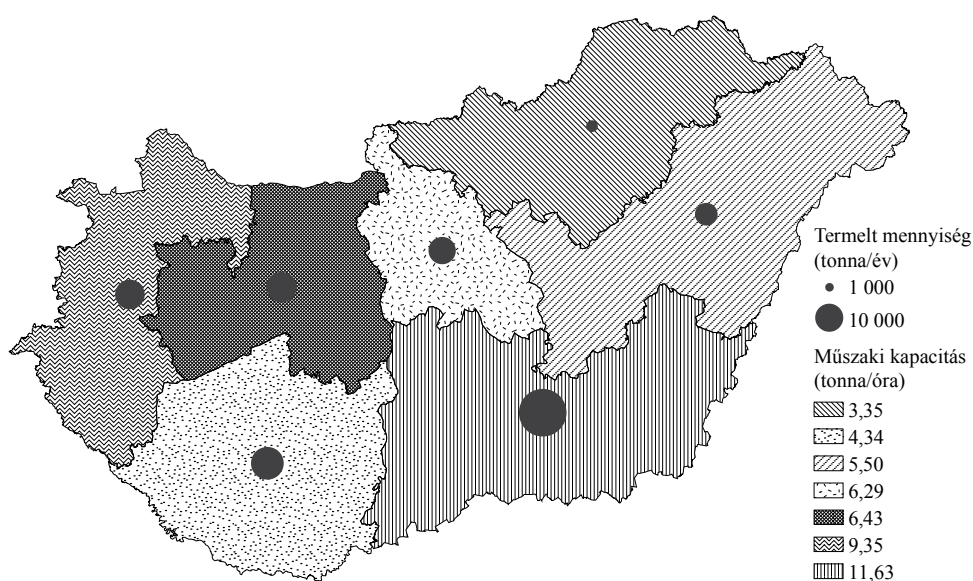
Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

8. ábra: A töltelékes húskészítménygyártó vonalak főbb kapacitásmutatóinak megoszlása méretkategóriánként, 2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

9. ábra: A töltelékes húskészítménygyártó vonalak termelt mennyiségének és műszaki kapacitásának alakulása régióinként, 2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály adatai alapján az Adatelemzési és Térinformatikai Kutatások Osztály szerkesztésével

ket jellemezte a legalacsonyabb súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság és az átlagos üzemnapok száma is itt volt a legkevesebb (5. táblázat). A nagy méretkategóriába eső üzemegységek (1,35 tonna/óra feletti kapacitással) az éves termelés több mint 60 százalékát adták.

A töltelékes húskészítménygyártó vonalak régiós megoszlása alapján a Dél-Alföldön és a Nyugat-Dunántúlon található a legnagyobb összesített kapacitások. A termelt mennyiség a Dél-Alföld régióban volt a legmagasabb 2017-ben és Észak-Magyarországon volt a legalacsonyabb mind a termelt mennyiség, mind az összesített műszaki kapacitás (9. ábra).

Az adatküldők közül a töltelékes húskészítménygyártással foglalkozó vállalkozások változatos TEÁOR-besorolással rendelkeztek (10. ábra). A gyártóvonalhoz a legszorosabban a 1011, a 1012 és a 1013 kódjelű tevékenységek kapcsolódtak, és ez a kör adta a termelt mennyiség, valamint az üzemegységek számának nagyobb hányadát is.

Hűtés:

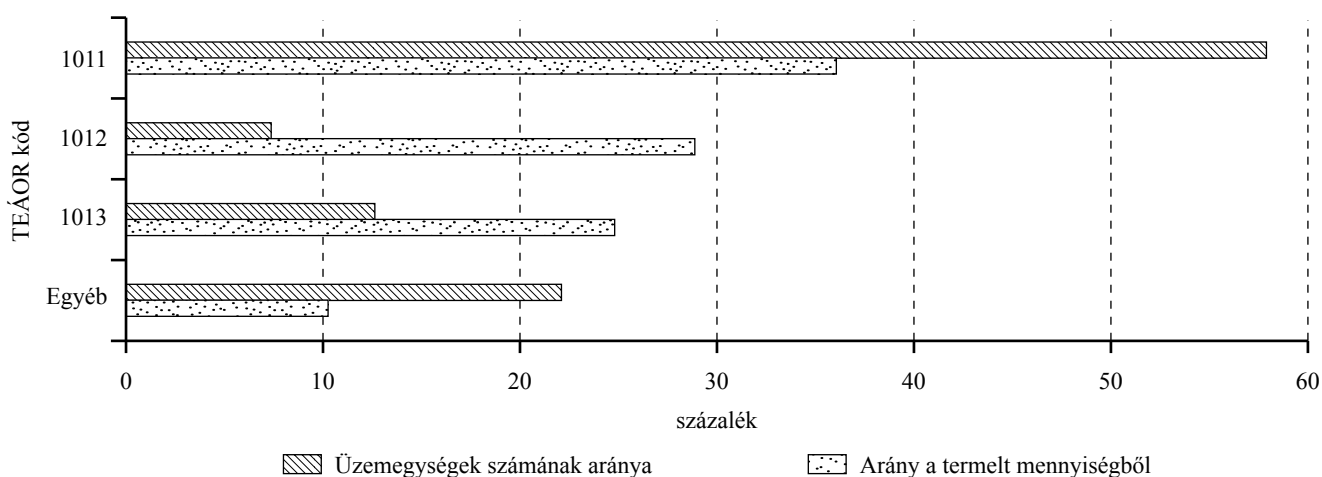
- A húsfeldolgozáshoz társuló mélyhőmérsékletű tárolótér 13 478 tonna (fagyasztó és mélyhőmérsékletű tárolókapacitás együttesen 16 583 tonna), a nem mélyhőmérsékletű hűtőtároló-kapacitás 5818 tonna volt a beérkezett adatok alapján 2017-ben (kivéve a húskészítménygyártáshoz vagy baromfivágáshoz kapcsolódó hűtőtárolókat).
- A baromfifeldolgozáshoz (például vágás, darabolás) kapcsolódó fagyasztó és mélyhőmérsékletű tárolókapacitás 11 838 tonna, a nem

mélyhőmérsékletű hűtőtároló-kapacitás 3891 tonna volt.

- A készítmény- (hús, baromfi) gyártást kiegészítő mélyhőmérsékletű tároló 2848, a 0 °C feletti hűtőtároló-kapacitás 2732 tonna volt a beérkezett adatok alapján 2017-ben.

A 2017. évre vonatkozó adatgyűjtés keretében beérkezett adatok alapján a húsiparba tartozó tevékenységek (1011, 1012, 1013 szakágazat) között jelentős különbségek mutatkoztak a kapacitáskihasználtságban. A csirkevágás vagy a sertésdarabolás, csontozás kapacitáskihasználtsága magas, míg például a töltelékes húskészítménygyártásban (az előző évhez hasonlóan) a fentiekhez képest alacsonyabb volt a súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság 2017-ben. A különböző gyártóvonalak eltérő értékeinél figyelembe kell venni, hogy a műszaki lehetőségek kihasználása – számos más meghatározó tényező mellett – termékspecifikus. A kapacitások fejlesztése (ami nem automatikusan bővítést jelent, hanem korszerűsítést és alkalmazkodást a kereslethez) és jobb kihasználása, a hazai húsipar erősödése, teljesítményének növekedése a szereplők tudatos együttműködése nyomán valósulhat meg, a fogyasztói igények folyamatos szem előtt tartásával. Hosszabb távon a húsfélék és húskészítmények hazai fogyasztásbővülését a kedvezményes áfakulcs, a védjegyrendszer (például Kiváló Minőségű Sertéshús [KMS] védjegy), valamint a fogyasztói tudatosság növelését célzó szakmai, szakmaközi kezdeményezések is elősegítik.

10. ábra: A töltelékes húskészítménygyártó vonalak termelt mennyiségének és az üzemegységek számának megoszlása szakágazati bontásban, 2017^{a)}

^{a)} Egyéb: Gabonaféle (kivéve: rizs), hüvelyes növény, olajos mag termesztése; Egyéb szarvasmarha tenyésztése; Sertés-nyésztés; Baromfitenyésztés; Édesség gyártása; Hús-, húskészítmény nagykereskedelme; Élelmiszer jellegű bolti vegyes kiskereskedelem; Hús-, húсару kiskereskedelme; Éttermi, mozgó vendéglátás; Saját tulajdonú, bérelt ingatlan bérbeadása, üzemeltetése; Mérnöki tevékenység, műszaki tanácsadás; Egyéb természettudományi, műszaki kutatás, fejlesztés; Szakmai középfokú oktatás.

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

Egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás (1039) gyártóvonalainak kapacitáskihasználtsága

A 2017. évi NAV-adatok alapján az egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás (konzervipar, hűtőipar) a harmadik legnagyobb szakágazat az élelmiszeriparon belül a nyilvántartott vállalkozások számát tekintve. A szakágazat foglalkoztatási részesedése az élelmiszeriparból 7,5, az árbevételhez történő hozzájárulása 6,4 százalék volt 2017-ben, ezzel a negyedik legnagyobb foglalkoztató és az ötödik legnagyobb árbevételű szakágazat az élelmiszeriparon belül. Az exporttevékenység szakágazati szinten kimagasló, aránya 2017-ben az árbevételből 63,4 százalékot ért el, aminek olyan multinacionális vállalatok jelenléte az oka, melyek gyártási sajátossága, hogy egy-egy telephelyen néhány terméket gyártanak csak, de a regionális vagy világpiacon onnan terítik azokat. Az exportban a nagy és közepes vállalatok jelenléte dominál, az egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás szakágazatban 34 vállalat exportárbevétele meghaladta az 1 milliárd forintot és 3 vállalat exportárbevétele lépte túl a 20 milliárd forintot is 2017-ben. A koncentrációt tekintve a 6 nagyvállalat és a 22 középvállalkozás (a 1039 szakágazatban tevékenykedő vállalkozások 6,2 százaléka) együttesen foglalkoztatta a szakágazat munkavállalóinak 72,8 százalékát, emellett a belföldi árbevétel 81,8, az exportárbevételnek pedig 92,2 százalékát adta. A szakágazatban működő kis- és mikrovállalkozások aránya 93,7 százalék volt 2017-ben.

A KSH adatai szerint 2017-ben a gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás szakágazatban 198 négy fő feletti vállalkozást tartottak nyilván, az alkalmazásban állók létszáma 7,8 ezer főt tett ki és a havi bruttó átlagkeresetük 250 755 forint volt.

Az egyéb gyümölcs- és zöldségfeldolgozást, valamint a gyümölcs-, zöldségléglyártást az alapanyag-ellátást tekintve nehéz elkülöníteni. A feldolgozóipari vállalkozások elsősorban a termelés vonzáskörzetében jöttek létre az alapanyag szállítási sajátosságai miatt. A hűtő- és konzervipar termelése az elmúlt évtizedben csökkent, termékszerkezete jelentősen egyszerűsödött, a két legjelentősebb feldolgozott zöldségféle a csemegekukorica és a zöldborsó. A gyümölcsfeldolgozás az ipari almából történő sűrítmény- és légyártásra épül, a második legjelentősebb ipari feldolgozásra kerülő gyümölcs a meggy.

A hűtő- és konzerviparban a feldolgozási folyamat szezonális, ugyanakkor a forgalmazás egész évben folyamatos. A feldolgozóüzemekben a gyártás – a szezonban – három műszakban is történik, a hétvégéket is kihasználva. A feldolgozóüzem optimális kihasználásának alapfeltétele a folyamatos alapanyag-ellátás.

A termelés jelentős korlátja a szezonális, a gyorsan romló alapanyag és a munkaerő hiánya. A feldolgozást tovább nehezíti a kiszámíthatatlan mennyiségű és minőségű alapanyag-ellátottság (Agrárjelentés, 2016).

A feldolgozó- és csomagolóüzemekben többnyire a gyártósor egy-egy eleme jelenti a szűk keresztmetszetet, így például a fagyasztott zöldségeket előállító üzemekben általában a fagyasztósor teljesítménye határozza meg a feldolgozás ütemét, ezért a feldolgozókapacitás optimalizálása során a vonalszinkront és a tárolókapacitást is ehhez a teljesítményhez kell igazítani (Erdész F.-né *et al.*, 2009).

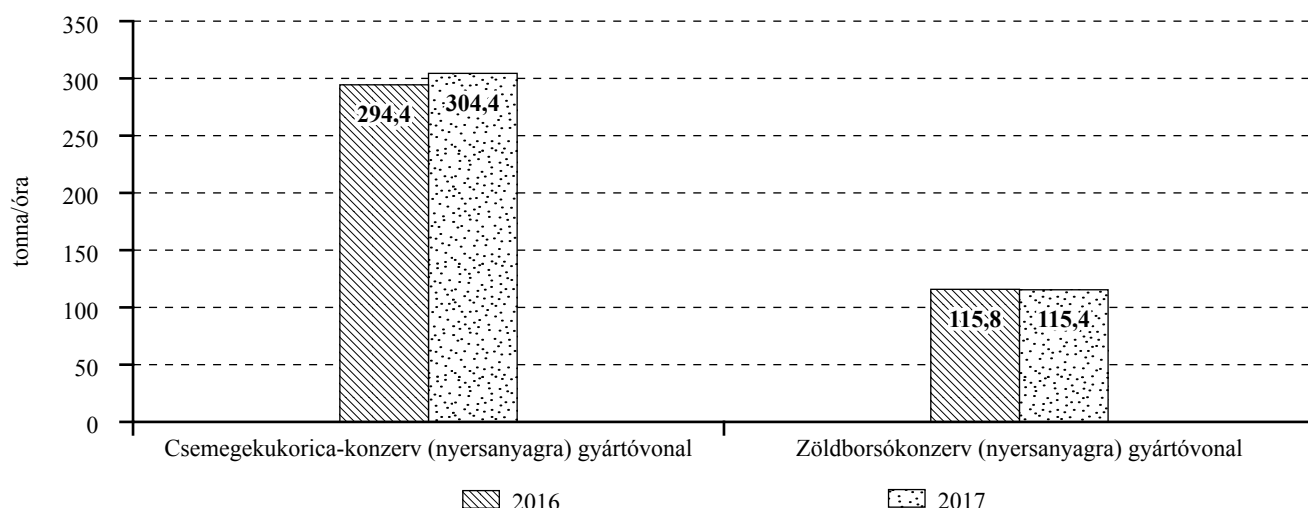
A 2017. évi NAV-adatbázis alapján a 1039 szakági besorolással rendelkező 449 vállalkozás 15 százaléka szolgáltatott kapacitásadatot az egyéb gyümölcs- és zöldségfeldolgozó gyártóvonalakra. A NAV-adatbázis 1039 szakágazatába tartozó cégek értékesítésének 2017. évi nettó árbevételét összevetve a gyümölcs- és zöldségfeldolgozás gyártóvonalairól (kivéve a gyümölcsléglyártást) jelentő vállalkozások árbevételével 72 százalékos volt a lefedettség, az exportárbevételnél 81, a létszámadatot tekintve 68 százalékos lefedettség mutatkozott. Fontos kiemelni, hogy egyrészt a szakágazatban működő cégek döntő többsége mikro- és kisvállalkozás, amelyeket nem tartalmaz teljeskörűen a minta. Másrészt a zöldség- és gyümölcsfeldolgozó üzemek között eltérő szakági besorolásúak is jelentős számmal tevékenykednek. Az adatszolgáltatást teljesítő cégek 71 százaléka tartozott a 1039 szakághoz, a fennmaradó 37 vállalkozás eltérő szakágazati besorolású (pl. 1084 fűszer, ételízesítő gyártása, 1089 máshova nem sorolt egyéb élelmiszer gyártása, 0113 zöldségféle, dinnye, gyökér-, gumósnövény termesztése stb.) volt.

A gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás szakágazatban tevékenykedő cégek között konzervféléket gyártók, hűtőipari vállalatok, savanyítók, konyhakész saláta- és tisztítottzöldség-előállítók, zöldségszárítvány-, gyümölcsaszalvány-készítők, valamint vegyes profilú gyártók találhatók.

A 1039-es szakághoz tartozó, valamint a gyümölcs-, zöldségléglyártó vonalak főbb kapacitásmutatói a 3. mellékletben található. A beérkezett adatok alapján csemegekukoricából az egy óra alatt feldolgozható nyersanyagmennyiség 304,4, zöldborsóból 115,4 tonna volt 2017-ben az adott gyártóvonalakon (11. ábra).

A szakágazatra jellemző szezonális tükröződik a zöldség- és gyümölcsfeldolgozó vonalak kapacitáskihasználtságainak alakulásában, de leginkább az átlagos üzennapok és üzennapok számában. A nyári-őszi

11. ábra: A csemegekukorica- és zöldborsókonzerv-gyártó vonalakon egy óra alatt feldolgozható nyersanyag mennyisége, 2016–2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

6. táblázat: A hazai TOP 5 gyümölcs- és zöldségfeldolgozó cégek részesedése a termelésből gyártóvonalanként, 2017

Gyártóvonalak	TOP 5 termelésének aránya az összes termeléshez képest, százalék	TOP 5 termelése, tonna/év	TOP 5 súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága, százalék
Zöldborsókonzerv-gyártó vonal (nyersanyagra számítva)	93,3	48 137	56,1
Csemegekukorikakonzerv-gyártó vonal (nyersanyagra számítva)	90,8	431 516	77,5
Dzsem- és lekvárgyártó sor	97,6	21 335	60,2
Gyorsfagyasztott zöldségek	83,1	133 462	37,3
Gyorsfagyasztott gyümölcsök	76,6	15 179	49,1

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

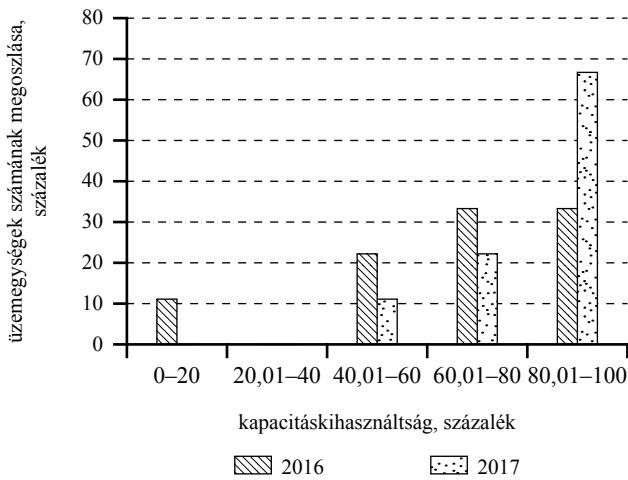
munkacsúcsok idején terméktől függően viszonylag rövid idő alatt kell feldolgozni a betakarított zöldség- és gyümölcsfélét. A hazai csemegekukorica- és zöldborsótermés nagyobb részét, kb. kétharmadát a konzervipar, míg kisebb részét a hűtőipar veszi át és dolgozza fel. A feldolgozók igyekeznek a változó piaci igényeknek jobban megfelelő terméket gyártani – az innováció amúgy is jellemző az élelmiszeriparra, ez az egyik leginnovatívabb szakágazat azon belül. Jelentős változások tapasztalhatók a csomagolás terén is, például a konzervdobozok méretében. A kiszerelés függvényében változik az adott gyártóvonal műszaki kapacitása.

A csemegekukorikakonzerv-gyártó vonalról 7 vállalkozás küldött kapacitásadatot (összesen 9 telephelyről), amely cégek a főtevékenységüket tekintve 1039-es szakágazati besorolás alá tartoztak. A beérkezett adatok alapján a konzervüzemek 475 342 tonna csemegekukoricát dolgoztak fel 2017-ben, a gyártóvonalra jellemző mutató 78,5 százalék volt, amely vonalon átlagosan évi 85 üzemnapon, napi 24 órán át

dolgoztak 2017-ben. Az éves feldolgozott nyersanyagmennyiséget tekintve a termelésben részt vevő első öt vállalat (TOP 5) a feldolgozott csemegekukorica mennyiségének 90,8 százalékát adta (6. táblázat). A TOP 5 gazdasági szervezet súlyozott kapacitáskihasználtsági mutatója 77,5 százalék volt. A feldolgozóüzemek 67 százaléka 80 százalék feletti kihasználtsággal működtette a csemegekukorikakonzerv-gyártó vonalát 2017-ben a beérkezett adatok alapján (12. ábra).

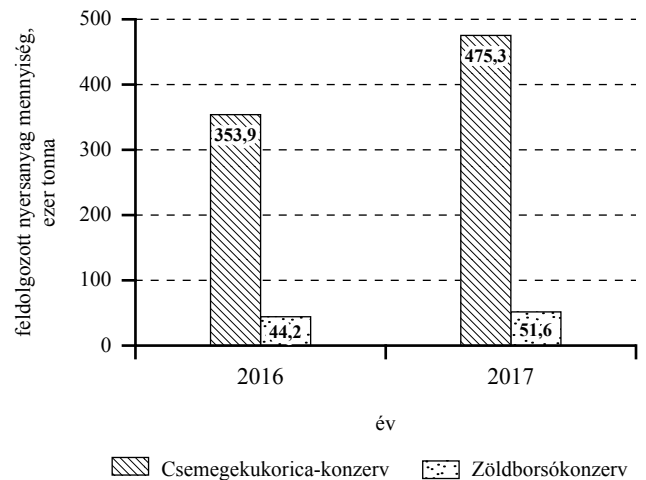
A zöldborsókonzerv-gyártó vonalról nyolc vállalat szolgáltatott adatot (összesen 10 telephelyről), amely vállalkozások főtevékenységük alapján 1039-es szakágazati besorolásúak voltak. A zöldborsókonzerv-gyártó vonalakon 51 581 tonna zöldborsót dolgoztak fel 2017-ben a beérkezett adatok alapján (13. ábra). A gyártóvonalra jellemző súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsági mutató 56,5 százalék, az átlagos évi üzemnapok száma 30, az átlagos napi üzemórák száma 21 volt. A TOP 5 vállalat a teljes feldolgozott mennyiség 93,3 százalékát adta a vizsgált évben. A TOP 5 gazdasági szervezet súlyozott átlagos

12. ábra: A csemegekukoricakonzerv-gyártó vonalak kapacitáskihasználtságának megoszlása, 2016–2017

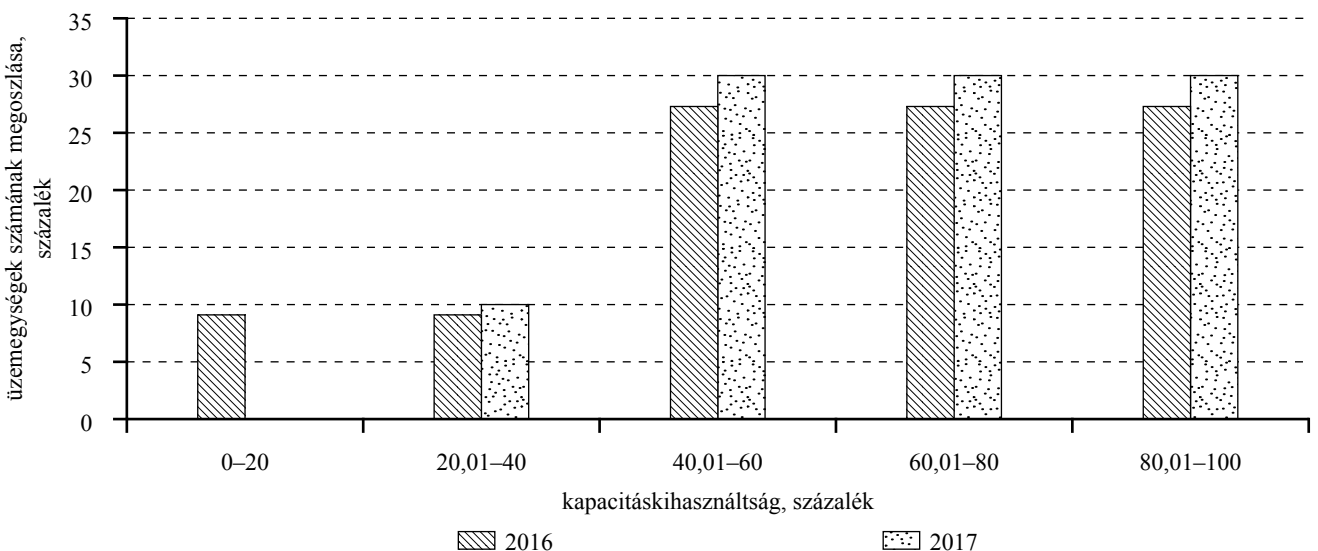
Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

13. ábra: A csemegekukoricakonzerv- és zöldborsó-konzerv-gyártó vonalakon feldolgozott nyersanyag mennyisége, 2016–2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

14. ábra: A zöldborsó-konzerv-gyártó vonalak kapacitáskihasználtságának megoszlása, 2016–2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

kapacitáskihasználtsági mutatója 56,1 százalék volt. A zöldborsó-konzervet gyártó üzemek 60 százaléka magas (60 százalék feletti), 10 százaléka alacsony (20–40 százalék közötti) kapacitáskihasználtsággal működött 2017-ben (14. ábra). A csemegekukorica- és a zöldborsó-konzerv-gyártó vonalak termelési és kapacitásmutatóinak térképes megjelenítése – az adatszolgáltatók védelme érdekében – sem megyei, sem régiós szinten nem lehetséges.

A savanyúságyártó vonalról 62 vállalkozás küldött kapacitásadatot, ebből 30 cég gyártott darabos és vágott savanyúságot is, 15-15 cég pedig csak vágott vagy csak darabos savanyúságot. Az adatszolgáltatást teljesítő cégek 82 százaléka tartozott a 1039-es

szakágazatba, míg a fennmaradó üzemek eltérő szakágazati besorolásúak (1084 fűszer, ételízesítő gyártása, 4631 zöldség-, gyümölcs nagykereskedelme, 8411 általános közigazgatás stb.) voltak. Az adatszolgáltatást teljesítő 1039-es szakágazatba tartozó savanyítók a feldolgozott nyersanyagmennyiség 98 százalékát adták 2017-ben.

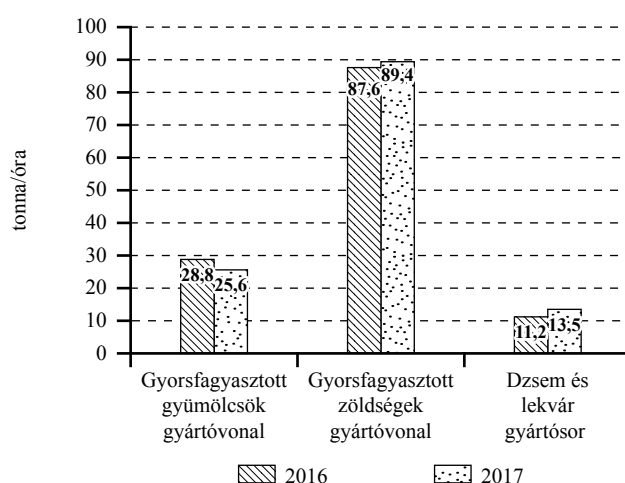
A beérkezett adatok alapján a savanyúságyártó vonalakon darabos savanyúságot átlagosan évi 137 üzemnapon naponta 8 órán át gyártottak, a gyártóvonal súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága 39,5 százalék volt 2017-ben. Az éves feldolgozott nyersanyagmennyiséget alapul véve a TOP 5 vállalkozás súlyozott kapacitáskihasználtsági mutatója 36,6 százalék volt és

7. táblázat: A hazai TOP 5 savanyúságyártó cég részesedése a termelésből gyártóvonalanként, 2017

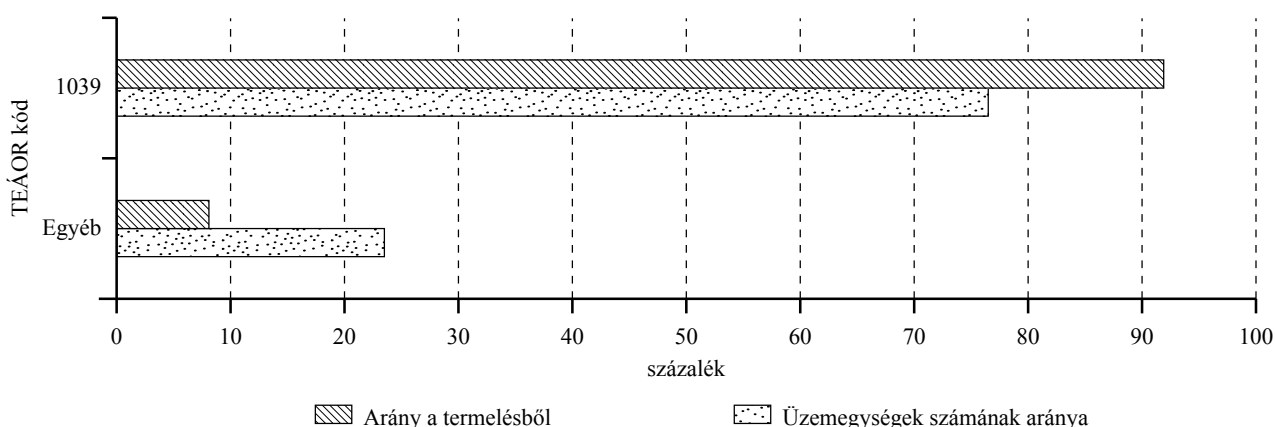
Gyártóvonalak	TOP 5 termelésének aránya az összes termeléshez képest, százalék	TOP 5 termelése, tonna/év	TOP 5 súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága, százalék
Darabos savanyúságyártás (nyersanyagra számítva)	66,4	13 773	36,6
Vágott savanyúságyártás (nyersanyagra számítva)	61,2	5 249	60,7

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

15. ábra: A gyümölcs- és zöldségfeldolgozó vonalakon egy óra alatt előállítható termékek mennyisége, 2016–2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

16. ábra: A gyorsfagyasztott zöldséggyártó vonalakon előállított termékek mennyiségének és az üzemek számának megoszlása szakágazati bontásban, 2017^{a)}

^{a)} Egyéb: Gabonaféle (kivéve: rizs), hüvelyes növény, olajos mag termesztése; Zöldségféle, dinnye, gyökér-, gumónövény termesztése; Zöldség-, gyümölcs-nagykereskedelm; Egyéb élelmiszer nagykereskedelme.

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

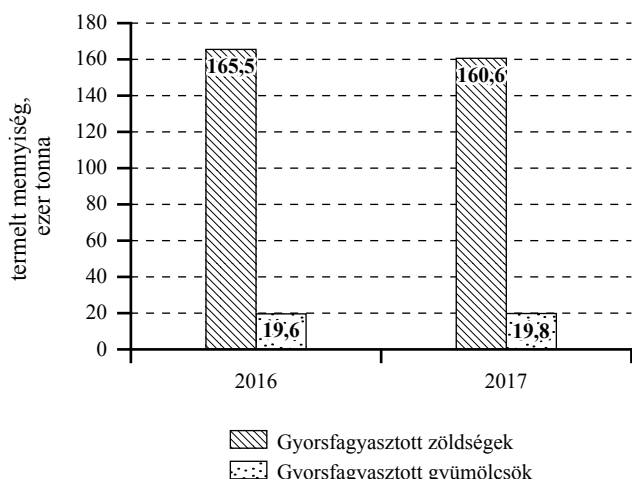
a teljes feldolgozott mennyiség 66,4 százalékát adták 2017-ben. A felmérés szerint vágott savanyúságot átlagosan évi 143 üzemnapon naponta 7 órán át gyártottak, az ehhez tartozó súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság 47,8 százalék volt 2017-ben. A TOP 5 vállalkozás a teljes feldolgozott mennyiség 61,2 százalékát adta, a súlyozott kapacitáskihasználtsági mutató ugyanezen cégeknél 60,7 százalék volt a vágott savanyúság készítésénél (7. táblázat).

A gyorsfagyasztással tartósított termékek előnye, hogy ez a technológia a nyersanyag eredeti minőségi jellemzőinek megőrzésére alkalmas. A technológia hátránya azonban, hogy az alacsony hőmérséklet folyamatos fenntartását igényli a gyártástól a fogyasztásig, ezért megbízható hűtláncot és fejlett infrastruktúrát igényel. A hűtőipari termelés általában koncentráltabb,

nagyobb méretű vállalkozásokban valósul meg. A beérkezett adatok alapján a hűtőiparban hét vállalat rendelkezett 10 ezer tonnánál nagyobb éves termeléssel, amelyből négy vállalat 20 ezer tonnánál is többet gyártott 2017-ben. A gyorsfagyasztott gyümölcsök és zöldségek exportja kimagasló, az export aránya a négy legnagyobb hűtőipari vállalat árbevételéből 61 százalék volt 2017-ben. A fagyasztott gyümölcs-gyártó vonalakon az egy óra alatt előállítható fagyasztott termék mennyisége 25,6 tonna, míg a fagyasztott zöldséggyártó vonalakon 89,4 tonna volt a jelentést tett hűtőipari vállalkozásoknál. Dzsemből és lekvárból az egy óra alatt termelhető mennyiség 13,5 tonna volt 2017-ben az adott gyártóvonalakon (15. ábra).

A gyorsfagyasztott zöldségeket gyártó vonalról 13 cég küldött adatot, összesen 17 telephelyről.

17. ábra: A hűtőipari gyártóvonalakon előállított gyorsfagyasztott zöldség- és gyümölcs mennyisége, 2016–2017

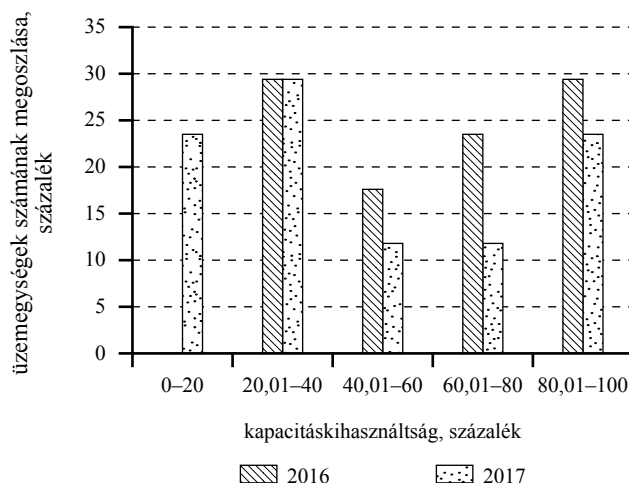
Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

A fagyasztással foglalkozó cégek 76,5 százaléka 1039-es szakágazati besorolású volt, de élelmiszerkereskedéssel, illetve növénytermesztéssel foglalkozó vállalkozások is megtalálhatók az adatszolgáltatók között (16. ábra).

A hűtőipari üzemek 160 648 tonna fagyasztott zöldséget gyártottak 2017-ben a felmérésben részt vett adatszolgáltatók adatai alapján, 2016-ban 165 510 tonna volt a fagyasztott zöldségek termelt mennyisége ugyanezen üzemekben (17. ábra). A gyártóvonalra jellemző súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság 37,5 százalék, az átlagos évi üzemnapok száma 176, az átlagos napi üzemórák száma 19 volt. Az éves termelt mennyiséget tekintve a TOP 5 vállalat 83,1 százalékos részesedést ért el, a súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság-mutató 37,3 százalék volt. A gyorsfagyasztott zöldséggyártó vonalat tekintve a hűtőipari cégek 24 százaléka 80 százalék feletti kapacitáskihasználtsággal, míg az üzemek ugyanennyi százaléka 20 százalék alatti kapacitáskihasználtsággal működtette fagyasztott zöldséggyártó vonalát 2017-ben (18. ábra).

A magyarországi hűtőipari vállalkozásoknál három méretkategória került meghatározásra a gyorsfagyasztott zöldséggyártó vonalak műszaki kapacitásának nagysága alapján: a 4 tonna/óra műszaki kapacitás alatti fagyasztott zöldséggyártó vonallal rendelkező üzemek a kicsi, a 4–10 tonna/óra közöttiek a közepes, a 10 tonna/óra feletti pedig a nagy kategóriába kerültek. A hűtőipari termelés koncentráltóságát tükrözi, hogy 4 tonna/óra alatti műszaki kapacitású gyorsfagyasztott zöldséggyártó vonalakon az üzemek 58,8 százaléka termelt és a termelt mennyiség mindössze 20,7 százalékát adták. A mélyhűtéssel foglalkozók 17,6 százaléka 10 tonna/óra feletti kapacitással rendelkezett a gyorsfagyasztott zöldségvonalat tekintve, és a termelt

18. ábra: A gyorsfagyasztott zöldséggyártó vonalak kapacitáskihasználtságának megoszlása, 2016–2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

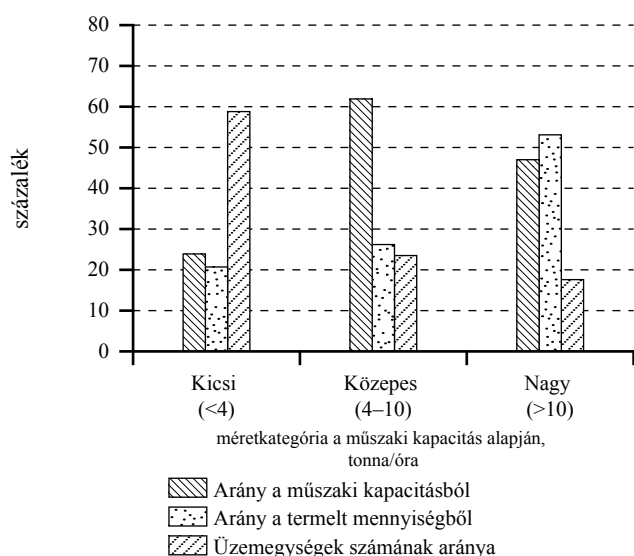
mennyiség 53,1 százaléka tartozott hozzájuk 2017-ben (19. ábra). A nagy méretkategóriába eső üzemegységeket jellemezte a legkisebb súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság, míg az átlagos üzemnapok és üzemórák száma itt volt a legmagasabb (8. táblázat).

A gyorsfagyasztott gyümölcsök gyártóvonaláról 13 cég küldött adatot 15 telephelyről, amely cégek 86,7 százaléka a 1039 szakágazatba tartozott, míg a fennmaradó cégek a 4631 zöldség-, gyümölcs-nagykereskedelem és a 0113 zöldségféle, dinnye, gyökér-, gumónövény termesztése szakágazati besorolásúak voltak. A beérkezett adatok alapján a hűtőipari üzemek 19 809 tonna fagyasztott gyümölcsöt gyártottak 2017-ben. A gyártóvonalra jellemző súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság 49,4 százalék, az átlagos évi üzemnapok száma 121, az átlagos napi üzemórák száma 12 volt. Az éves termelt mennyiséget tekintve a TOP 5 vállalat 76,6 százalékos részesedést ért el, a súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsági mutató 49,1 százalék volt. A gyorsfagyasztott gyümölcsök gyártóvonalát tekintve a hűtőipari cégek 61,5 százaléka 60 százalék fölötti kapacitáskihasználtsággal működött 2017-ben.

A gyorsfagyasztott gyümölcsgyártásban 1,5 tonna/óra alatti műszaki kapacitású gyártóvonalon az üzemek 46 százaléka termelt, a mélyhűtéssel foglalkozók 23 százaléka 2,4 tonna/óra feletti kapacitással rendelkezett a gyorsfagyasztott gyümölcsvonalat tekintve. A nagy kategóriába tartozó cégek a termelt mennyiségéből 56,9 százalékkal részesedtek 2017-ben (20. ábra, 9. táblázat).

A dzsem- és lekvárgyártó vonalról 13 vállalkozás küldött adatot, amely cégek 54 százaléka a 1039 szakágazatba tartozott. Az adatszolgáltatást teljesítő, 1039-es szakágazati besorolású dzsem- és lekvárgyártók az

19. ábra: A gyorsfagyasztott zöldséggyártó vonalak főbb kapacitásmutatóinak megoszlása méretkategóriánként, 2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatistikai Osztály

8. táblázat: A gyorsfagyasztott zöldséggyártó vonalak főbb kapacitásmutatói méretkategóriánként, 2017

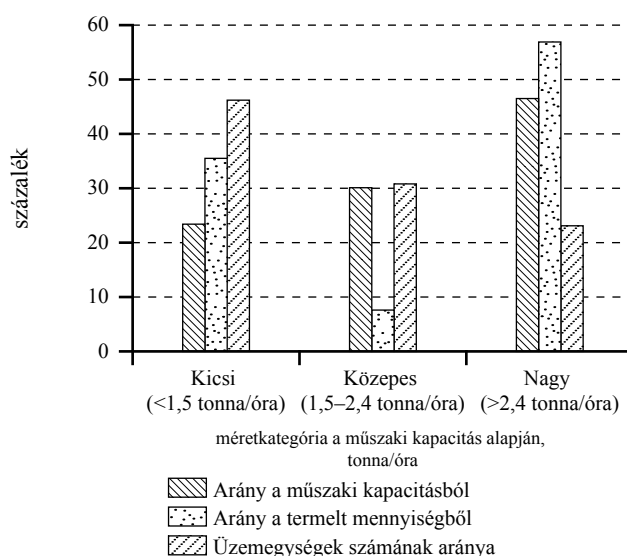
Méret-kategória a műszaki kapacitás alapján, tonna/óra	Súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság, százalék	Átlagos üzemórák száma, óra/nap	Átlagos üzemnapok száma, nap/év
Kicsi (<4)	58,0	15	136
Közepes (4-10)	49,0	23	179
Nagy (>10)	29,9	24	290

Forrás: NAIK AKI Agrárstatistikai Osztály

éves dzsemtermelésből 88,5 százalékkal részesedtek 2017-ben. A dzsem- és lekvárgyártó vonalra jellemző súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság 60,2 százalék, az átlagos évi üzemnapok száma 108, az átlagos napi üzemórák száma 11 volt 2017-ben. A megfigyelt körben a cégek több mint fele 60 százalék feletti kapacitáskihasználtsággal működtette dzsem- és lekvárgyártó sorát 2017-ben (21. ábra). A beérkezett adatok alapján a TOP 5 gazdasági szervezet az előállított dzsemmennyiség 97,6 százalékát adta, a súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság 60,2 százalék volt.

A gyorsfagyasztott zöldség- és gyümölcs-, valamint a dzsem- és lekvárgyártó vonalak termelési és kapacitásmutatóinak térképes megjelenítése – az adatszolgáltatók védelme érdekében – sem megyei, sem régiós szinten nem lehetséges.

20. ábra: A gyorsfagyasztott gyümölcsgyártó vonalak főbb kapacitásmutatóinak megoszlása méretkategóriánként, 2017

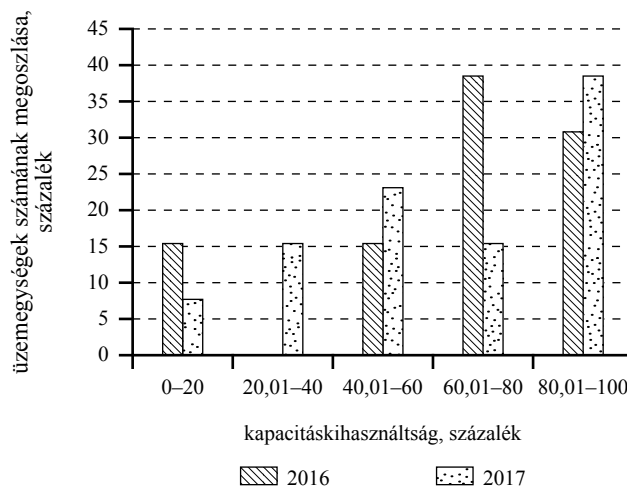
Forrás: NAIK AKI Agrárstatistikai Osztály

9. táblázat: A gyorsfagyasztott gyümölcsgyártó vonalak főbb kapacitásmutatói méretkategóriánként, 2017

Méret-kategória a műszaki kapacitás alapján, tonna/óra	Súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság, százalék	Átlagos üzemórák száma, óra/nap	Átlagos üzemnapok száma, nap/év
Kicsi (<1,5)	42,4	15	138
Közepes (1,5-2,4)	55,4	10	30
Nagy (>2,4)	65,0	12	138

Forrás: NAIK AKI Agrárstatistikai Osztály

21. ábra: A dzsem- és lekvárgyártó vonalak kapacitáskihasználtságának megoszlása, 2016-2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatistikai Osztály

Növényi olaj gyártása (1041) gyártóvonalainak kapacitáskihasználtsága

A NAV-adatbázis alapján az élelmiszer-ágazaton belül az olajipari vállalkozások száma 65 (56 mikro-, 4 kis-, 3 közepes és 2 nagyvállalat) volt, amely az összes élelmiszeripari cég 1,3 százalékát jelentette 2017-ben. Az olajgyártás szakágazat árbevétele 6 százaléka volt az élelmiszeriparnak a tárgyévben. A kkv-k nettó árbevétele 2017-ben az összes olajgyártó cég nettó árbevételének 20 százalékát adta. A szakágazaton belül a dolgozói létszám 2016-ra meghaladta az 1000 főt, 2017-ben is ugyanannyian dolgoztak (1002 fő) a növényi olajgyártás szektorban, mint az előző évben, csak a vállalkozások közötti eloszlás módosult. A teljes állomány 34 százalékát a kkv vállalkozásoknál foglalkoztatták. Az olajgyártás exportárbevétele hasonlóan alakult 2016-hoz képest, a teljes iparágak mintegy a 10 százalékát adta. A kkv-k nettó exportárbevétele megegyezett a 2016. évivel, a szakágazat exportárbevételének 16 százalékát tette ki.

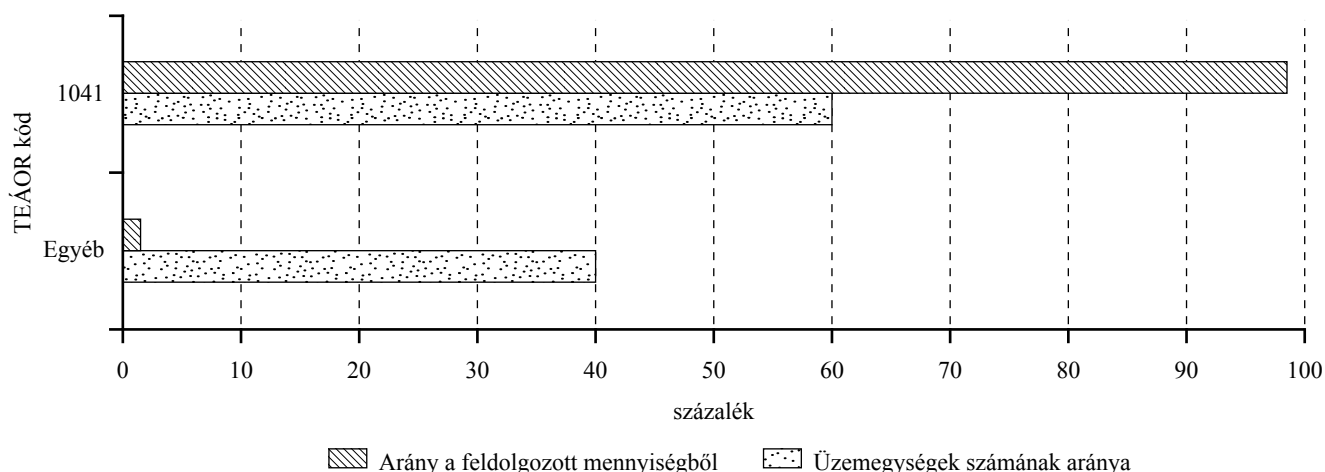
A KSH adatai szerint 2016-hoz hasonlóan a növényi, állati olaj gyártásában az alkalmazásban állók létszáma 1,02 ezer főt tett ki 2017-ben és a havi bruttó átlagkeresetük a tárgyévben 465,5 ezer forint volt. A növényi, állati olajok feldolgozásában dolgozók havi bruttó átlagkeresete 90 százalékkal haladta meg az élelmiszeripari szektor átlagbérét. A legjobban fizetett szakágazatok (az olaj mellett a sörgyártás) a jellemzően gépesített, nagy technológiai hatékonysággal rendelkező területek.

Magyarországon a leggyakrabban feldolgozott olajos magvak a napraforgó, a tökmag és a mogyoró, míg a

repece és a szója elsősorban exportra kerül. Az olajosmag-feldolgozás kapacitásadatait a kijelölt 35 cég közül 18 vállalkozás küldte be. Az adatszolgáltatást teljesítő üzemegységek 60 százaléka tartozott a 1041-es szakágazathoz, míg a fennmaradó többi cég más szakágazati besorolású volt (1039 egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás, 1089 m.n.s. egyéb élelmiszer gyártása stb.). Az olajosmag-feldolgozásban a mikrovállalkozások vannak túlsúlyban (alig 1-2 fős apparátussal működnek), elsősorban hidegen sajtolt olajat állítanak elő kis mennyiségben. A termelési arányból jól kivehető, hogy a 1041-es szakágazatba sorolt cégek kétharmada adta 2017-ben a termelés közel 98,5 százalékát, a fennmaradó egyharmada pedig az 1,5 százalékát. A szakágazati bontás szerint a vállalkozások 60 százaléka fő tevékenységként végezte az olaj gyártását, míg 40 százaléka kiegészítő tevékenységként (22. ábra).

Az olajosmag-feldolgozó vállalkozások átlagosan 226 napon keresztül üzemeltették (pörkölő, hántoló, csomagoló) egységeiket 2017-ben (2. melléklet). Az egy óra alatt feldolgozható nyersanyag mennyisége 282 tonna/óra, a napi átlagos üzemórák száma pedig 12 óra volt. Az éves feldolgozott mennyiség elérte az 1,53 millió tonnát. Az olajosmag-feldolgozó vonalak súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága 84,0 százalék volt a megfigyelt évben. A beérkezett adatok szerint az üzemegységek 85,0 százalékának kapacitáskihasználtsága meghaladta a 60 százalékot (23. ábra). A gyártóvonalak mindössze egyhatoda működött igen alacsony és alacsony kihasználtsággal 2017-ben.

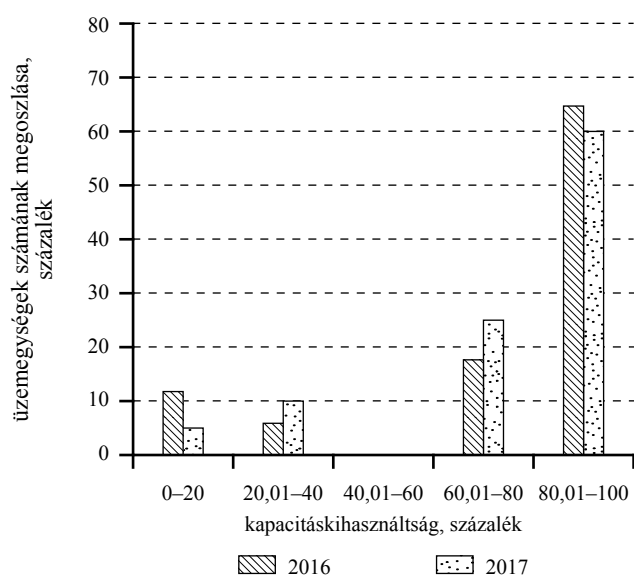
22. ábra: Az olajos magot gyártó vonalak feldolgozott mennyiségének és az üzemegységek számának megoszlása szakágazati bontásban, 2017^{a)}

^{a)} Egyéb: Egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás; M.n.s. egyéb élelmiszer gyártása, Gabonaféle (kivéve: rizs), hüvelyes növény, olajos mag termesztése, Homogenizált, diétás étel gyártása.

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

23. ábra: **Olajosmag-feldolgozás kapacitáskihasználtságának megoszlása, 2016–2017**

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

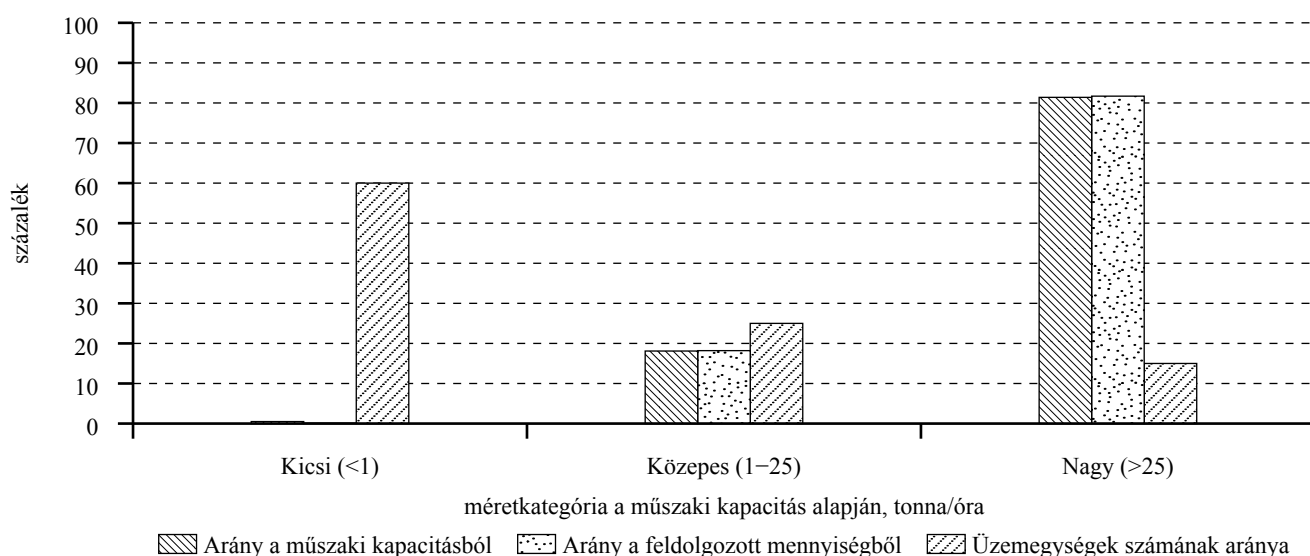
10. táblázat: **A hazai TOP 5 olajosmag-feldolgozó vállalkozás részesedése a termelésből gyártóvonalanként, 2017**

Gyártóvonalak	TOP 5 termelésének aránya az összes termeléshez képest, százalék	TOP 5 termelése, tonna/év	TOP 5 súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága, százalék
Olajosmag-feldolgozás (napraforgó-egyenértékben) (feldolgozott nyersanyag)	98,5	1 841 983	84,0
Hidegen sajtolt olajgyártás (feldolgozott nyersanyag)	89,9	3 048	79,8
Kenhető étkezési zsírok gyártása ^{a)}	79,7	3 119	64,3

^{a)}Állati eredetű.

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

24. ábra: **Az olajosmag-feldolgozó berendezések főbb kapacitásmutatóinak megoszlása méretkategóriánként, 2017**

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

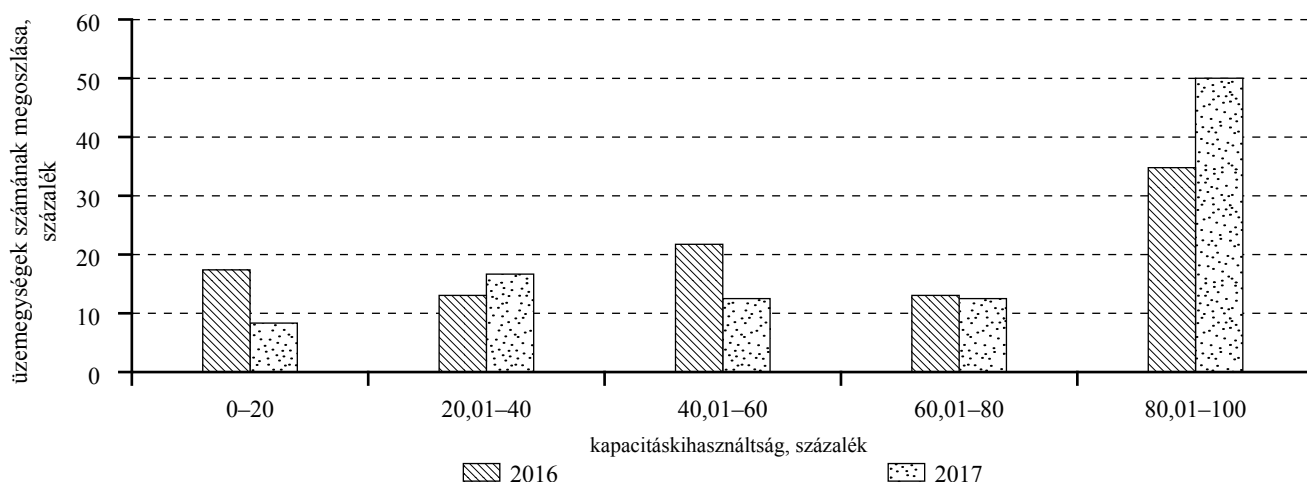
A TOP 5 vállalat az éves feldolgozott nyersanyag mennyiségéből 98,5 százalékkal részesedett. A TOP 5 cég átlagos kapacitáskihasználtsága 84,0 százalék volt (10. táblázat).

Az olajosmag-feldolgozásban részt vevő üzemegységeket a műszaki kapacitásuk alapján 3 méretkategóriába soroltuk (24. ábra, 11. táblázat). Az üzemek 60,0 százaléka a kis kiserelésű, elsősorban hidegen sajtolt olajok előállítására specializálódott. A közepes méretű vállalkozások 1-25 kg/óra termék előállítására képesek, ezek közül vannak, amelyek pörköléssel és/vagy csomagolással foglalkoznak, illetve kizárólag

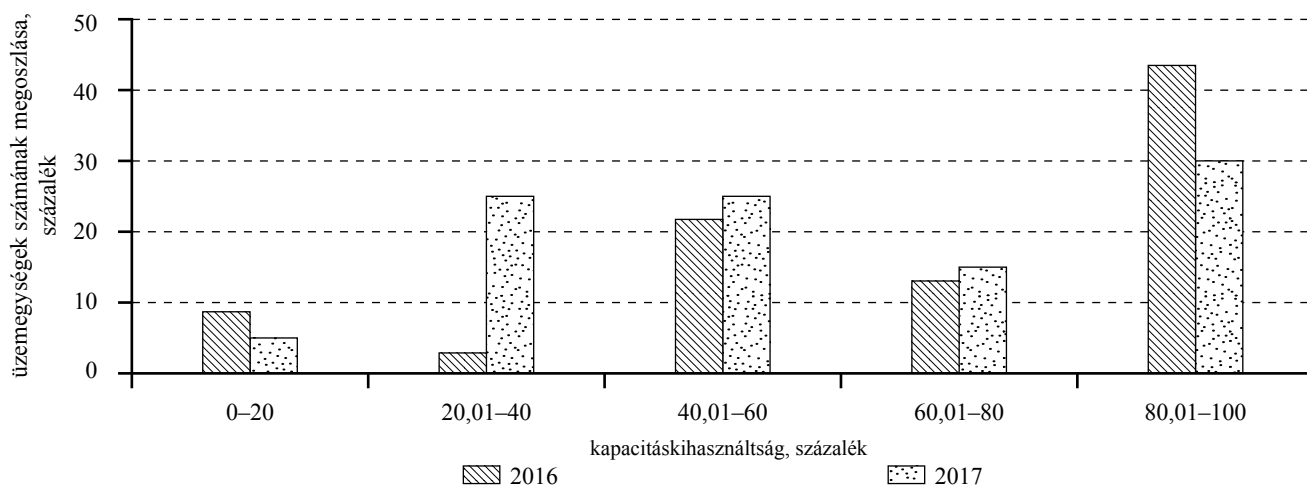
11. táblázat: **Az olajosmag-feldolgozó vonal főbb kapacitásmutatói méretkategóriánként**

Méretkategória a műszaki kapacitás alapján	Súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság, százalék	Átlagos üzemórák száma, óra/nap	Átlagos üzemnapok száma, nap/év
Kicsi (<1)	68,8	7,5	193
Közepes (1-25)	98,8	17	243
Nagy (>25)	81,4	24	327

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

25. ábra: **Hidegen sajtolt olajgyártás kapacitáskihasználtságának megoszlása, 2016–2017**

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

26. ábra: **Kenhető étkezési zsírgyártás kapacitáskihasználtságának megoszlása, 2016–2017**

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

olajpréselésre szakosodtak. A megfigyelt üzemek 25 százaléka ebbe a méretcsoportba tartozott. A nagy kategóriában azok a cégek helyezkednek el, amelyek elsősorban finomított étolajat állítottak elő. A jelentést tett cégek körében vannak olyan vállalkozások, amelyek az étolaj gyártása mellett vagy kizárólag biodizel gyártanak.

A hidegen sajtolt olajgyártás vonatkozásában 20 cég jelentett adatot. Szakágazati besorolás szerint a megfigyelt cégek közül 12 vállalkozás 1041-es szakágazati besorolású volt, míg a fennmaradó vállalkozások egyéb kategóriába (pl.: 1084 fűszer, ételízesítő gyártása, 1102 szőlőbor termelése stb.) tartoztak. A hidegprésvonalak súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága 72,2 százalék volt 2017-ben. A gépi sajtolás átlagos éves üzemnapjainak száma a jelentett adatok alapján 163 nap volt és naponta átlagosan 10 órán keresztül üzemelt a gyártóvonal. Az üzemegységek több mint 60 százaléka magas és nagyon magas kapacitáskihasználtsággal

dolgozott a tárgyévben (25. ábra). A TOP 5 vállalat az éves feldolgozott nyersanyag mennyiségéből 82,3 százalékkal részesedett.

A beérkezett adatok alapján 24 vállalkozás foglalkozott kenhető zsírok előállításával 2017-ben. Az adatszolgáltatást teljesítő vállalkozások közül 19 cég a 1011-es és a 1013-as szakágazatba (húsfeldolgozás, hűskészítménygyártás), míg a többi 5 cég a 0111-es, a 0146-os és a 0147-es szakágazatba tartozott. A kenhető étkezési zsírok gyártásának súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága 58,3 százalék volt a tárgyévben, az átlagos évi üzemnapok száma 188, az átlagos napi üzemórák száma 7 volt. A kenhető étkezési zsírok gyártásával foglalkozó vállalkozások közel fele 60 százalék feletti kapacitáskihasználtsággal dolgozott (26. ábra). A TOP 5 vállalat az éves feldolgozott nyersanyag mennyiségéből 74,9 százalékkal részesedett. A TOP 5 cég átlagos kapacitáskihasználtsága 59,8 százalék volt, amely 1,5 százalékponttal haladta meg az átlagot.

Tejtermékgyártás (1051) gyártóvonalainak kapacitáskihasználtsága

A tejtermékgyártás szakágazatban az élelmiszeripari vállalkozások csupán 1,8 százaléka termelt 2017-ben, ennek ellenére a tejtermékgyártásnál jött létre a 2. legnagyobb árbevétel (8,1 százalék) és a foglalkoztatásban is jelentős részesedéssel (7,2 százalék) bírt ez a szakágazat. A tejtermékgyártás vállalkozásainak méret szerinti megoszlása jelentősen eltér az élelmiszeriparra jellemző összetételtől (jelentős a koncentráció). A 8 nagy és a 16 közepes méretű vállalat (a cégek 27 százaléka) együttesen a szakágazat árbevételének 98,1 százalékát, az exportárbevételnek 99,5 százalékát adta, a foglalkoztatásnál 96,6 százalékos volt a részesedésük 2017-ben. A NAV adatbázisa szerint 91 vállalkozást tartottak nyilván a tejtermékgyártás szakágazatban, ezen cégek 6,6 ezer embert foglalkoztattak és 316,3 milliárd forint árbevételt könyvelhettek el 2017-ben.

A KSH adatai szerint 2017-ben a tejfeldolgozásban a havi bruttó átlagkereset 277 ezer forint volt (4 fő feletti gazdasági szervezetek adatai alapján). A tejfeldolgozásban dolgozók havi bruttó átlagkeresete minimálisan (6,7 százalékkal) volt több, mint az élelmiszeriparban dolgozóké, viszont 6,9 százalékkal elmaradt a nemzetgazdasági átlagtól.

A 2017-es évben a NAV adatbázisa szerint a 1051-es szakági besorolással rendelkező cégek (91 db) mindössze 30 százaléka jelentett kapacitásadatokat a tejtermékgyártásról. Viszont az adatot szolgáltató cégek létszáma 88 százalékból, az értékesítés nettó árbevétele 95,5 százalékból, az exportárbevétele 98 százalékból és az üzembe helyezett beruházások aktivált értéke 96 százalékból fedte le a NAV-nál szereplő

vállalkozások mutatóit. A tejfeldolgozási gyártósorok adatai szinte teljes lefedettséggel bírtak, mivel az összes nagy és középkategóriájú vállalat, amelyek a termelésükkel a piacra hatással vannak, adatot szolgáltatott a 2017-es évre vonatkozóan. A 2017-es évben belföldi felhasználásra került 1955,2 millió liter nyerstej, amely 1,5 százalékkal csökkent 2016-hoz képest. A kapacitásadatokat beküldő vállalkozások a belföldi felhasználású nyerstej mennyiségének több mint 75 százalékát pasztörizálták és dolgozták fel a berendezéseiken 2017-ben. Az üzemek nagy része magyar tulajdonban volt, amelyek a hazánkban termelt nyerstej több mint 60 százalékát vásárolták fel 2017-ben. Emellett nemzetközi tejtermékgyártó vállalatok is rendelkeztek gyártókapacitással Magyarországon.

Az adatszolgáltatást teljesítő cégek 77,0 százaléka tartozott a 1051-es szakágazathoz, míg a fennmaradó vállalkozások más szakágazati besorolásúak (pl. 0141 tejhasznú szarvasmarha tenyésztés, 4633 tejtermék nagykereskedelem stb.) voltak. Adatszolgáltatás összesen 247 gyártóvonalról érkezett. A tejfeldolgozásban a mikrovállalkozások vannak többségben, azonban 8 nagy cég termelése fedi le a tejfeldolgozás több mint háromnegyedét. Az adatszolgáltatói kör 2016-hoz képest kissé bővült 2017-re (48 cég, 60 üzemegység). Ennek következtében a kapacitáskihasználtság-megoszlási ábrákon az arányok megváltoztak 2017-ben.

A tejfeldolgozás során a pasztörözött tejkészítményeket, a savanyított és savanyú tejkészítményeket és a tejszint gyártó vonal esetében egyazon gyártósoron is történhet a gyakorlatban a termelés, amely nagymértékben nehezítette az adatszolgáltatást. A kiszerezéstől

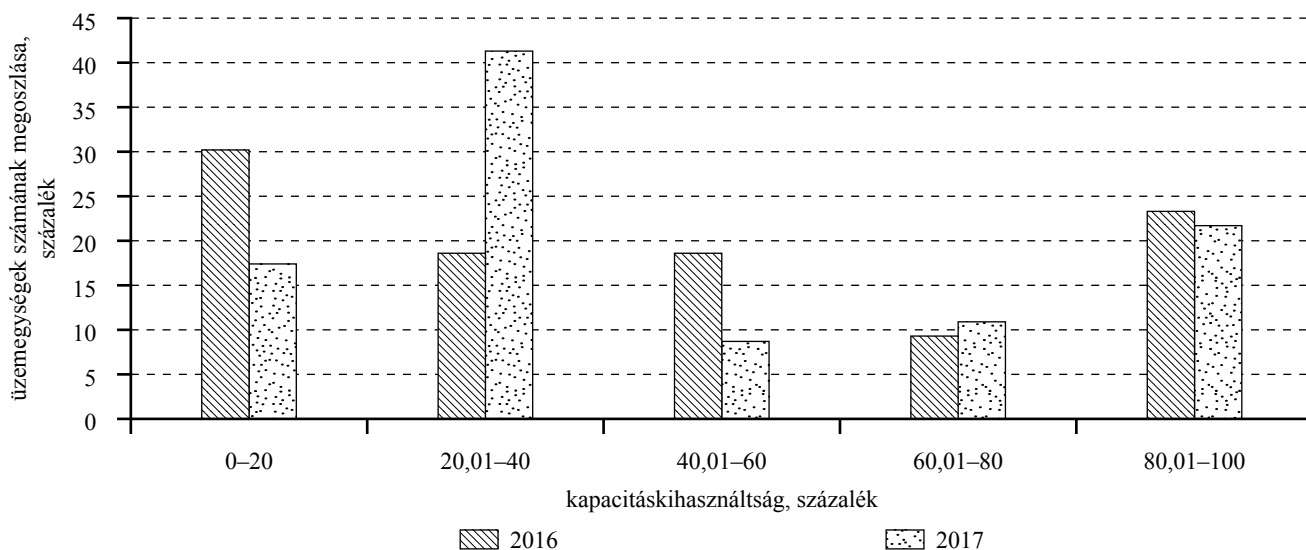
12. táblázat: A hazai TOP 5 tejtermékgyártó cég részesedése a termelésből gyártóvonalanként, 2017

Gyártóvonal	TOP 5 termelésének aránya az összes termeléshez képest, százalék	TOP 5 termelése	TOP 5 súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága, százalék ^{a)}
Natúrsajt-gyártó vonal, tonna/év	81,8	50 530	72,3
Ömlesztetsajt-gyártó vonal, tonna/év	91,9	24 406	30,0
Pasztöröző berendezés, ezer liter/év	73,6	1 090 066	39,6
Pasztörözött tejféléseket és tejkészítményeket gyártó vonal, ezer liter/év	89,2	228 067	27,6
Savanyú tej és savanyított tejszínkészítmény-gyártó vonal, ezer liter/év	77,9	98 010	40,6
Tejszíngyártó vonal, ezer liter/év	88,9	16 503	15,9
Túrógyártó vonal, tonna/év	76,1	18 420	67,1
Vajgyártó vonal, tonna/év	92,1	5 875	45,2
Vajkrémgyártó vonal, tonna/év	85,6	5 344	25,3

^{a)} A pasztörözött tejkészítményeket gyártó vonal, a savanyított és savanyú tejkészítményeket gyártó vonal és a tejszíngyártó vonal esetében egyazon gyártósoron is történhet a gyakorlatban a termelés. A kiszerezéstől függően a gyártósorok műszaki kapacitásának megadásánál és a kapacitáskihasználtságnál is lehetnek eltérések.

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

27. ábra: Pasztöröző berendezés kapacitáskihasználtságának megoszlása, 2016–2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

függően a gyártósorok műszaki kapacitásának megadásánál is lehetnek eltérések. A tejfeldolgozó vonalaknál a vállalkozások általában a töltőgépet vagy a csomagológépet határozták meg szűk keresztmetszetként és így küldték be jelentéseiket.

Az UHT-tejfeleségeket és tejkészítményeket gyártó, a tejporgyártó, a desszert jellegű sajt- és túrókészítményeket gyártó, valamint a tejsavóporgyártó vonalakról a kevés (6, 3, 7 és 3) adat miatt a kapacitásmegoszlásokat nem áll módunkban bemutatni. Ezekre a gyártóvonalakra a főbb mutatószámok megtalálhatók a 4. mellékletben.

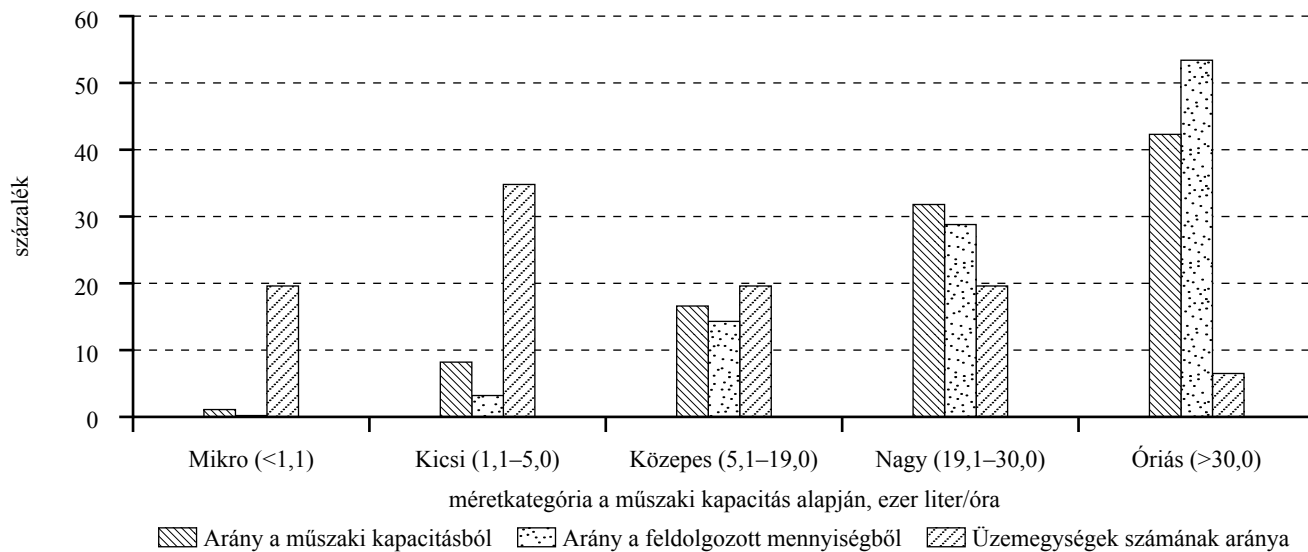
A beérkezett adatok alapján az ömlesztett sajtjánál és a vajgyártásnál az éves termelt mennyiség több mint 90 százalékát a TOP 5 cég adta 2017-ben (12. táblázat). A TOP 5 vállalkozás éves termelése a gyártóvonalak többségénél meghaladta a 75 százalékot (kivéve a pasztöröző berendezéseket, amely 73,6 százalék), ez is a tejfeldolgozás erős koncentrációját mutatja. Az összes tejtermékgyártó vonalon növekedett az éves termelés 2017-ben az előző évhez képest a kiemelt jelentőségű cégeknél. A TOP 5 vállalkozásnál legnagyobb mértékben az ömlesztettsajt-gyártó vonal éves termelése emelkedett 40,3 százalékkal (+7013 tonna).

A beérkezett adatok alapján a pasztöröző berendezések esetén az átlagos éves üzemóra elég magas, 3700 óra volt vonalanként, az éves üzemnapok is meghaladták a munkarend szerinti munkanapokat (a gyártóvonalak harmadánál egész évben zajlott a termelés), mivel átlagosan 290 napon működtették a berendezéseket napi 12 órán keresztül. A pasztöröző berendezéseknél a cégek több mint fele esett a 40 százalék alatti és közel negyede a 80 százalék feletti kategóriába (27. ábra). A pasztöröző berendezések súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága 36 százalék volt 2017-ben,

6 százalékponttal magasabb, mint előző évben. A feldolgozott adatok alapján a pasztörözött tejfeleségeket és tejkészítményeket gyártó vonalak súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága 27,6 százalék volt 2017-ben Magyarországon. A pasztörözött tejfeleségeket és tejkészítményeket gyártó vonalak közel 60 százaléka nem érte el a 40, és csupán az üzemegységek ötödénél haladta meg a termelés a 60 százalékos kapacitáskihasználtságot 2017-ben. A termelésben részt vevő első öt cég (TOP 5) súlyozott kapacitáskihasználtsága 39,6 százalék a pasztöröző berendezéseknél, míg a pasztörözött tejfeleségeket gyártó vonalaknál 27,6 százalék volt.

A tejfeldolgozásnál a pasztöröző berendezések esetén 5 méretkategória került meghatározásra az üzemek műszaki kapacitásának nagysága szerint. A mikro- (<1,1 ezer liter/óra) kategóriában található a cégek ötöde, viszont a feldolgozott tej mennyisége elenyésző ezen cégeknél. Az üzemegységek több mint 50 százalékánál a feldolgozott mennyiségbeli részesedés nem érte el a 4 százalékot. Az óriás (>30 ezer liter/óra) kategóriában, a telephelyek 6,5 százalékánál dolgozták fel a tej több mint 50 százalékát és a pasztöröző berendezések műszaki kapacitásának 42 százalékával is ezek az üzemegységek rendelkeztek (28. ábra, 13. táblázat). A közepes méretkategóriába eső üzemegységeket jellemezte a legkisebb súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság (27,8 százalék), míg az átlagos üzemnapok (360 nap) száma itt volt a legmagasabb. A mikro, kicsi és közepes kategóriák mutatói az előző évhez képest elenyésző változást mutatnak, míg a nagy (19,1–30) kategóriához tartozó üzemegységek a műszaki kapacitásból is és a feldolgozott mennyiségből is nagyobb arányban részesedtek 2017-ben. Az óriás kategóriás üzemegységek (1 telephelyről 2016-ban

28. ábra: A tejipari pasztöröző berendezések főbb kapacitásmutatóinak megoszlása méretkategóriánként, 2017

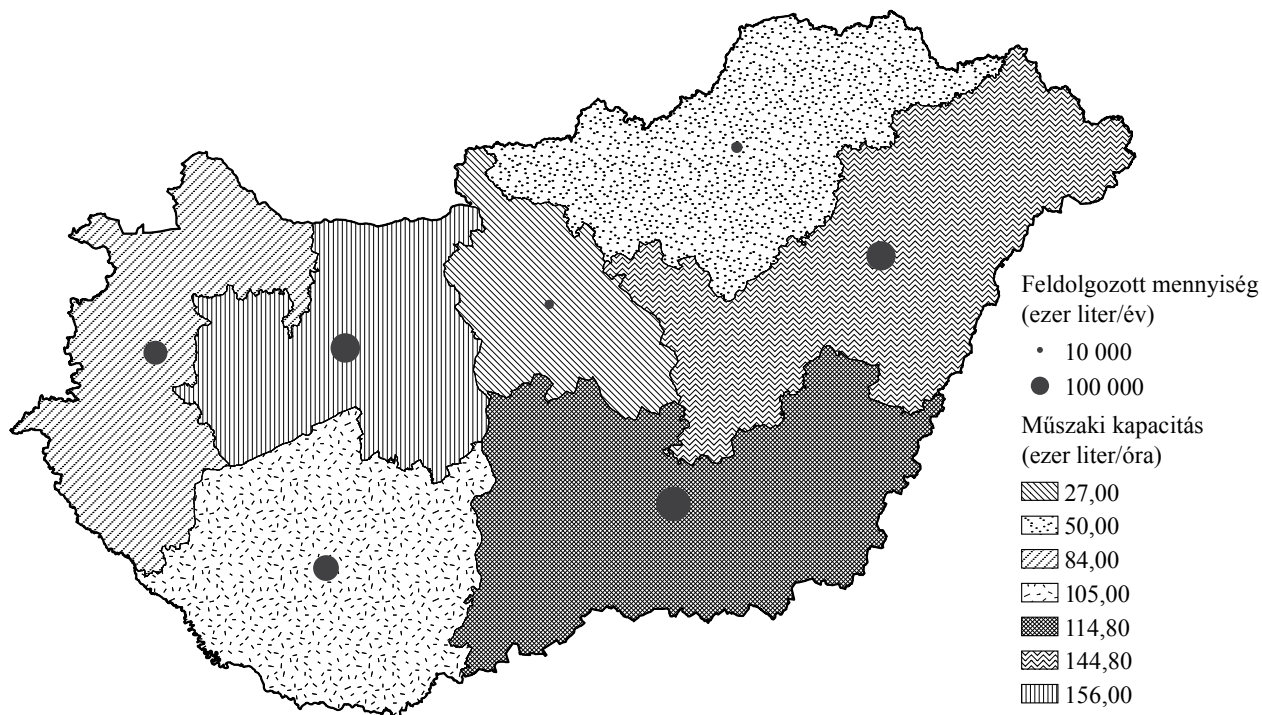
Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

13. táblázat: A pasztöröző berendezések főbb kapacitásmutatói méretkategóriánként, 2017

Méretkategória a műszaki kapacitás alapján, ezer liter/óra	Súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság, százalék	Átlagos üzemórák száma, óra/nap	Átlagos üzemnapok száma, nap/év
Mikro (<1,1)	31,1	5	220
Kicsi (1,1-5,0)	39,3	7	275
Közepes (5,1-19,0)	27,8	18	360
Nagy (19,1-30,0)	37,5	17	305
Óriás (>30,0)	35,8	22	330

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

29. ábra: A pasztöröző berendezés feldolgozott mennyiségének és műszaki kapacitásának alakulása régióinként, 2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály adatai alapján az Adatelemzési és Térinformatikai Kutatások Osztály szerkesztésével

hibás értéket kaptunk az adatszolgáltatáskor) száma háromra zsugorodott és ezáltal a műszaki kapacitás és feldolgozott mennyiségbeli arány is csökkent a nagy kategória javára 2017-ben.

A tejtermégyártás nagy árutermelői a Dunántúlon és az Alföldön találhatók, de a cégek telephelyei szinte minden megyében, nagyvárosban elérhetők. Mivel összesen 46 telephelyről érkezett adat a pasztöröző berendezések esetében, így az adatszolgáltatói védelem miatt csak régiós bontásban lehet megjeleníteni a tejfeldolgozási adatokat a térképen (29. ábra). A műszaki kapacitás értéke 2016-hoz képest csökkent 60 ezer literrel, a csökkenés mértéke nem a piaci viszonyoknak köszönhető, hanem az adatszolgáltatás minőségi javulásának tudható be. Változás következett be a 2017-es évben a feldolgozott mennyiség tekintetében, amelynek növekedését az előző évhez képest a 3 új (2016-ban hiányzó) adatot szolgáltató telephely (Észak-Alföld régió) okozta. A legmagasabb műszaki kapacitást a pasztöröző berendezéseknél Közép-Dunántúlról jelentették 2017-ben, míg a feldolgozott mennyiséget tekintve a Dél-Alföldre a vezető szerep, közel 400 millió liter tej pasztörözése történt ebben a régióban. A legkisebb műszaki kapacitással és feldolgozott mennyiséggel a tejiparban továbbra is Közép- és Észak-Magyarországra rendelkezett.

Az adatszolgáltatást teljesítő cégek 80,4 százaléka tartozott a 1051-es szakágazathoz a pasztöröző berendezések gyártóvonalánál 2017-ben, míg a fennmaradó vállalkozások más szakágazati besorolásúak (pl.: 0141 tejhasznú szarvasmarha tenyésztés, 4633 tejtermék nagykereskedeleme stb.) voltak (30. ábra). Ez az arány jellemzi a többi gyártóvonalat is a tejfeldolgozásban, hasonlóan a 2016-os évhez.

A beérkezett adatok alapján 2017-ben 682 ezer liter tejet pasztörözhettek volna egy óra alatt (8 százalékkal

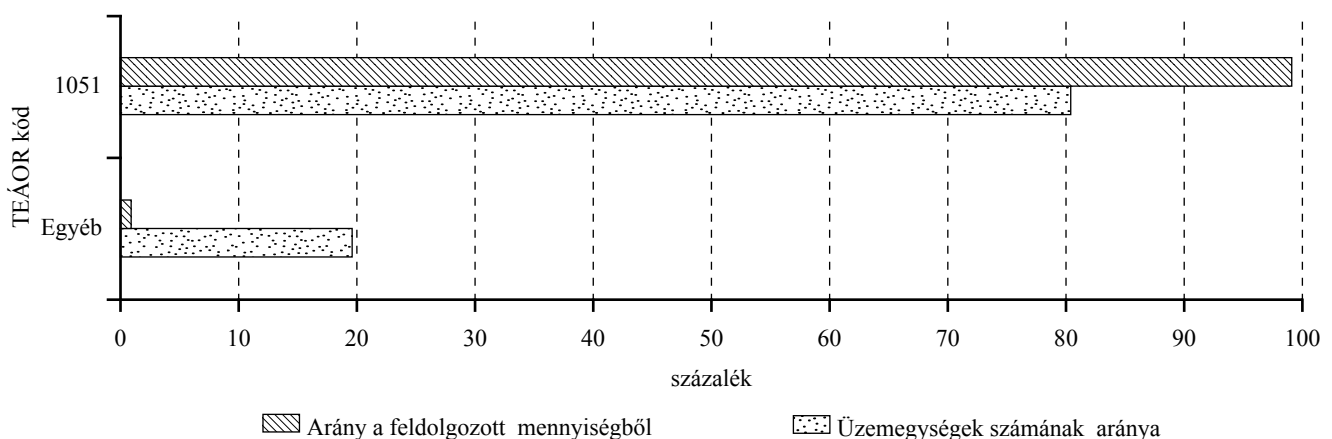
kevesebbet 2016-hoz képest – a csökkenés az adatjavításoknak tudható be), UHT-tejből 68 ezer litert, míg tejszínből 59 ezer litert állíthattak volna elő az adott gyártóvonalon egy óra alatt. Magyarországon az egy óra alatt előállított tejkészítmények esetén a sajtgyártás 35 (felújítás történt az egyik cégnél), a vaj 6, a vajkrém 9 tonnával vette ki a részét. Túróból 17 tonna előállítására voltak képesek a hazai termelők egy óra alatt 2017-ben (31. és 32. ábra).

A savanyú tej és savanyú tejszínkészítményeket gyártó vonalak súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága 33,7 százalék (a TOP 5 cégnél 40,6 százalék) volt 2017-ben és átlagosan 2351 órát üzemeltették a berendezéseket telephelyenként. A gyártóvonalra az alacsonyabb kihasználtság jellemző, mivel a savanyú tej- és tejszínkészítményeket gyártó üzemegységek kétharmadának kihasználtsága nem érte el a 40 százalékot. A savanyú tej és tejkészítményt gyártók 21 százalékának kapacitáskihasználtsága esett a nagyon magas kategóriába, 80 százalék fölé 2017-ben (33. ábra).

A vajgyártó vonalak súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága 37,8 százalék, a vajkrémgyártó vonalaké 21,4 százalék, összevonva a két gyártósort a súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság 27,4 százalék volt 2017. évben. Az előző évhez képest 6,6 százalékpontos csökkenést tapasztaltunk, amelyhez hozzájárult a 4 új gyártóvonalról érkező adatszolgáltatás, illetve a vajkrémek esetében a más termékek (körözött) termelése is. A vaj- és vajkrémgyártó vonalak több mint fele 40 százalék alatti, míg harmada 80 százalék feletti kihasználtsággal termelt 2017-ben (34. ábra).

A túrógyártó vonallal rendelkező cégek súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága 49 százalék (TOP 5-nél 67,1) volt 2017-ben, 4 százalékponttal növekedett (TOP 5-nél 3,5 százalékkal csökkent) az előző évhez képest.

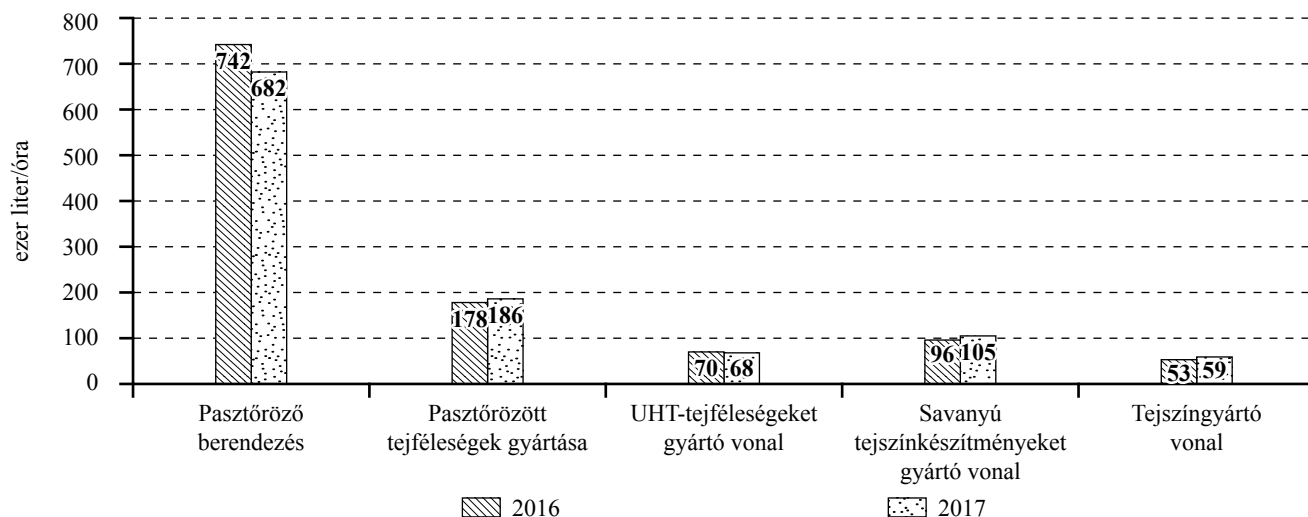
30. ábra: A pasztöröző berendezéseken feldolgozott tej mennyiségének és az üzemek számának megoszlása szakágazati bontásban, 2017^{a)}

^{a)} Egyéb: Gabonaféle (kivéve: rizs), hüvelyes növény, olajos mag termesztése; Tartósított lisztes áru gyártása; Édesség gyártása; M.n.s. egyéb élelmiszer gyártása; Tejtermék, tojás, zsiradék nagykereskedelme; Üzletviteli, egyéb vezetési tanácsadás..

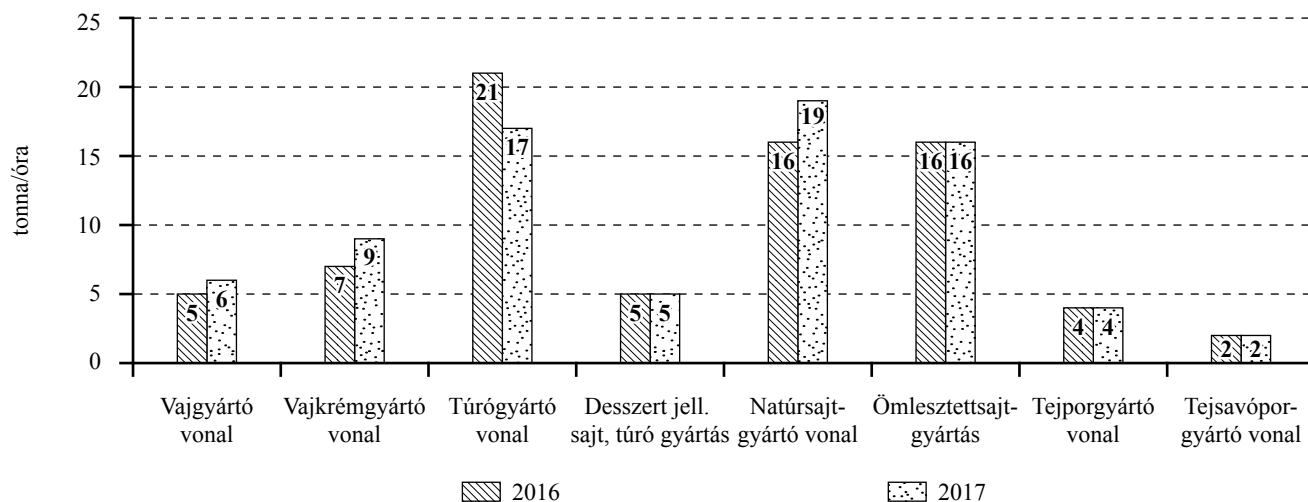
Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

31. ábra: A tejtermégyártó sorokon egy óra alatt előállítható termékek mennyisége, 2016–2017

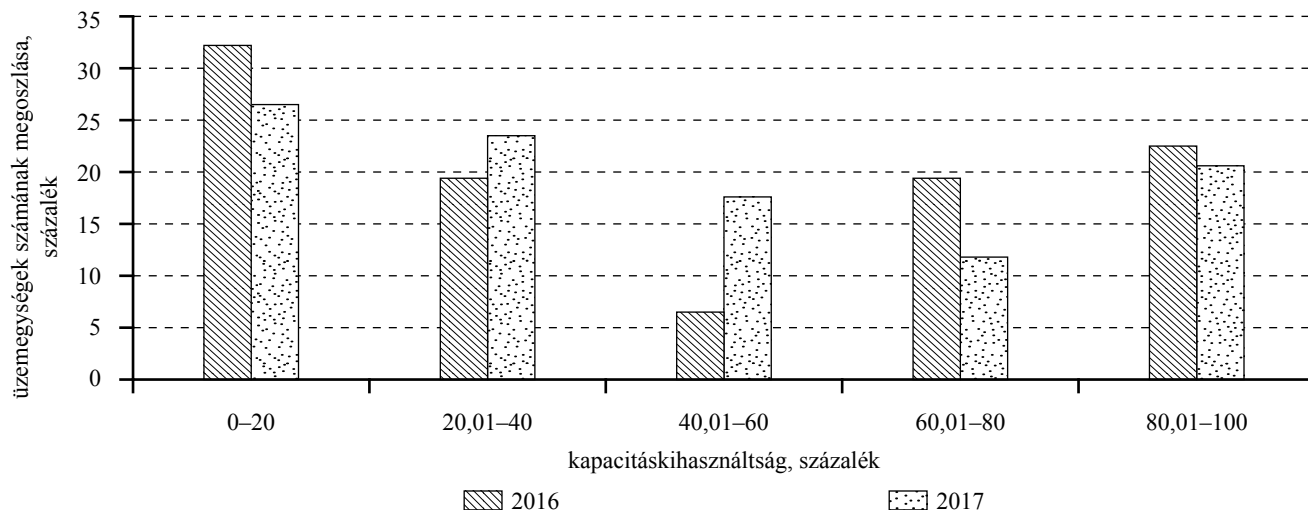
Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

32. ábra: A tejtermégyártó sorokon egy óra alatt előállítható termékek mennyisége, 2016–2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

33. ábra: Savanyú tej- és tejszínkészítmény-gyártó vonalak kapacitáskihasználtságának megoszlása, 2016–2017

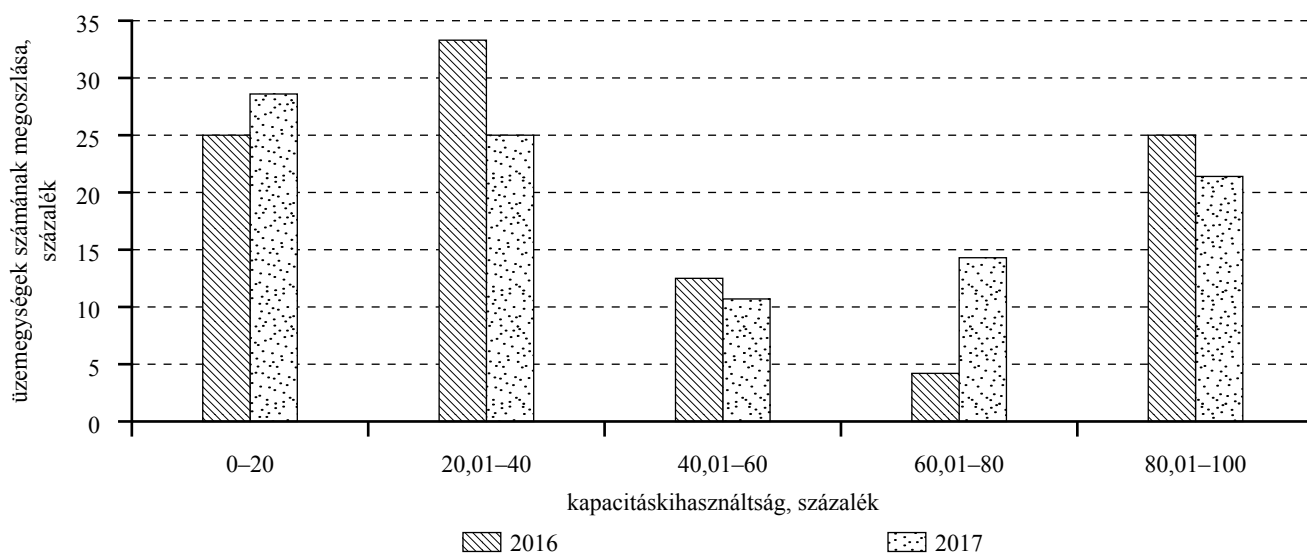
Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

A gyártóvonal átlagos éves üzemórája 2679, átlagos napi üzemórája 11 óra körül alakult. A túró hazánk egyik speciális terméke, gyártásakor az üzemegységek közel 20 százalékánál nem érte el a kihasználtság a 40 százalékot és 30 százalékánál nagyon magas kapacitáskihasználtsággal működtették a gyártóvonalakat.

A natúrsajt-gyártó vonallal rendelkező cégek súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága 66,8 (nem változott az előző évhez képest), míg az ömlesztett-sajt-gyártó sornál 30,2 százalék volt 2017-ben (amely 6,6 százalékpontos növekedést eredményezett 2016-hoz képest). A sajtgyártó vonalak átlagos éves üzemórája az ömlesztettsajt-vonalnál 3629 és a natúrsajt-vonalnál 3557 óra volt 2017-ben. A sajtgyártó vonalak esetében az ömlesztettsajt-gyártó vonalak harmada a

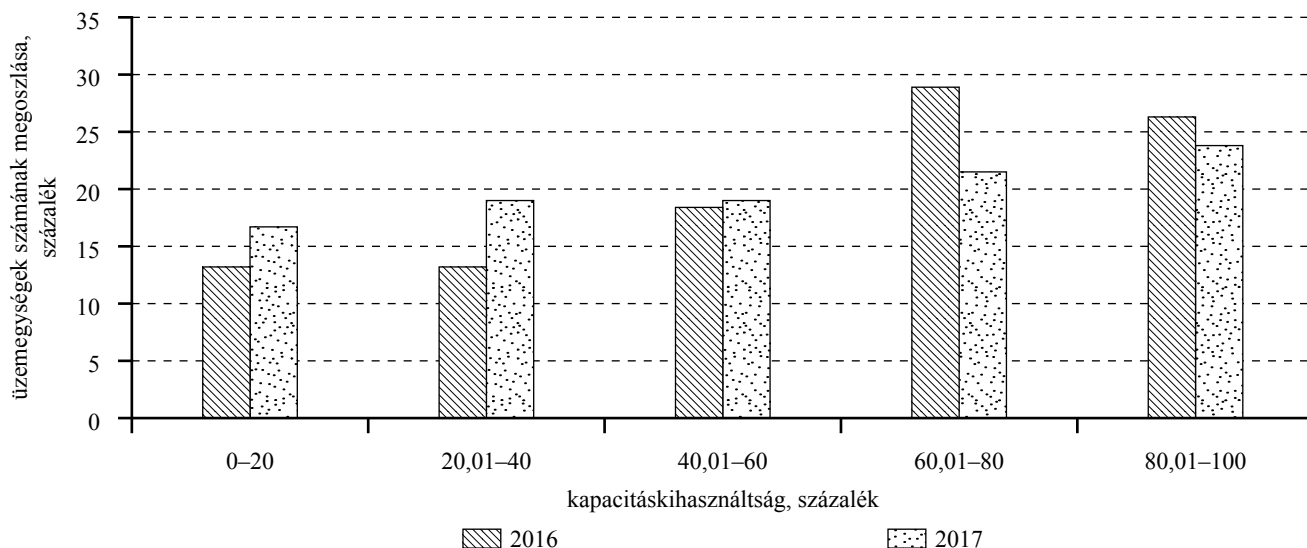
nagyon alacsony kategóriába tartozott. A többi kategória eloszlása egyenletes képet mutat, mivel a gyártóvonalak alacsony és közepes kapacitáskihasználtságú kategóriájába 20-20, majd a magas és nagyon magas kihasználtságú kategóriába több mint 10-10 százaléka tartozott 2017-ben. Ezzel szemben a natúrsajt-gyártó vonalaknál a cégek több mint 55 százaléka együttesen magas és nagyon magas kapacitáskihasználtsággal dolgozik és csupán 25 százalék körüli azon üzemegységek aránya, ahol a kihasználtság nem éri el a 40 százalékot. A sajtgyártó vonalakat összevonva a súlyozott kapacitáskihasználtság 49 százalék volt 2017-ben (35. ábra). Az előző évhez képest kiegyenlítettebb a különböző kategóriákhoz tartozó üzemegységek aránya, növekedett közel 6 százalékponttal az alacsony kategó-

34. ábra: A vajgyártó és vajkrémgyártó vonalak kapacitáskihasználtságának megoszlása, 2016–2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

35. ábra: A sajtgyártó vonalak kapacitáskihasználtságának megoszlása, 2016–2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

riás és csökkent 7 százalékponttal a magas kategóriás besorolású telephelyek száma. A TOP 5 natúrsajt-gyártó vonallal rendelkező cégek súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága 72,3 százalék, míg az ömlesztettsajt-gyártó sornál 30 százalék (közel 7 százalékpontos növekedés az előző évhez képest) volt 2017-ben.

A tejfeldolgozáshoz tartozó hűtőtárolók műszaki kapacitása 27 918 tonna volt 2017-ben a beérkezett adatok alapján. A 2017-es évre adatot szolgáltató, tejfeldolgozási tevékenységet végző cégek jelentős kapacitáskihasználtsági különbségeket mutattak. Az eltérő gyártóvonalak értékeinél figyelembe kell venni,

hogy a műszaki kapacitások kihasználását számos tényező (piaci viszonyok, kiszérelés, termék, technológia stb.) határozza meg.

A tejtermékgyártás az egyik legdinamikusabb, legjelentősebb szakágazatunk, amely az élelmiszeriparon belül alapanyag-termelés és feldolgozás szintjén is jelentős támogatásokban részesült. Ez a gyártósorok modernizációja, új gépállomány beszerzése mellett az innovatív termékfejlesztésben, a vásárlói igények fokozott kielégítésében és ezáltal jövedelmezőbb tevékenységben is megmutatkozik.

Malomipar (1061) gyártóvonalainak kapacitáskihasználtsága

A NAV adatbázisába beérkezett és feldolgozott adatok szerint a malomiparban nyilvántartott 104 vállalkozás aránya a következő: 75,4 százalék mikro- és kisvállalkozás, 5,9 százalék pedig középvállalkozás volt a 2017-es évben. Összesen 2153 főt foglalkoztattak, amelyből 906 fő mikro- és kisvállalkozásnál, 785 fő pedig középvállalkozásnál dolgozott. A malomipar részesedése az élelmiszeriparból a vállalkozások számát tekintve 2017-ben is 2,1 százalék, az értékesítés árbevétele 3,3 százalék (131,4 milliárd forint), ami mindössze 2 százalékkal alacsonyabb, mint 2016-ban, exportárbevétele 2,3 százalék (31,6 milliárd forint), amely szinte megegyezik a 2016-os értékkel. A malomipar részesedése kkv-bontásban az élelmiszeriparból mikro- és kisvállalkozások esetében a vállalkozások számát tekintve 2,0 százalék volt 2016-ban, amely nem változott a 2017-es évben sem, értékesítésük árbevétele 6,7 százalék (38 milliárd forint), amely 18,5 százalékos csökkenést mutat, exportárbevételük 10,0 százalék (9,9 milliárd forint), amely szintén csökkent 15,4 százalékkal a megelőző évhez mérten. Középvállalatok esetében a vállalkozások aránya az élelmiszeriparhoz képest 3,5, értékesítésük árbevétele 5,6 (57,6 milliárd forint), exportárbevételük 3,7 százalék (11,1 milliárd forint) volt.

A KSH adatai alapján a malomipari termékek, keményítő gyártása ágazatban alkalmazásban állók létszáma 2016-ban 2127 fő volt, 2017-ben 2163 főre növekedett a létszám, ha csak a malomipart vizsgáljuk, akkor ennek a létszámnak mintegy 85-88 százaléka dolgozott a szakágazatban.

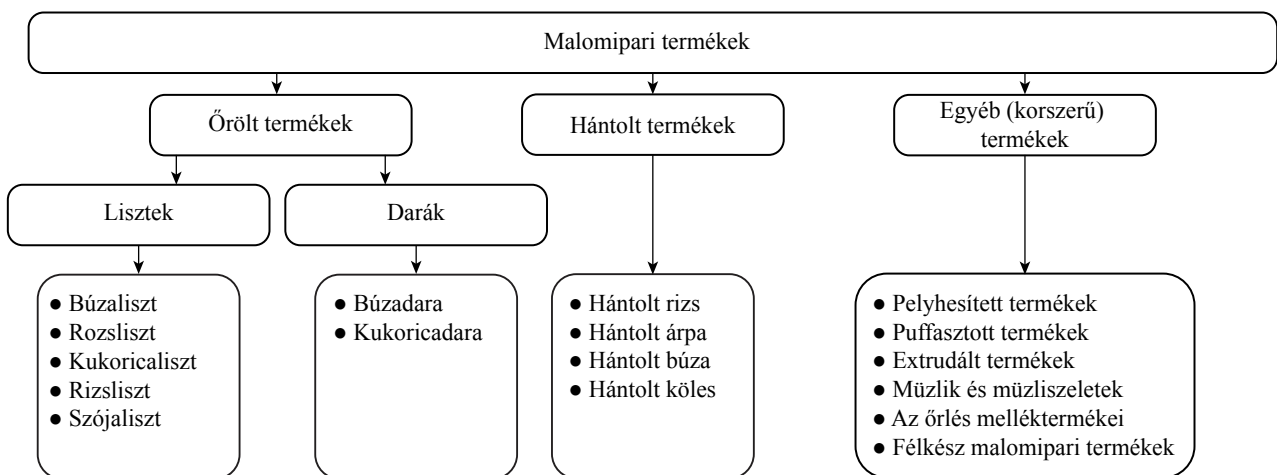
A malomiparban dolgozók havi bruttó átlagkeresete 2016-ban 278,6, 2017-ben 312,9 ezer forint volt, amely 12,3 százalékos bővülést jelent az egy évvel korábbi átlagkeresethez képest. Az élelmiszeriparban foglalkoztatottak havi bruttó átlagkeresete 2016-ban 17 százalékkal volt alacsonyabb, mint a malomipari termék, keményítő gyártása szakágazatban dolgozó foglalkoztatottaké, ez az arány 2017-ben sem változott.

Az ágazatban az elmúlt hat-hét évben jelentős változások történtek, több nagy vállalat felszámolás alá került és megszűnt vagy beolvadt más cégbe. A folyamat hatására nagy vállalatok tűntek el a hazai piacról, de eközben az iparág legnagyobb vállalata új malomkat épített, bővítette meglévő kapacitásait.

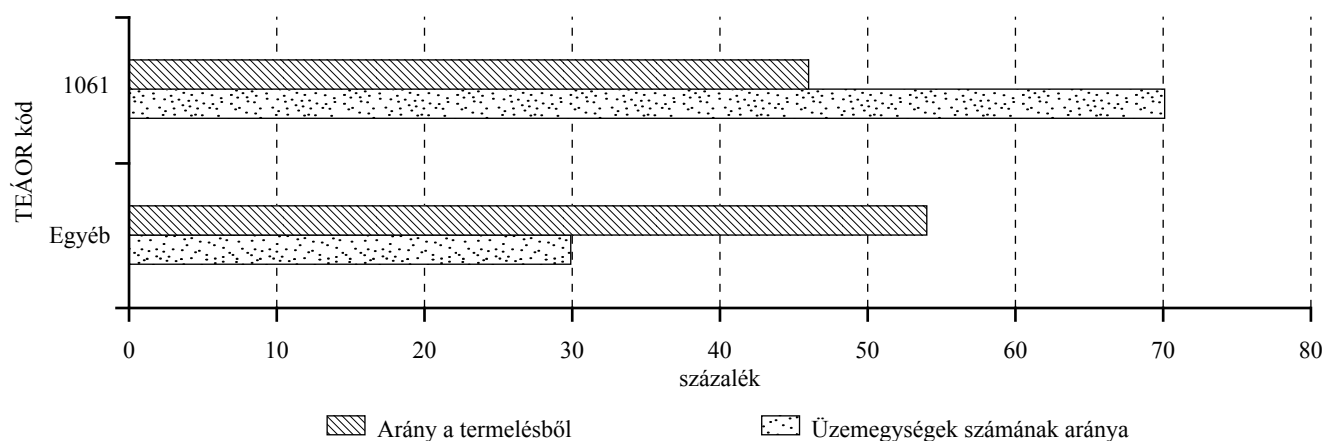
A NAV adatbázisa szerint 2016-ban 114 cég tartozott a 1061-es szakágazatba és mindösszesen a cégek 37 százaléka jelentett kapacitásra vonatkozó adatokat, 2017-ben ez az arány némileg növekedett, mivel a nyilvántartott 104 vállalkozás 47 százaléka számolt be kapacitásadatáról. A lefedettségi mutató a 1061-es szakágazatba sorolt cégek árbevételével összehasonlítva az őrlővonalakról jelentett vállalkozások árbevételével 67,1, az exportárbevételével 66,8 százalékos volt. A malomipari termékek változatosságát a 36. ábrán szemléltetjük.

A malomipari szakágazatba sorolt gyártóvonalakra 2016-ban 42 cég küldött adatot összesen 98 vonalra, míg 2017-ben 49 cég jelentett 124 vonalra. Búzaörlő vonalról 38 cég jelentett összesen 47 telephelyről.

36. ábra: **Malomipari termékek csoportosítása**

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály saját szerkesztés dr. Buzás Gizella Szakáruismeret c. tananyaga alapján (2011)

37. ábra: **Őrlőberendezéseken feldolgozott nyersanyagmennyiség és az üzemek számának megoszlása szakágazati bontásban, 2017^{a)}**

^{a)} Egyéb: Gabonaféle (kivéve: rizs), hüvelyes növény, olajos mag termesztése; Vegyes gazdálkodás; Kenyér, friss pékáru gyártása; Keményítő, keményítőtermék gyártása; Tésztafélék gyártása; Édesség gyártása; Homogenizált, diétás étel gyártása; Máshova nem sorolható egyéb élelmiszer gyártása; Haszonállat-eledelek gyártása; Gabona, dohány, vetőmag, takarmány nagykereskedelme; Vegyes termékkörű nagykereskedelem.
Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

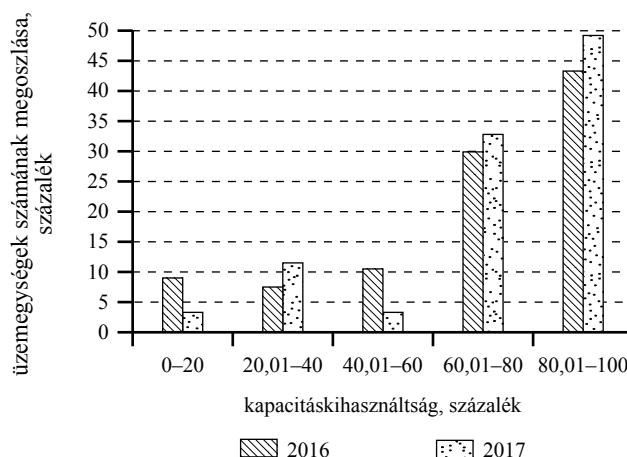
14. táblázat: **A hazai TOP 5 malomipari termelést végző cég részesedése a termelésből gyártóvonalanként, 2017**

Gyártóvonalak	TOP 5 termelésének aránya az összes termeléshez képest, százalék	TOP 5 termelése, tonna/év	TOP 5 súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága, százalék
Búzaórló vonal (gabonaszűrtanyag) (feldolgozott nyersanyag)	70,9	833 534	89,2
Kukoricaórló vonal (gabonaszűrtanyag) (feldolgozott nyersanyag)	99,1	1 237 280	97,6
Gabona reggeli étel, puff., extrud. kész. élelmiszer	85,5	6 314	58,1

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

A búzaórlásról adatot küldő vállalkozások 69 százaléka rendelkezett 1061-es szakági besorolással, a többi cég egyéb szakágazatba tartozott. A teljesség igénye nélkül például: 0111 gabonaféle (kivéve: rizs), hüvelyes növény, olajos mag termesztése, 0150 vegyes gazdálkodás, 1062 keményítő, keményítőtermék gyártása, 1071 kenyér; friss pékáru gyártása, 1073 tésztafélék gyártása (37. ábra).

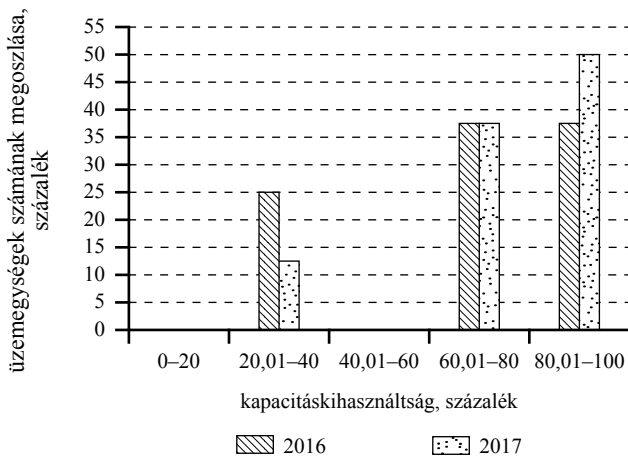
Az adatgyűjtés keretein belül beérkezett és feldolgozott adatok alapján búzaórló vonalon a TOP 5 cég a teljes termelt mennyiség 70,7 százalékát fedte le, amelyből négy vállalat a 1061-es malomipari termék gyártása szakágazatba, egy pedig a 1073-as tésztafélék gyártásba tartozott. A TOP 5 vállalkozás súlyozott kapacitáskihasználtsága 91,9 százalékot mutatott a megfigyelt körben (14. táblázat).

38. ábra: **Őrlővonalak kapacitáskihasználtságának megoszlása, 2016–2017**

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

A malomipari tevékenységet végző üzemegységek kétharmada 60 százaléknál nagyobb kapacitáskihasználtsággal dolgozott 2016-ban. Ez az arány 2017-ben közel 80 százalék volt. A nagyon alacsony és közepes kapacitáskihasználtság kategóriába sorolt üzemegységek részaránya csökkent. Viszont az alacsony kategória aránya közel azonos volt az egy évvel korábbihoz mérten, de a magas, nagyon magas kapacitáskihasználtságú üzemegységek részaránya növekedett 2017-ben az egy évvel korábbihoz képest 10-15 százalékkal (38. ábra). Az őrlővonalaknál a súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság 87 százalék volt 2017-ben, amely az előző évihez képest 3,3 százalékponttal alacsonyabb. Az őrlővonalaknál átlagosan 236 üzemnapon 17 órán át dolgoztak 2017-ben, ezzel szemben 2016-ban 243 üzemnapon 16 órát dolgoztak. Az őrléssel foglalkozó üzemegységeknek 3 százaléka

39. ábra: Hántolóvonalak kapacitáskihasználtságának megoszlása, 2016–2017

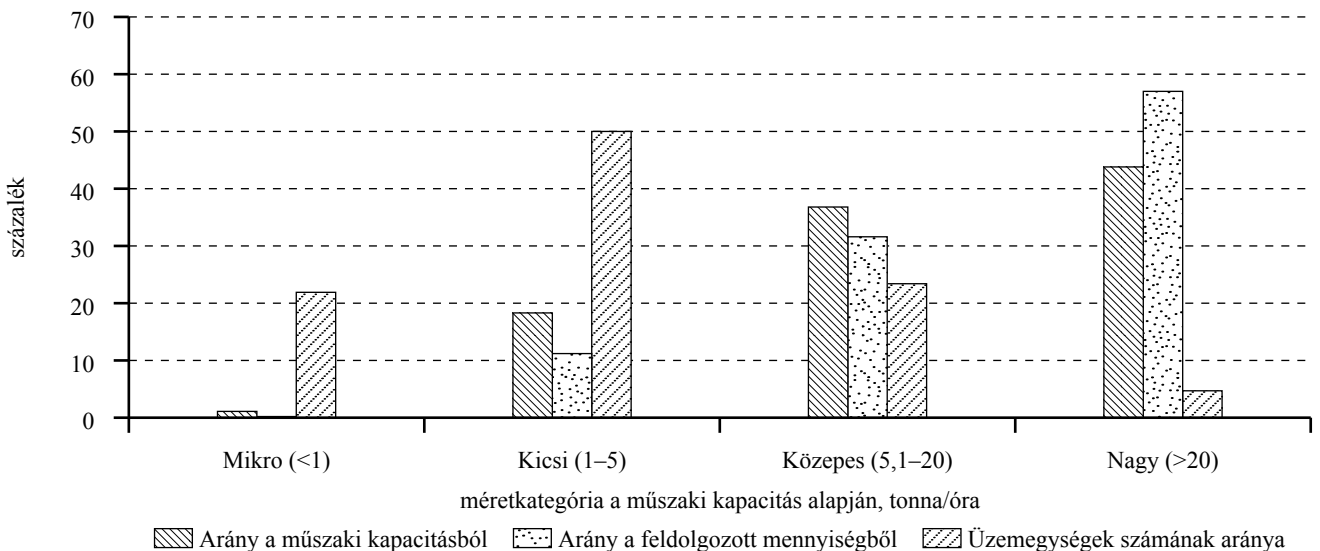
Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

15. táblázat: Az őrlővonalak főbb kapacitásmutatói méretkategóriánként, 2017

Méretkategória a műszaki kapacitás alapján	Súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság, százalék	Átlagos üzemórák száma, óra/nap	Átlagos üzemnapok száma, nap/év
Mikro (<1)	48,6	9,2	215
Kicsi (1–5)	79,9	16,2	236
Közepes (5,1–20)	85,4	22,5	248
Nagy (>20)	89,9	23,9	321

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

40. ábra: Az őrlővonalak főbb kapacitásmutatóinak megoszlása méretkategóriánként, 2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

nagyon alacsony és közel 12 százaléka alacsony kapacitáskihasználtsággal működött 2017-ben.

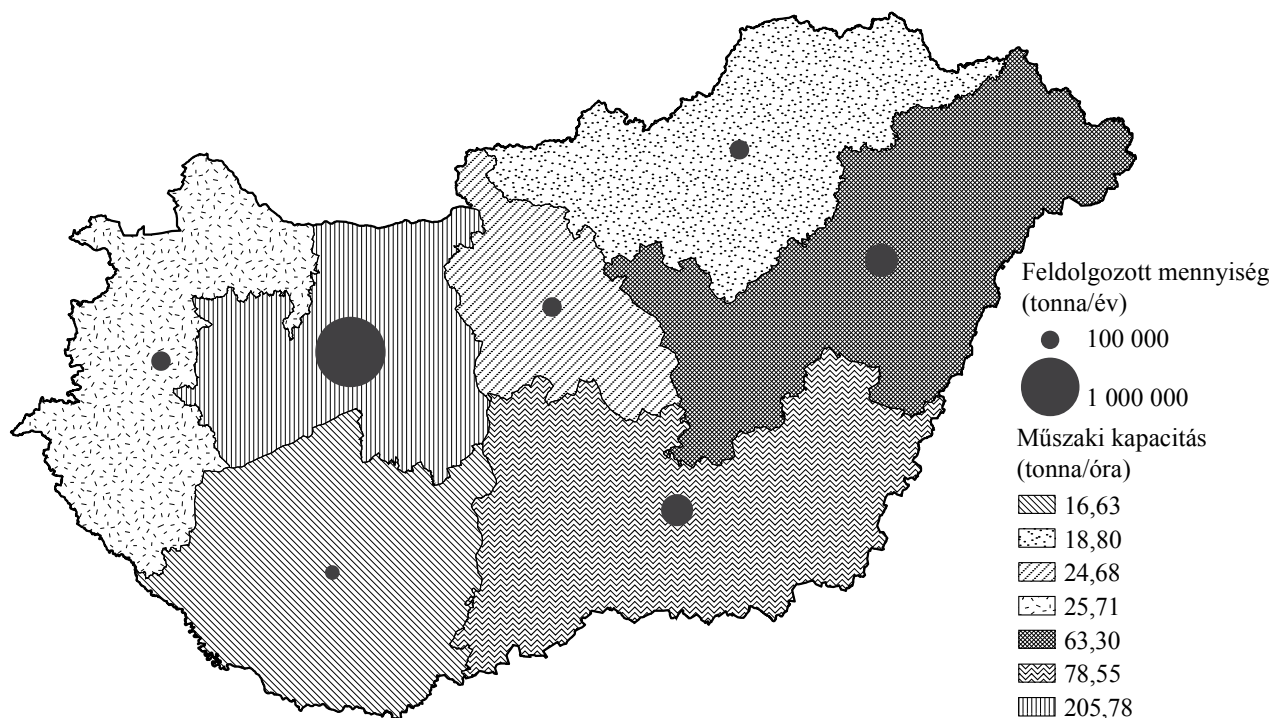
A hántolóvonalakat tekintve 2017-ben a cégek 50 százaléka nagyon magas kapacitáskihasználtsággal dolgozott, eltérően az egy évvel korábitól, amikor is a vállalkozások 37 százaléka magas és szintén 37 százaléka nagyon magas kapacitáskihasználtsággal dolgozott (39. ábra). A hántolóvonalaknál a súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság 81 százalék volt és átlagosan 135 üzemnapon 11 órán át dolgoztak 2017-ben.

A malomipari őrlővonalaknál négy méretkategória került megállapításra az üzemek műszaki kapacitásának nagyságrendje alapján. Az első kategória a mikro (<1 tonna/óra), melyben az üzemek 21,9 százaléka található, de az ide tartozó vállalkozások a feldolgozott mennyiségből még 1 százalék részesedést sem értek el.

A második és harmadik kategóriába (kicsi: 1–5, közepes: 5,1–20 tonna/óra) tartozik az üzemek 73,4 százaléka és részesedésük a termelésből 42,9 százalékot tett ki. A nagy méretkategóriában (>20 tonna/óra) az üzemek mindössze 4,7 százaléka található, ugyanakkor a termelés 57 százalékát adták (40. ábra, 15. táblázat).

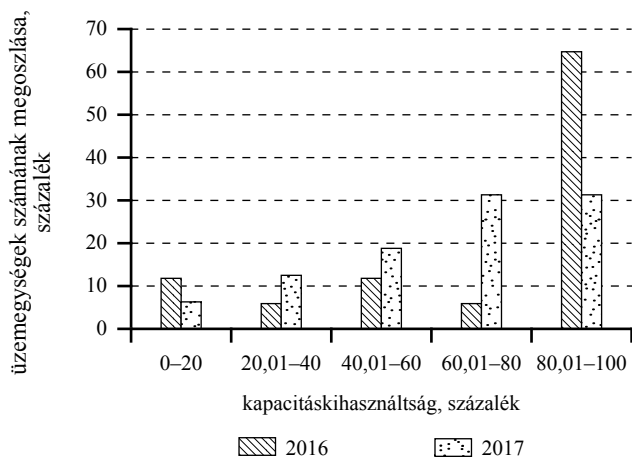
Kukoricaőrlő gyártóvonalról 10 cég szolgáltatott adatot. A gyártóvonal súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága 87,8 százalék volt 2017-ben. A TOP 5 cég 99,1 százalékban fedte le a gyártóvonal termelését és súlyozott átlagos kapacitáskihasználtságuk 88,1 százaléka volt. A legnagyobb feldolgozott nyersanyagmennyiséggel rendelkező vállalkozás a 1062 keményítő, keményítőtermék gyártása alá tartozott, és csak hét vállalkozás volt a 1061-es malomipari termék gyártása szakágazatban nyilvántartva.

41. ábra: Malomipari őrlőberendezések termelésének és műszaki kapacitásának alakulása régióként, 2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály adatai alapján az Adatalemzési és Térinformatikai Kutatások Osztály szerkesztésével

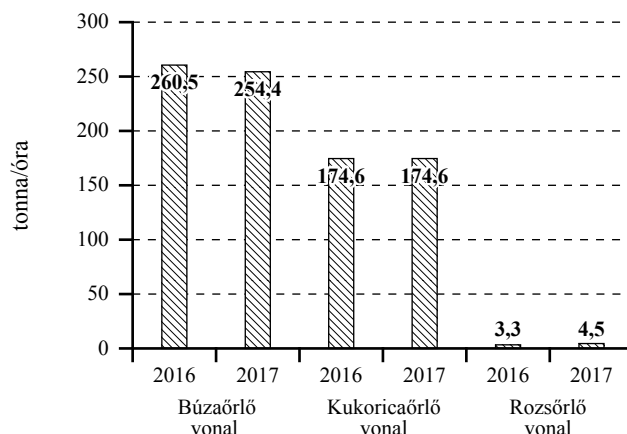
42. ábra: Gabona reggeli étel, puffasztott, extrudált élelmiszergyártás kapacitáskihasználtságának megoszlása, 2016–2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

A malomipari őrléssel foglalkozó gyártóvonalak szinte minden megyében megtalálhatók, de mivel összesen 64 vonalon jelentettek őrleési tevékenységet, így az adatszolgáltatói védelem érdekében csak régió-szerűen lehetséges a térképes megjelenítés. A legnagyobb műszaki kapacitást és feldolgozott mennyiséget a Közép-Dunántúlon – 200 tonna/óra feletti műszaki kapacitás –, a legalacsonyabb műszaki kapacitást és feldolgozott nyersanyagmennyiséget – 16 tonna/óra alatti kapacitású – pedig a Dél-Dunántúl régióból jelentették 2017-ben (41. ábra).

43. ábra: A magyarországi malomipari őrlővonalakon egy óra alatt megőrölhető mennyiség, 2016–2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

Rozsőrőlvonalról kevés (7) telephelyről érkezett adat, így a kapacitáskihasználtságot nem áll módunkban bemutatni. Ennek a gyártóvonalnak a főbb mutatószámai az 5. mellékletben találhatóak meg.

Gabona reggeli étel, puffasztott, extrudált élelmiszergyártás vonalról 16 cég küldött adatot összesen 16 telephelyről. A vonal súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága 63,5 százalék volt 2016-ban. A beérkezett adatok alapján a TOP 5 cég a teljes termelt mennyiség 92,1 százalékát fedte le. A legnagyobb termelt mennyiséggel rendelkező vállalkozás a 1061-es malom-

ipari termék gyártása szakágazatba, egy cég a 1089 máshova nem sorolható egyéb élelmiszer gyártásba és egy a 1072-es tartósított lisztes áru gyártásba tartozott. A TOP 5 vállalkozás súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága 67,3 százalékot mutatott a megfigyelt körben. A beérkezett adatok alapján a fent említett gyártósoron a vállalkozások 65 százalékának kapacitáskihasználtsága a 80 százalékot is meghaladta (42. ábra).

A megfigyelt körben egy óra alatt 261 ezer tonna búza őrlésére voltak képesek az őrlőberendezések 2016-ban, ezzel szemben 2017-ben egy óra alatt 254 ezer tonna búza lett megőrölve. Kukoricából 175 ezer

tonna, míg rozsból 4,5 ezer tonna volt az egy óra alatt megőrölhető mennyiség 2017-ben (43. ábra). Az adatszolgáltatók visszajelzései alapján a vállalkozások jellemzően nem rendelkeznek külön berendezéssel búza, kukorica vagy rozs őrlésére, hanem egy gyártóegységben zajlik az őrlés felváltva.

A malomipari tevékenységet magasfokú gépesítettség és automatizáltság jellemzi, emellett szorosan kapcsolódik a sütőiparhoz is. A kisebb pékségek, egyéni vállalkozók ma már összességében jelentős felvásárlói a hazai malomiparnak.

Kenyér, friss pékáru és tartósított lisztesárugyártás (1071, 1072) gyártóvonalainak kapacitáskihasználtsága

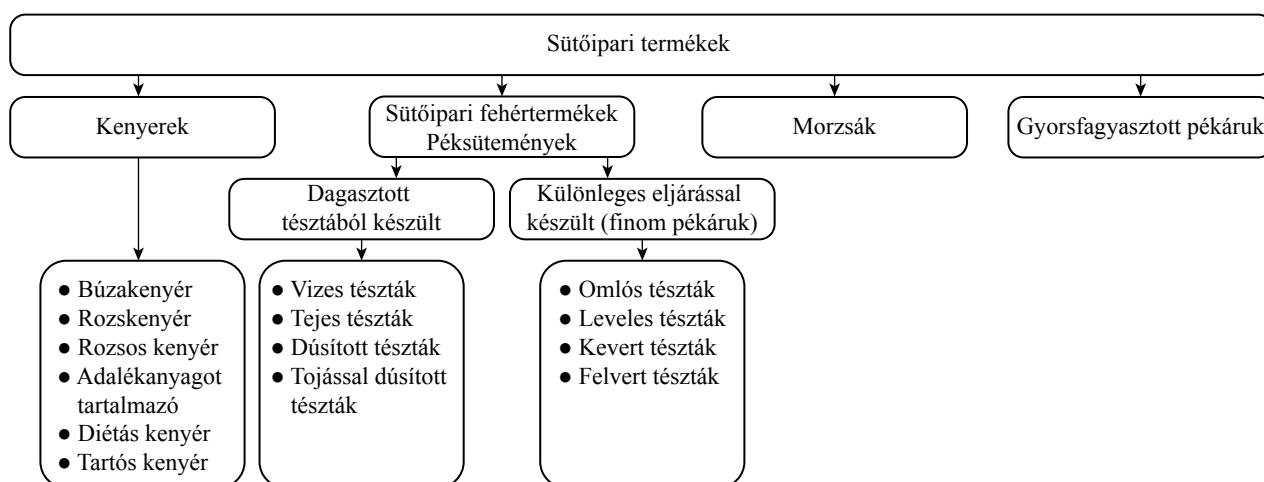
Magyarországon a sütőipar szakágazatban működő cégek közel 94 százaléka – a NAV adatbázisa alapján – mikro- és kisvállalat volt 2017-ben, ezek foglalkoztatták a szakágazatban dolgozók közel felét. A 1071-es kenyér, friss pékáru gyártása szakágazat vállalkozásainak aránya a teljes élelmiszeriparból 21,9 százalék volt 2017-ben, egy százalékkal alacsonyabb, mint 2016-ban. Az átlagos statisztikai állományi létszám évről évre folyamatosan csökkent, legutóbb 18 ezerről 16,6 ezer főre változott 2017-ben. Ez a létszám a teljes élelmiszeriparban foglalkoztatottak 17,8 százalékát jelentette, ez szintén csökkent az előző évhez képest. A szakágazatban dolgozók közel fele a

kis- és mikrovállalatok állományában volt 2017-ben. A 1071-es szakágazat értékesítésének nettó árbevétele 4,1 százaléka a teljes élelmiszeriparénak.

A KSH adatai szerint az alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete 2017-ben – hasonlóan a megelőző évhez – az élelmiszeriparon belül a kenyér, pékáru gyártása szakágazatban volt a legalacsonyabb (181 ezer forint). A tartósított lisztesárugyártásban 30 százalékkal magasabb (236 ezer forint) volt. Az átlagkereset 2016-hoz képest 15, illetve 11 százalékkal nőtt.

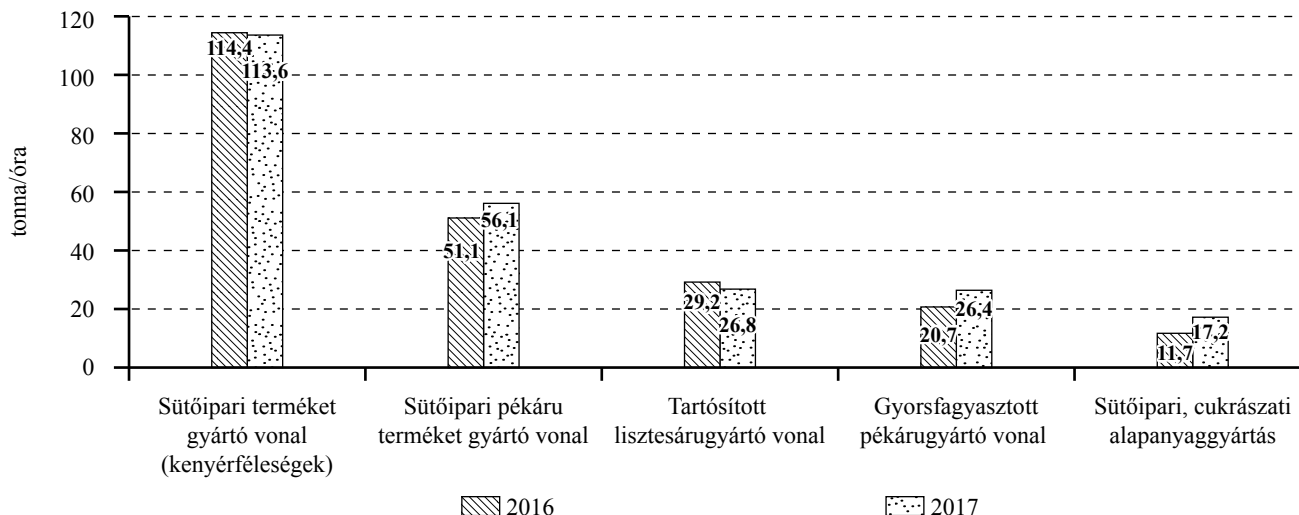
A pékségek, sütőüzemek kapacitását a telepített kemencék összes sütőfelülete határozza meg. A tapasztalat azt mutatja, hogy a sütőipari üzemek túlnyomó

44. ábra: Sütőipari termékek csoportosítása

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály saját szerkesztés Bruder Júlia Sütőipari termékek című anyaga alapján (2011)

45. ábra: A sütőipari vonalakon egy óra alatt előállítható termékek mennyisége, 2016–2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

többségében nem válik szét a termelés a kenyérféleségek, a pékáru, illetve a tartósított lisztesáru esetén különböző kemencékre, vagyis a termékeket ugyanabban a kemencé(k)ben sütik. Sütőipari termékek közül a kenyérféleségek alatt a különböző kiörlési fokú búza- vagy rozslisztből, illetve a két liszt keverékéből, vízből, sóból élesztős lazítással előállított sütőipari termékeket értjük. Tömegük – az extrudált, illetve az előállító által előre csomagolt termék kivételével – 250 grammal osztható, de legalább 500 gramm (0,5–3 kg). A péksütemények búzalisztből, élesztővel vagy más szerkeztelazító anyaggal, esetleg ízesítő, dúsító anyagokkal (lekvár, túró, kakaó stb.) készülnek. Ebbe a termékkörbe tartoznak a kiflik, zsemlek, kalácsok stb. is. A különleges eljárással készült finompékárut szintén ide soroljuk (44. ábra). A beérkezett jelentések összesítése alapján látható a gyártóvonalak (illetve kemencék) műszaki kapacitása, azaz hogy az adott termékkör vezértermékéből óránként hány tonnát lehetett volna előállítani 2017-ben (45. ábra).

A NAV adatbázisa szerint a 1071-es és 1072-es szakágazati besorolással rendelkező cégek mindössze 22 százaléka jelentett kapacitásadatokat a sütőipari termékgyártásról 2017-ben. Ellenben az adatot szolgáltató cégek foglalkoztatotti létszáma 54, értékesítésének árbevétele több mint 60, exportárbevétele 65 százalékban fedte le a NAV-nál szereplő vállalkozások mutatóit.

A szakágazatban az export – a tevékenység jellege miatt, vagyis a termékek frissessége, egyedi ízlésvilágot tükröző összetétele, formája révén – nem jellemző.

A kenyérféleségeket gyártó vonalról 391 cég küldött adatot összesen 555 telephelyről. A 391 cég 95 százaléka a 1071-es kenyér, friss pékáru gyártása és a 1072-es tartósított lisztesárugyártás szakágazatba tartozott. A gyártóvonalra jellemző súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsági mutató 61,2 százalék volt, azonos a 2016. évvel. Az átlagos évi üzemnapok száma 313 nap, az átlagos napi üzemórák száma 9 óra volt

a tárgyévben, a megelőző évhez képest az üzemnapok száma emelkedett, míg az üzemóráké csökkent (6. melléklet). A kenyérféleségeket gyártó vonalokról elmondható, hogy a jelentést tett sütőipari vállalkozások több mint 55 százaléka a magas és a nagyon magas kapacitáskihasználtságú csoportba tartozott (46. ábra).

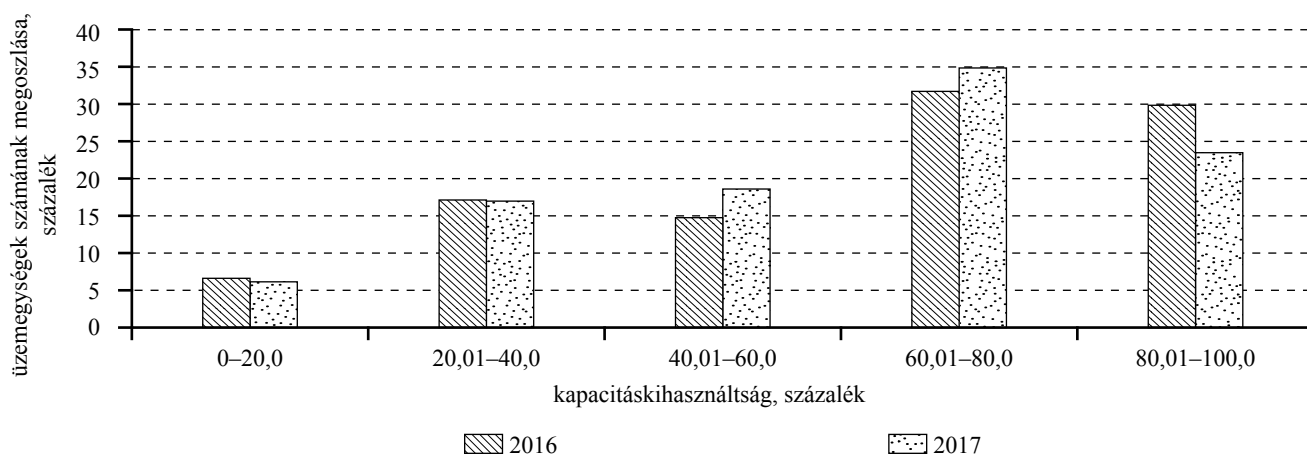
A beérkezett adatok alapján a sütőipari termékeket (kenyérféleséget) gyártó vonal esetén a TOP 5 cég termelése a teljes termelt mennyiség 31,3 százalékát adta 2017-ben, amelyek közül négy a 1071 kenyér, friss pékáru gyártása szakágazat, egy pedig a 4711 élelmiszer jellegű bolti vegyes kiskereskedelem szakágazatba tartozott. A TOP 5 gazdasági szervezet súlyozott kapacitáskihasználtsági mutatója 68,1 százalék, 17 százalékponttal magasabb az előző évhez képest (16. táblázat).

16. táblázat: A hazai TOP 5 sütőipari termékeket gyártó cég részesedése a termelésből gyártóvonalanként, 2017

Gyártóvonal	TOP 5 termelésének aránya az összes termeléshez képest, százalék	TOP 5 termelése, tonna/év	TOP 5 súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága, százalék
Sütőipari terméket gyártó vonal (kenyérféleségek)	31,3	76 148	68,1
Sütőipari pékáru terméket gyártó vonal	24,9	24 184	39,5
Tartósított lisztesárugyártó vonal	86,7	55 419	55,9
Gyorsfagyasztott pékáru gyártó vonal	70,0	58 986	67,2
Sütőipari, cukrászati alapanyaggyártás	75,1	12 649	67,6

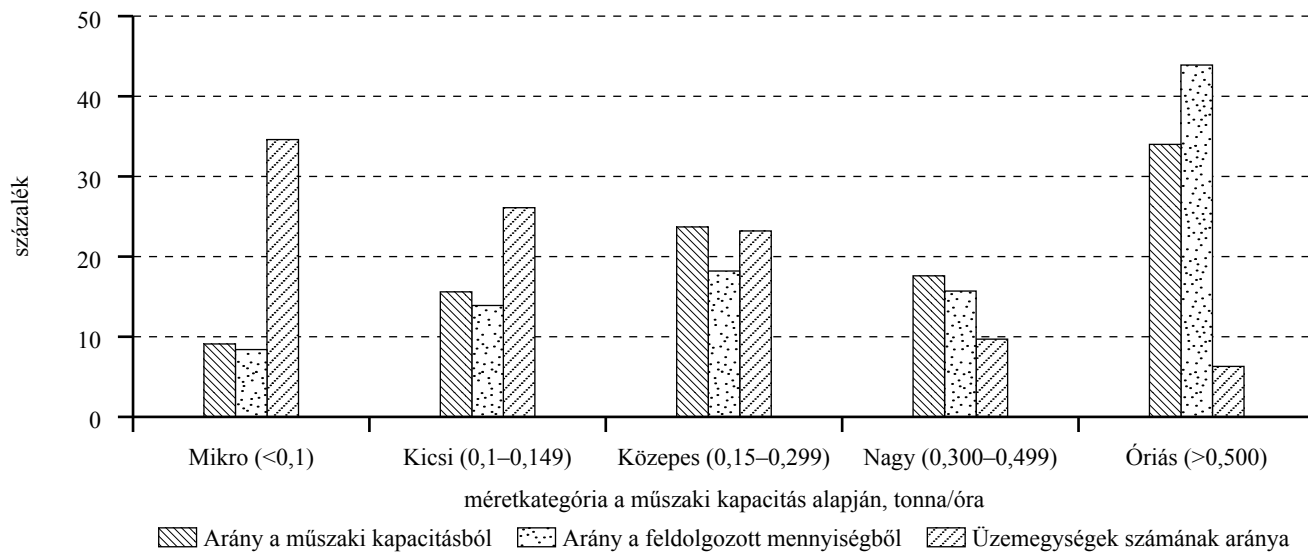
Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

46. ábra: Sütőipari termékgyártás (kenyérféleség) kapacitáskihasználtságának megoszlása, 2016–2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

47. ábra: A kenyérféleségeket gyártó sütőipari vonalak főbb kapacitásmutatóinak megoszlása, 2017

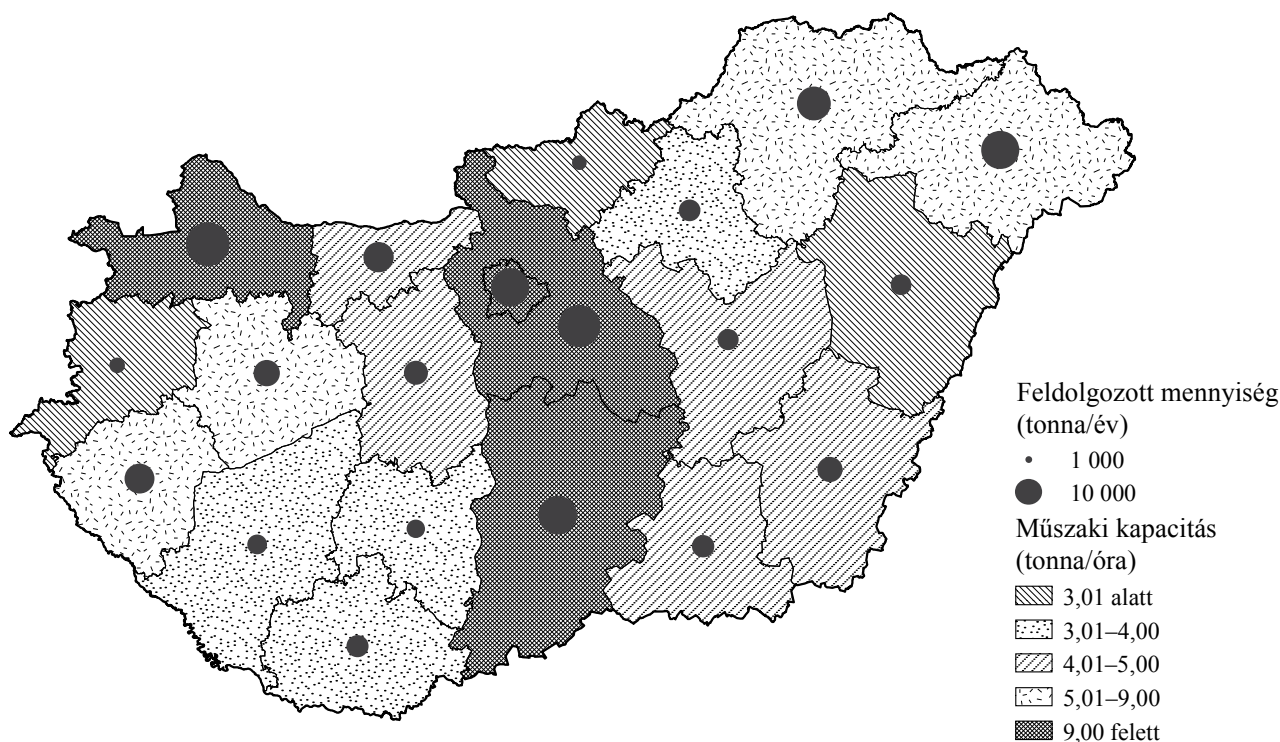
Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

17. táblázat: A kenyérféleségeket gyártó sütőipari vonalak főbb kapacitásmutatói méretkategóriánként, 2017

Méretkategória a műszaki kapacitás alapján, tonna/óra	Súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság, százalék	Átlagos üzemórák száma, óra/nap	Átlagos üzemnapok száma, nap/év
Mikro (<0,1)	69,0	9	316
Kicsi (0,1-0,149)	68,2	9	322
Közepes (0,15-0,299)	56,1	10	298
Nagy (0,300-0,499)	56,8	11	321
Óriás (>0,500)	62,0	14	295

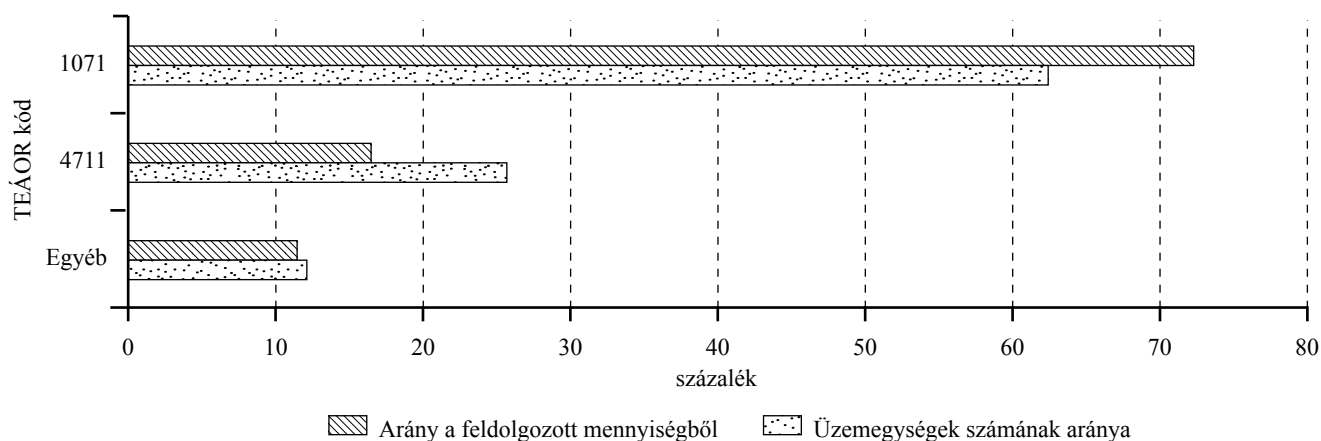
Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

48. ábra: A kenyérféleségeket gyártó sütőipari vonalak termelésének és műszaki kapacitásának alakulása megyénként, 2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály adatai alapján az Adatelemzési és Térinformatikai Kutatások Osztály szerkesztésével

49. ábra: A kenyérféleségeket gyártó sütőipari vonalak feldolgozott mennyiségének és az üzemegységek számának megoszlása szakágazati bontásban, 2017^{a)}

^{a)} Egyéb: Kenyér-, pékáru-, édesség-kiskereskedelem; Egyéb élelmiszer-kiskereskedelem; Éttermi, mozgó vendéglátás; Szakmai középfokú oktatás. Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

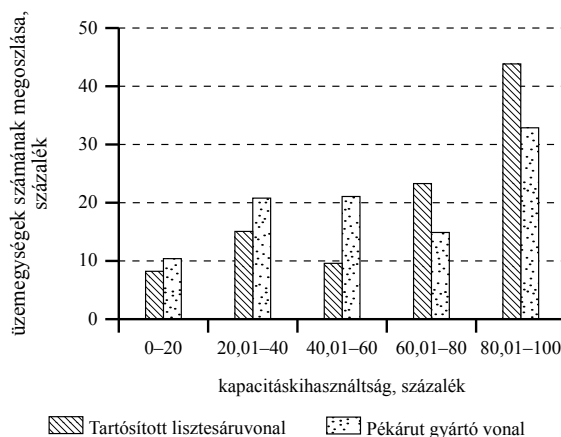
A gyártóvonalakon jellemző műszaki kapacitások méretkategóriák szerinti bontás esetén a kenyérféleségeket gyártó vállalkozások üzemszáma az óriás méretűek (500 kg/óra műszaki kapacitás feletti) esetén volt 2017-ben is a legalacsonyabb, 6,3 százalék, míg a mikroméretű vállalkozásoknál (100 kg/óra műszaki kapacitás alatt) a legmagasabb, 34,6 százalék. A műszaki kapacitáshoz és a feldolgozott mennyiséghez viszonyított arányuk viszont ebben a kategóriában volt a legalacsonyabb (9,1, illetve 8,4 százalék), míg az óriás méretűek esetén a legmagasabb (34,0 és 43,9 százalék) (47. ábra). A tárgyévben a súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság az óránként 0,1 és 0,3 tonna között gyártó, közepes méretű üzemegységeknél volt a legalacsonyabb, 56,1 százalék. Az átlagos munkaórák száma naponta (14 óra) az összes kategória közül az óriás méretűeknél volt a legmagasabb 2017-ben, hasonlóan az előző évhez (17. táblázat).

A sütőipari terméket (kenyérféleséget) gyártó vonalat vizsgálva 2017-ben a hét legnagyobb, 9 ezer tonna feletti műszaki kapacitással bíró megye: Pest, Bács-Kiskun, Veszprém, Győr-Moson-Sopron és Zala megye volt. Alacsony, 3 ezer tonna alatti kapacitású Nógrád, Vas és Hajdú-Bihar megye (48. ábra). A beérkezett adatok alapján kenyérféleségekből Győr-Moson-Sopron megyében gyártottak a legtöbbet, Nógrád megyében a legkevesebbet 2017-ben.

A beérkezett adatok alapján a kenyérféleségeket gyártó vonalak 62,3 százaléka a 1071-es kenyér; friss pékáru gyártása szakágazatba, 25,6 százaléka a 4711-es élelmiszer jellegű bolti vegyes kiskereskedelem (pl. Tesco), 12,1 százaléka pedig egyéb szakágazatokba tartozott (49. ábra).

A pékáru terméket gyártó vonalról 227 cég küldött adatot összesen 356 telephelyről. A 227 cég 84 százaléka a 1071 és 1072 szakágazatba tarto-

50. ábra: Sütőipari termékgyártás (pékáru, tartósított lisztesáru) kapacitáskihasználtságának megoszlása, 2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

zott. A gyártóvonalra jellemző súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsági mutató 50,7 százalék volt 2017-ben. Az átlagos évi üzemnapok száma az összes vizsgált sütőipari vonal közül a második legtöbb, 301, az átlagos napi üzemórák száma 9 volt. A sütőipari vállalkozások közel 50 százaléka magas, illetve nagyon magas kapacitáskihasználtsággal működtette a pékáru gyártó vonalát (50. ábra). A beérkezett adatok alapján a TOP 5 cég a teljes termelt mennyiség 24,9 százalékát adta, melyek közül négy a 1071-es kenyér, friss pékáru gyártása szakágazat, egy pedig a 1072-es tartósított lisztesáru gyártása szakágazatba tartozott. A vizsgált öt sütőipari vonal közül a pékáru gyártás esetén a legalacsonyabb a TOP 5 vállalkozás által gyártott mennyiség aránya az összehozható képezt. A TOP 5 gazdasági szervezet súlyozott kapacitáskihasználtsági mutatója 39,5 százalék volt.

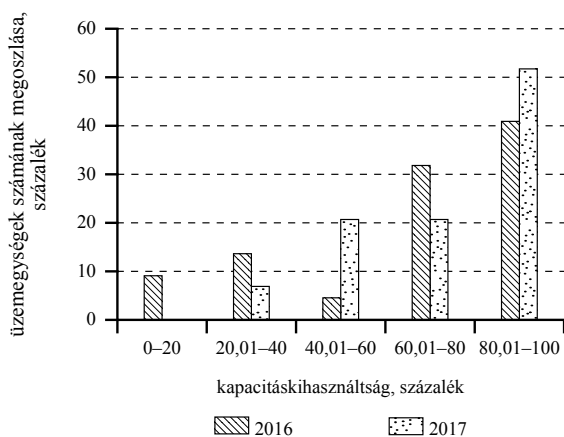
A tartósított lisztesárugyártó vonalról 62 cég küldött adatot összesen 73 telephelyről. A 62 cég 60 százaléka a 1071 és 1072 szakágazatba tartozott. Érdekes viszont megjegyezni, hogy ez a mutató nem pontos, hiszen nem minden 1071-es és 1072-es szakágazatba tartozó vállalkozás gyárt tartósított lisztesárut. A gyártóvonalra jellemző súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsági mutató 56,3 százalék volt 2017-ben, közel 3 százalékponttal magasabb, mint az előző évben. Az átlagos évi üzemnapok száma 236, az átlagos napi üzemórák száma 9 volt. A sütőipari vállalkozások közel 67 százaléka magas, illetve nagyon magas kapacitáskihasználtsággal működtette a tartósított pékáru gyártó vonalát (50. ábra). A beérkezett adatok alapján a TOP 5 cég a teljes termelt mennyiség 86,7 százalékát adta, amelyek közül négy a 1071-es kenyér, friss pékáru gyártása, egy a 1072-es tartósított lisztesáru gyártása szakágazatba tartozott. Az öt gazdasági szervezet súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsági mutatója 55,9 százalék volt, közel azonos az összes cégre számított kihasználtsággal.

A gyorsfagyasztott pékáru gyártó vonalról 2017-ben 24 cég küldött adatot összesen 29 telephelyről. Az adatszolgáltatói fegyelem és pontosság javult, 2016-ban 5 céggel kevesebb küldött adatot 22 telephelyről. A gyártóvonalra jellemző súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsági mutató 70,2 százalék volt 2017-ben. A vonalra jellemző összes műszaki kapacitás 26 445 kg/óra, az átlagos évi üzemnapok száma 269, az átlagos napi üzemórák száma 14 volt a megfigyelt körben. A vonalak több mint 52 százaléka a nagyon magas kapacitáskihasználtságú csoportba tartozott, ez az érték 2016-ban 40 százalék volt (51. ábra). A beérkezett adatok alapján a TOP 5 cég a teljes termelt mennyiség 70 százalékát adta, amelyek közül három a 1072-es tartósított lisztesáru gyártása,

egy-egy a 1071-es kenyér, friss pékáru gyártása és 1073-as tésztafélék gyártása szakágazatba tartozott. Az öt legnagyobb mennyiségű fagyasztott pékáru előállító gazdasági szervezet súlyozott kapacitáskihasználtsági mutatója 67,2 százalék volt, három százalékponttal alacsonyabb az összes adatszolgáltatóra számított kihasználtságnál. A TOP 5 cég közül volt, amely jelezte, hogy a kapacitáskihasználtságuk magasabb lehetne, ugyanis ha nem küzdenének munkaerőhiánnyal a gyártósorok mellett, akkor például a két műszakos munkarendet emelni tudnák.

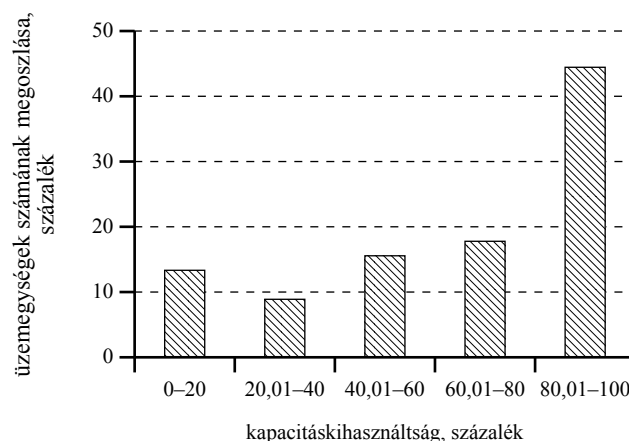
Sütőipari, cukrászati alapanyaggyártó vonalról 39 cég küldött adatot összesen 53 telephelyről. A 39 cég 38 százaléka a 1071 és 1072 szakágazatba tartozott. A NAV-adatbázissal való összevetés – a lefedettségi vizsgálathoz – így nem célszerű. A gyártóvonalra jellemző súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsági mutató 64,2 százalék volt 2017-ben. A sütőipari vonalak közül ezen a soron volt – a beérkezett adatok alapján – a napi átlagos üzemórák száma (6 óra) és az évi átlagos munkanapok száma (205 nap) a legalacsonyabb a vizsgált sütőipari vonalak közül. A vonalak több mint 41 százaléka az alacsony és a nagyon alacsony kapacitáskihasználtságú csoportba tartozott, több mint fele pedig nagyon magas kapacitáskihasználtsággal rendelkezett (52. ábra). A beérkezett adatok alapján a TOP 5 cég a teljes termelt mennyiség 75,1 százalékát adta, amelyek közül kettő a 1089 máshova nem sorolt egyéb élelmiszer gyártása, kettő a 1061 malomipar szakágazatba, egy a 1086 homogenizált, diétás étel gyártása szakágazatba tartozott. A TOP 5 gazdasági szervezet súlyozott kapacitáskihasználtsági mutatója 67,6 százalék volt, három százalékponttal magasabb az összes adatszolgáltatóra számított kihasználtságnál.

51. ábra: Gyorsfagyasztott pékáru gyártás kapacitáskihasználtságának megoszlása, 2016–2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

52. ábra: Sütőipari, cukrászati alapanyaggyártás kapacitáskihasználtságának megoszlása, 2016–2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

Száraztészta (1073) gyártóvonalainak kapacitáskihasználtsága

A NAV adatbázisa szerint Magyarországon 135 vállalkozás foglalkozott száraztésztagyártással, amelyből 8 cég nagy- és közepes, 28 kis- és 99 mikroméretű vállalkozás volt 2017-ben. A vizsgált évet megelőző évben még 156 cég foglalkozott száraztésztagyártással, azonban a mikrovállalkozások közül 17 százalék megszüntette tevékenységét vagy mással kezdett el foglalkozni. Az átlagos állományi létszám a szektorban 1731 fő volt, amelynek 67 százaléka kkv-ban dolgozott. Tavalyhoz képest a létszám alig változott. A nettó árbevétel alapján a teljes 1073-as ágazat 43,3 százalékát, az exportárbevétel szempontjából pedig az 58,3 százalékát a kkv-k adták. A száraztésztagyártás a teljes élelmiszer-ágazat nettó árbevételének 1,2 százalékát tette ki 2017-ben. A 1073-as szektor nettó árbevétele nem változott, azonban az exportértékesítés nettó árbevétele 12 százalékkal javult 2017-ben az előző évhez képest.

A tésztagyártó vállalkozások száma 2,7 százalékát tette ki a teljes élelmiszeripari szektornak. A száraztészta gyártása az élelmiszeripar teljes exportárbevételének 0,5 százalékát adta, míg a 1073-as ágazat nettó árbevételének az export a 15 százalékát tette ki 2017-ben – az ágazatra a 30 százalék feletti arány jellemző.

A KSH adatai szerint 2017-ben a tésztafélék gyártásában az alkalmazásban állók létszáma több mint 1,7 ezer főt tett ki és a havi bruttó átlagkeresetük 267,0 ezer forint volt. Az átlagkereset ebben a szektorban 1 év alatt 22 százalékkal nőtt. A tésztagyártásban dolgozók havi bruttó átlagkeresete 3 százalékkal

magasabb volt, mint az élelmiszeriparban dolgozóké (259,0 ezer forint).

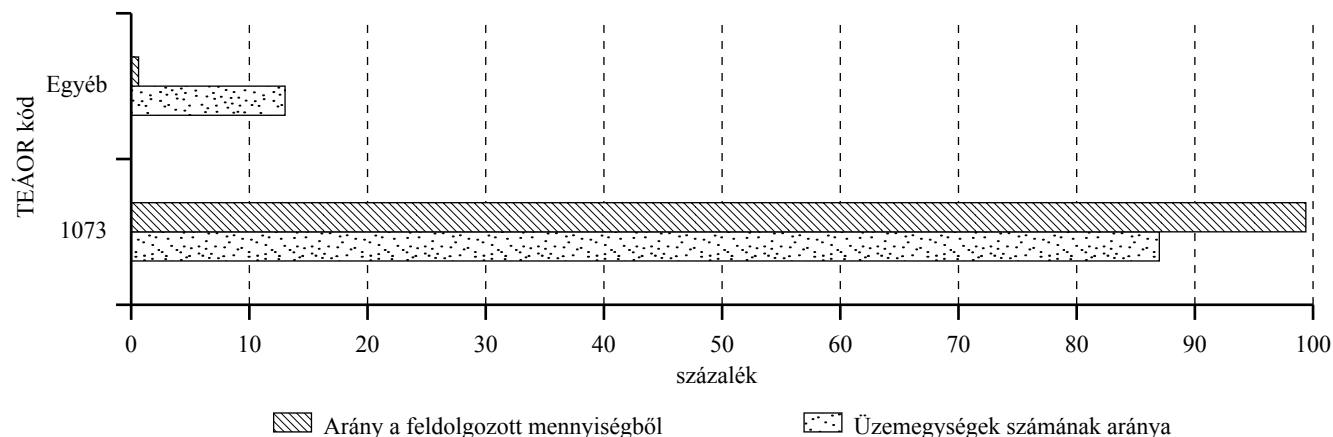
A száraztésztagyártás kapacitásadatait 68 vállalkozás küldte be a 2017. évben. Az adatszolgáltatást teljesítő cégek 86,8 százaléka tartozott a 1073-as szakágazatba, míg a fennmaradó cégek más szakágazati besorolásúak voltak (53. ábra). A száraztészta-előállításban a kis- és középvállalkozások aránya a legnagyobb. A termelés megoszlása alapján megállapítható, hogy a vállalkozások 87 százaléka a tésztagyártást főtevékenységként végezte és a kibocsátás 99,4 százalékát adták. A cégek 13 százaléka csak kiegészítő tevékenységként foglalkozott száraztésztaival. Ebben a szakágazatban a vállalkozások gyártóvonalai átlagosan 185 napon keresztül működtek, napi 8 órában. Az éves termelt mennyiség megközelítette a 70 ezer tonnát. A súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága 65,0

18. táblázat: A hazai TOP 5 száraztésztagyártó cég részesedése a termelésből gyártóvonalanként, 2017

Gyártóvonal	TOP 5 termelésének aránya az összes termeléshez képest, százalék	TOP 5 termelése, tonna/év	TOP 5 súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága, százalék
Száraztésztagyártó vonal (termelt mennyiség)	84,5	58 754	68,0

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

53. ábra: Száraztészta előállításában részt vevő üzemek számának megoszlása szakágazati bontásban, 2017^{a)}

^{a)} Egyéb: Baromfitenyésztés, Malomipari termék gyártása, Kenyér; friss pékárú gyártása, Tartósított lisztes áru gyártása, M.n.s. egyéb élelmiszer gyártása, Élelmiszer, ital, dohányáru ügynöki nagykereskedelme, Egyéb élelmiszer nagykereskedelme, Vegyes termékkörű nagykereskedelem, Egyéb természettudományi, műszaki kutatás, fejlesztés, Általános közgazgatás.

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

százalék volt a teljes szakágazatban (7. melléklet). Az öt legnagyobb szárzástésztagyártó cég a teljes termelésből 84,5 százalékkal részesedett 2017-ben. A TOP 5 vállalkozás súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága 68,0 százalék volt, ami 3,1 százalékponttal haladta meg az összátlagot (18. táblázat).

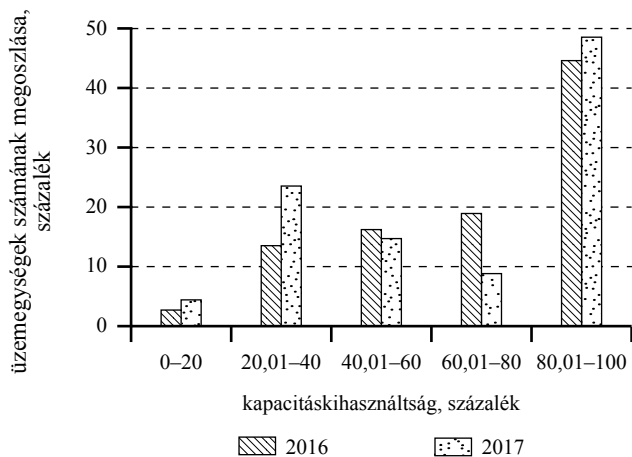
Az öt legnagyobb termeléssel rendelkező vállalkozás súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága több mint 10 százalékponttal romlott 2017-ben az előző évhez képest. Ez azzal magyarázható, hogy egyes cégek olyan speciális termékeket állítanak elő, amelyek gyártásához több idő szükséges, mint egy alaptermék elkészítéséhez. A vállalkozások a megfigyelt időszakban átlagosan 185 napon keresztül üzemeltették gyártóvonalukat napi 9 üzemórában. A szárzástésztagyártó vonalak több mint felénél 60 százalék feletti volt a

kapacitáskihasználtság, a nagyon alacsony, illetve az alacsony kategóriába a gyártóvonalak 28,0 százaléka tartozott (54. ábra). A szárzástésztagyártó vonal súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága 65,0 százalék volt 2017-ben.

A műszaki kapacitás alapján éves szinten a megfigyelt cégek 69 553 tonna készterméket állítottak elő a szárzástésztagyártó soron 2017-ben. A beérkezett adatok alapján az elérhető műszaki kapacitás óránként 35,3 tonna volt.

A szárzástészta-előállításban részt vevő üzemegységek műszaki kapacitása alapján három méretkategória került meghatározásra (55. ábra, 19. táblázat). Az üzemegységek 51 százaléka kicsi gyártókapacitással (100 kg/óra alatti) rendelkező vállalkozás volt 2017-ben, amelyeknek elsősorban kézi készítésű vagy speciális (pl. bio) tészták előállítása volt a fő profiljuk. A közepes (100–1000 kg/óra) kapacitású szárzástésztagyártók a megfigyelt cégek 40 százalékát tették ki, amelyek az éves előállított mennyiség 12 százalékát adták, a műszaki kapacitás 17 százalékát fedték le. A szakágazat exportbevételének közel felét a kkv-k

54. ábra: Szárzástésztagyártó vonal kapacitáskihasználtságának megoszlása, 2016–2017

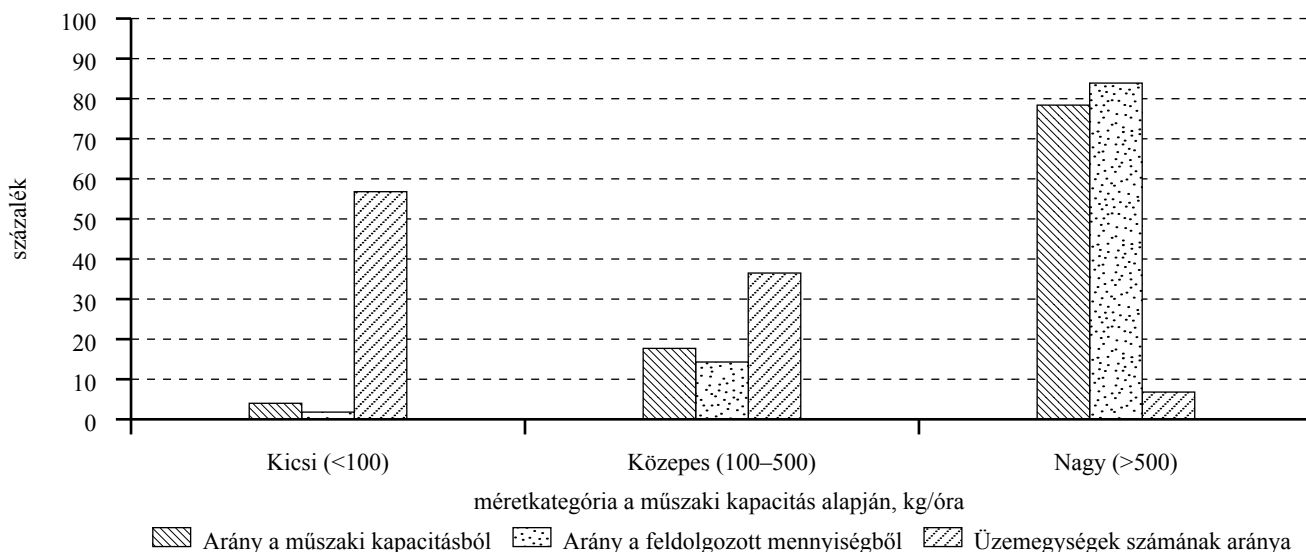
Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

19. táblázat: A szárzástésztagyártó vonal főbb kapacitásmutatói méretkategóriánként, 2017

Méretkategória a műszaki kapacitás alapján	Súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság, százalék	Átlagos üzemórák száma, óra/nap	Átlagos üzemnapok száma, nap/év
Kicsi (<100)	45	7	167
Közepes (100–1000)	65	9	205
Nagy (>1000)	65	15	209

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

55. ábra: A szárzástésztagyártó berendezések főbb kapacitásmutatóinak megoszlása méretkategóriánként, 2017

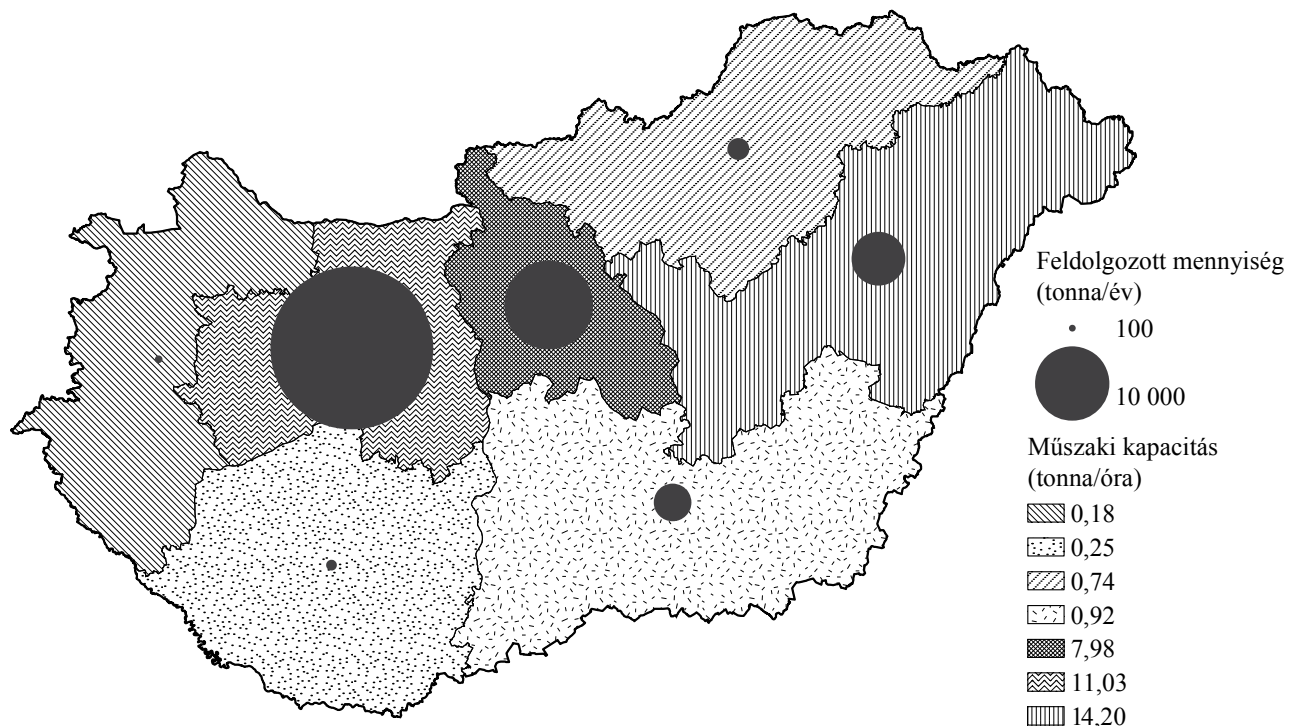
Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

bevételei adták 2017-ben. A nagy méretkategóriába kerülő vállalkozások aránya 9 százalék volt a tárgyévben, a késztermékek 86 százalékát ezek a cégek adták és a műszaki kapacitásuk elérte átlagosan a 80 százalékot. Az ebbe a csoportba tartozó vállalkozások nettó exportárbevétele 55 százalékot tett ki a teljes kivitel bevételéből.

A feldolgozott száraztésztagyártás beérkezett adatai alapján megállapítható, hogy a legnagyobb műszaki

kapacitással az Észak-Alföld régió rendelkezett, ezzel szemben a feldolgozott alapanyag alapján a régiók között csak a harmadik helyen állt 2017-ben, hasonlóan 2016-hoz (56. ábra). A legnagyobb éves kibocsátást tekintve a Közép-Dunántúl régió vezette a rangsort, azonban műszaki kapacitása alapján csak a második helyre került. A legkisebb műszaki kapacitással és feldolgozott alapanyaggal a Dél-Dunántúl régió rendelkezett a vizsgált évben.

56. ábra: A száraztészta gyártó vonalak termelt mennyiségének és műszaki kapacitásának alakulása régióként, 2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály adatai alapján az Adatelemzési és Térinformatikai Kutatások Osztály szerkesztésével

Édességgyártás (1082) gyártóvonalainak kapacitáskihasználtsága

Az édesipar az ipar szereplőinek szemszögéből rendkívül összetett, az édességgyártáshoz sorolt vállalatok mellett magában foglalja a tartósított lisztesáru gyártásnál nyilvántartott kekszkészítőket, a tejtermékgyártásnál lévő tejdesszert-előállítókat és a jégkrémgyártókat is.

A NAV adatbázisa szerint a szakághoz 251 édesipari vállalkozás volt besorolva 2017-ben, amelyből 17 nagy- és közepes, 37 kis-, valamint 197 mikroméretű volt. Az előző évhez képest 26 cég tevékenysége szűnt meg vagy más szakághoz került. Az élelmiszer-ágazaton belül az édesipari vállalkozások 5 százalékat tették ki a teljes szektornak. Az édességgyártás-szakághoz 5,2 százalékkal részesedett az élelmiszeripar teljes árbevételéből 2017-ben. Az éves árbevétel szempontjából a kkv-k az édesipari szektoron belül 38,6 százalékos arányt képviseltek. Az ágazaton belül a dolgozói létszám is csökkent 5,5 százalékkal az előző évhez képest a fent említett vállalkozások megszűnésével, így mindössze 4949 fő dolgozott a szektorban. A kkv-k részesedése az átlagos dolgozói létszámból 59,1 százalék volt. Az exportárbevétel aránya 8 százalékat képviselt a teljes iparágon belül. A kkv-k exportárbevétele a szakághoz teljes kiviteli bevételének közel egyharmadát tette ki.

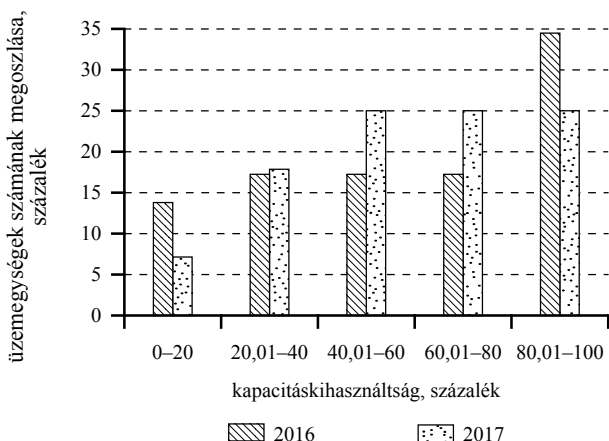
A KSH adatai szerint 2017-ben az édességgyártásban az alkalmazottak havi bruttó átlagkeresete 236,0 ezer forint volt, az egy évvel korábbihoz képest 7 százalékkal nőtt az átlagbér. Az édességgyártásban dolgozók havi bruttó átlagkeresete 9 százalékkal maradt el az élelmiszeriparban dolgozók átlagbéréétől.

A csokoládé és csokoládékészítményeket gyártó vonalról 29 vállalkozás jelentett kapacitásadatokat 2017-ben, amelyek közül 19 vállalkozás tartozott a 1082-es szakághoz nyilvántartásba, míg a fennmaradó cégek egyéb besorolásúak voltak (pl.: 1072 tartósított lisztesáru gyártása, 1089 máshova nem sorolt egyéb élelmiszer gyártása stb.). A megfigyelt szakághoz a vállalkozások gyártóvonalai átlagosan 201 napon keresztül működtek, napi 9 órában. Az éves termelt mennyiség megközelítette a 20 ezer tonnát. A súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság 90,1 százalék volt a teljes szakághoz (7. melléklet).

A beérkezett adatok alapján a csokoládé és csokoládékészítményeket gyártó vonal kapacitáskihasználtságának súlyozott átlaga 50,0 százalék volt 2017-ben. A csokoládé és csokoládékészítmény-gyártás üzemnapjainak száma a jelentést tett feldolgozók adatai alapján 201 napon volt és naponta 9 órában keresztül üzemelt átlagban a gyártóvonal. Az üzemegységek 35 százaléka 80 százaléknál feletti kapacitáskihasználtsággal működött csokoládé és csokoládékészítményeket gyártó vonalát 2017-ben (57. ábra). A termelés volumenét tekintve az öt legnagyobb vállalkozás a teljes előállított mennyiségből 91,9 százalékkal részesedett 2017-ben (20. táblázat). A TOP 5 cég súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága 49,0 százalék volt.

A csokoládé és csokoládékészítmények gyártásában részt vevő üzemegységek műszaki kapacitása alapján három méretkategóriát különböztettünk meg (58. ábra, 21. táblázat). A nagy méretkategóriába (1000 kg/óra kapacitás feletti) tartozó cégek üzemaránya mindössze 10,3 százalékot tett ki, ugyanakkor az éves

57. ábra: Csokoládé és csokoládékészítményeket gyártó vonal kapacitáskihasználtságának megoszlása, 2016–2017

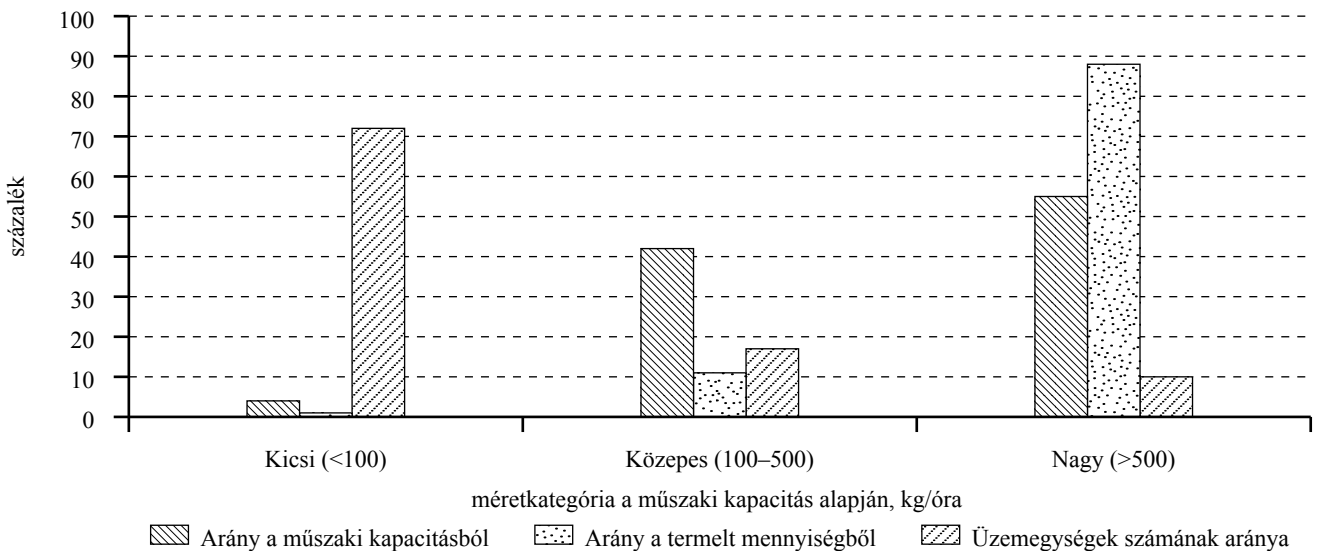
Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

20. táblázat: A hazai TOP 5 édességgyártó cég részesedése a termelésből gyártóvonalanként, 2017

Gyártóvonal	TOP 5 vállalkozás termelésének aránya az összes beérkezetthez képest, százalék	TOP 5 vállalkozás termelése, tonna/év	TOP 5 vállalkozás súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága, százalék
Szaloncukor-gyártó vonal	98,9	2 255	71,3
Csokoládé és csokoládékészítményeket gyártó vonal	93,7	19 024	50,0
Cukorkaáru-gyártó vonal	98,2	31 631	90,6

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

58. ábra: Csokoládé és csokoládékészítményeket gyártó vonal főbb kapacitásmutatóinak megoszlása méretkategóriánként, 2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

21. táblázat: A csokoládégyártó vonal főbb kapacitásmutatói méretkategóriánként, 2017

Méretkategória a műszaki kapacitás alapján	Súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság, százalék	Átlagos üzemórák száma, óra/nap	Átlagos üzemnapok száma, nap/év
Kicsi (<100)	62	7	189
Közepes (100-500)	66	9	222
Nagy (>500)	49	15	243

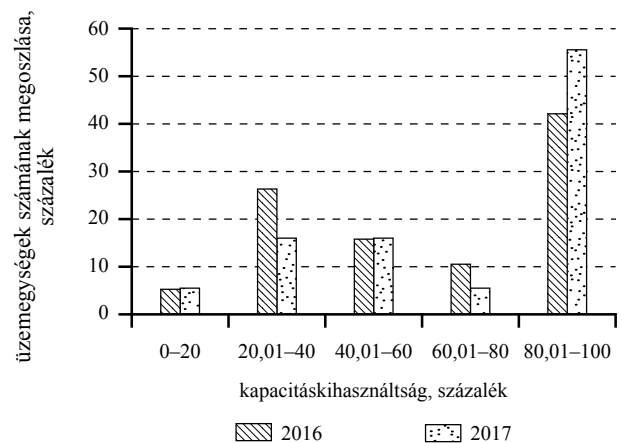
Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

termékelőállítás 88,1 százalékát fedték le 2017-ben. A közepes méretkategóriába (100-1000 kg/óra kapacitás) sorolt vállalkozások üzemegységeinek aránya 17,2 százalék volt, azonban az éves termelés 10,8 százalékát adták. A 100 kg/óra alatti műszaki kapacitással rendelkező üzemegységek elsősorban egyedi, kézműves termékek gyártásával foglalkoznak, az adatszolgáltatók 72,4 százaléka tartozott ebbe a kategóriába. Az éves kibocsátás töredékét, alig 1,1 százalékát fedték le.

A nugát és fehér csokoládé gyártóvonal kapacitáskihasználtságának súlyozott átlaga 53,1 százalék, míg a szaloncukorgyártó vonalé 72,2 százalék volt a beérkezett adatok szerint 2017-ben. Az előbbi termékgyártó vonalon az átlagos üzemnapok száma 69, míg az utóbbinál 98 volt (7. melléklet).

A cukorkagyártó vonal súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága 89,9 százalék, az átlagos évi üzemnapok száma 181 nap, az átlagos napi üzemórák száma 9 óra volt 2017-ben a jelentést tett 20 vállalkozás adatai szerint. A szakágazati besorolást tekintve a

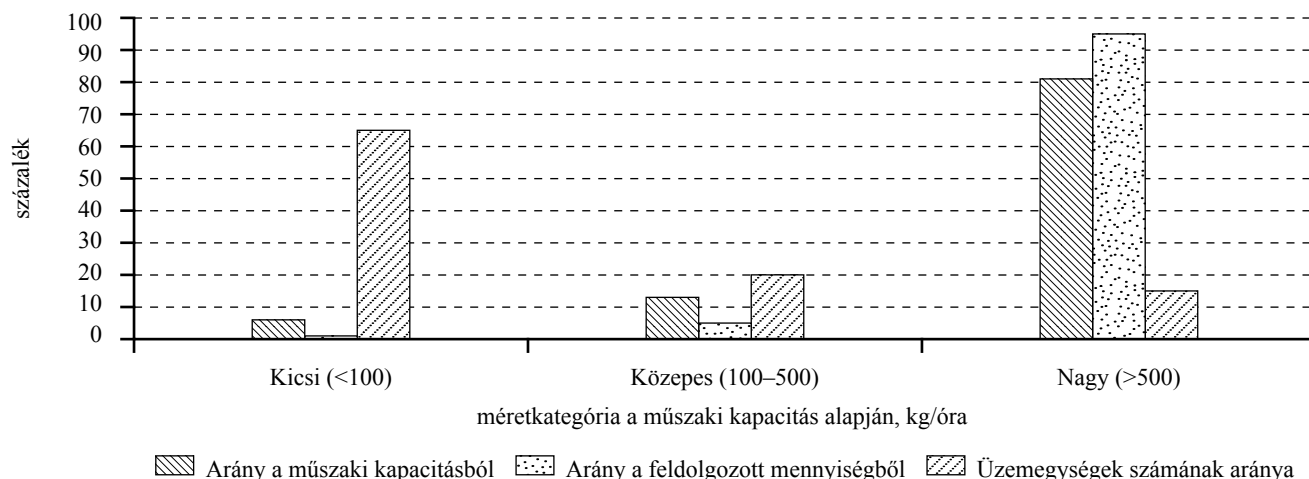
59. ábra: Cukorkagyártó vonal kapacitáskihasználtságának megoszlása, 2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

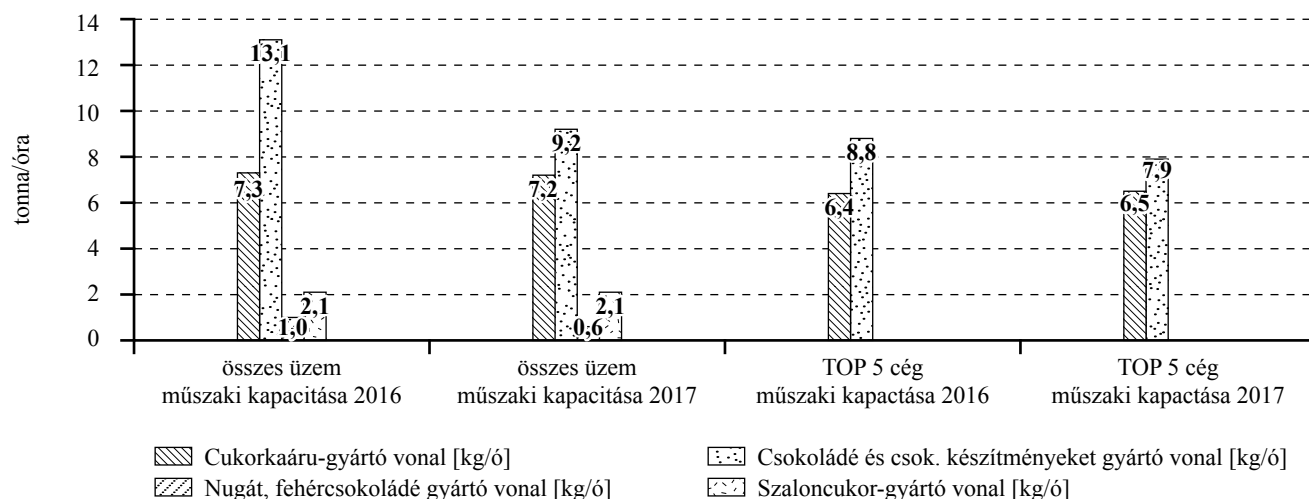
gyártóvonalról jelentő cégek 65 százaléka 1082-es szakágazatba tartozott, míg a fennmaradó 35 százalék egyéb besorolású (pl.: 4636 cukor, édesség nagykereskedelme, 1081 cukorgyártás stb.) volt. A cukorkagyártó vonalak 21,5 százaléka alacsony és nagyon alacsony kihasználtsággal működő csoportba tartozott. Ugyanakkora hányad (21,5 százalék) tartozott a 40-80 százalékos kihasználtsági fokkal rendelkező csoportba. A cégek 55,5 százaléka 80 százalék fölötti kihasználtsággal működött a beérkezett adatok alapján 2017-ben (59. ábra). A termelésben részt vevő öt legnagyobb cég súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága 90,9 százalék volt, amely teljesen egybeesett a gyártóvonal átlagával. A TOP 5 vállalkozás az éves termelésből 96,7 százalékkal részesedett a beérkezett adatok szerint 2017-ben.

60. ábra: A cukorkaáru-gyártó berendezések főbb kapacitásmutatóinak megoszlása méretkategóriánként, 2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

61. ábra: Az édességgyártó vonalakon egy óra alatt előállítható termékek mennyisége, 2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

A cukorkaáru gyártásában részt vevő üzemegységek műszaki kapacitása alapján 3 méretkategóriát különböztettünk meg (60. ábra, 22. táblázat). Az üzemegységek 65 százaléka 100 kg/óra alatti műszaki kapacitású gyártósoron készítette termékeit, többnyire egyedi, kis kiserelésű, illetve kézműves termékekre specializálódva. A közepes kategóriába tartozó vállalkozások 20 százalékát tették ki az általunk megfigyelt cukorkagyártóknak, több neves hazai céggel. A kis és közepes méretkategóriába tartozó 17 adatszolgáltató az éves termelés mindössze 5,5 százalékát adta. A nagy méretkategóriába elsősorban külföldi tulajdonban levő cégek tartoztak, amelyek üzemaránya 15 százalékot tett ki, az éves termék-előállításnak azonban a 94,5 százalékát fedték le 2017-ben.

A beérkezett jelentések alapján a csokoládégyártó üzemegységekben előállítható csokoládé mennyisége óránként 9,2 tonna volt 2017-ben, a súlyozott átlagos

22. táblázat: A cukorkagyártó vonal főbb kapacitásmutatói méretkategóriánként, 2017

Méretkategória a műszaki kapacitás alapján	Súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság, százalék	Átlagos üzemórák száma, óra/nap	Átlagos üzemnapok száma, nap/év
Kicsi (<100)	60	7	158
Közepes (100-500)	80	10	203
Nagy (>500)	91	20	252

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

kapacitáskihasználtság pedig 50 százalék volt. Amennyiben a kihasználtság elérné a cégeknél a 100 százalékot, abban az esetben az évi előállított mennyiség elérné a 33 300 tonna csokoládé gyártását (61. ábra).

Fűszer- és ételízesítő-gyártás (1084) gyártóvonalainak kapacitáskihasználtsága

Magyarországon a fűszer- és ételízesítő-szakágazatban működő cégek 95 százaléka – a NAV adatbázisa alapján – mikro- és kisvállalat, 4 százaléka pedig közép vállalkozás volt 2017-ben. A szakágazat jelentősége csekély mértékűnek tekinthető az élelmiszeripari mutatók tükrében. A szakágazat statisztikai állománya 1219 főtt tett ki, amelyből 269 fő mikro- és kisvállalkozásnál, 294 fő pedig közép vállalkozásnál dolgozott 2017-ben. A szakágazat részesedése az élelmiszeriparból a vállalkozások számának vonatkozásában 1,3 százalék, az értékesítés árbevétele alig 1 százalék (34,8 milliárd forint), exportárbevétele 0,7 százalék (9,5 milliárd forint) volt.

Kkv-bontásban a fűszer- és ételízesítő-gyártás részesedése az élelmiszeriparból mikro- és kisvállalkozások esetében a vállalkozások számát tekintve 1,1 százalék volt, de az értékesítés árbevétele (6,6 milliárd forint) és exportárbevétele (1,2 milliárd forint) alapján nem érte el az egy százalékot sem 2017-ben. A NAV adatbázisában a 1084-es szakágazatba tartozó cégek értékesítésének nettó árbevételét összevetve az élelmiszeripari kapacitásfelmérésben részt vevő cégek árbevételével, a lefedettség mutató 97 százalék volt.

A jelentést tett cégek körében a termelt mennyiség a fűszerpaprika-örlő gyártóvonal esetében 3,5 ezer tonna, a feldolgozott fűszerek, fűszerkeverékek volumene 83 ezer tonna, a feldolgozott mártás, folyékony ételízesítők előállított mennyisége pedig 38,3 ezer tonna volt 2017-ben Magyarországon.

A fűszerpaprika-örlő vonalról 16 cég jelentett adatot 16 telephelyről. A 16 cégből 10 tartozik a 1084-es szakágazatba, 4 cég a 1039-es szakágazatba, egy cég a 4637-es kávé-, tea-, kakaó-, fűszernagykereskedelem szakágazatba és egy a 8411-es általános közigazgatás szakágazatba. A gyártóvonalra jellemző súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsági mutató 56,8 százalék volt 2017-ben. Az átlagos évi üzemnapok száma 149, az átlagos napi üzemórák száma 10 volt. Az alacsony üzemszám miatt a TOP 5 cég helyett a TOP 3 cég adata hangsúlyos: eszerint a teljes termelt mennyiség 78 százalékát adták, kettő a 1084-es szakágazatba tartozott, egy pedig a 1039-es szakágazatba. A TOP 3 gazdasági szervezet súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsági mutatója 64,6 százalék volt, amely 7,8 százalékponttal több az összes adatszolgáltatóra számított kihasználtságnál.

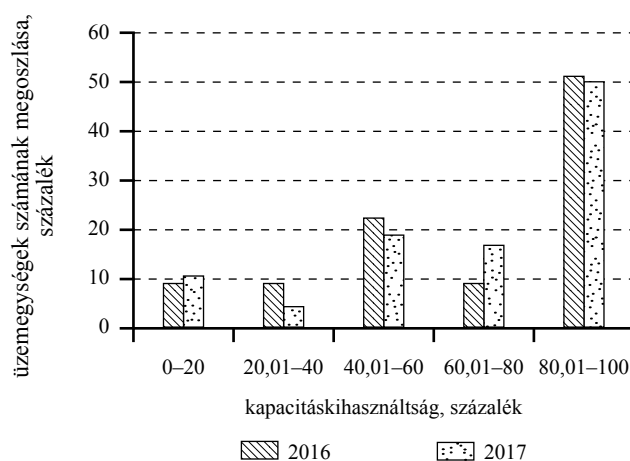
A feldolgozott fűszer, fűszerkeveréket és szilárd ételízesítőket gyártó vonalról 24 cég jelentett adatot 26 telephelyről. A 24 cég 63 százaléka tartozott a 1084-es szakágazatba. A gyártóvonalra jellemző súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsági mutató 71,7 százalék

volt 2017-ben, ami 17,6 százalékkal nagyobb, mint 2016-ban volt. Ennek oka, hogy 2017-ben piacmeghatározó céggel bővült az adatszolgáltatói kör. Az átlagos évi üzemnapok száma 183, az átlagos napi üzemórák száma 10 óra volt (8. melléklet). A beérkezett adatok alapján a TOP 5 cég a teljes termelt mennyiség 88,6 százalékát adta, amelyek közül kettő a 1089-es egyéb élelmiszer gyártása, kettő a 1039-es egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás, illetve egy a 1084-es fűszer, ételízesítő gyártása szakágazatba tartozott. A TOP 5 gazdasági szervezet súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsági mutatója 70,7 százalék volt, 1,1 százalékponttal kevesebb az összes adatszolgáltatóra számított kihasználtságnál.

A feldolgozott mártás, öntet, folyékony ételízesítő gyártósorról 7 cég küldött adatot összesen 8 telephelyről. A 7 cégből 3 cég tartozott a 1084-es szakágazatba, 3 cég a 1039-es szakágazatba, egy pedig a 8292-es szakágazatba. A gyártóvonalra jellemző súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsági mutató szinte nem változott 2016-hoz képest, 66 százalék volt 2017-ben. Az átlagos évi üzemnapok száma 242, az átlagos napi üzemórák száma 11 volt. Erre a gyártóvonalra vonatkozóan a TOP 3 cég a termelés 84 százalékát adta.

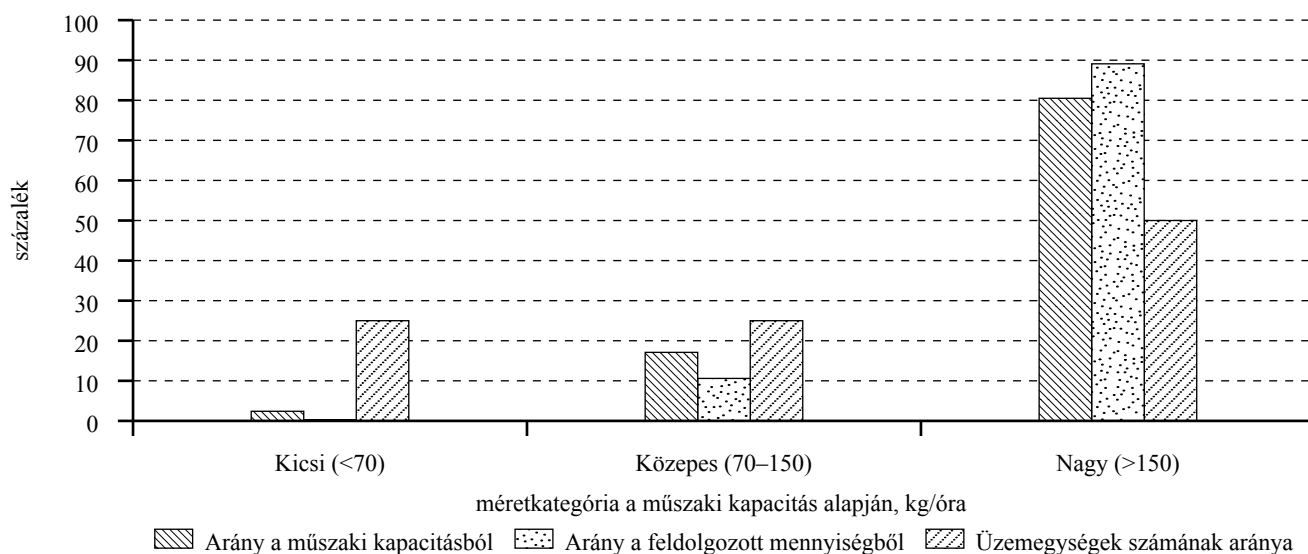
A fűszer- és ételízesítő vonalak üzemeinek kapacitáskihasználtságáról elmondható, hogy 40 százalék fölötti kihasználtság jellemezte 2016-ban és 2017-ben egyaránt. A fűszerpaprika-örléssel foglalkozó cégek 53 százaléka magas, illetve nagyon magas kihasználtsággal működött, 20 százalék azon cégek részesedése, amelyek nagyon alacsony hatékonysággal dolgoztak 2017-ben. A feldolgozott fűszer, fűszerkeveréket és

62. ábra: A fűszer- és ételízesítő-gyártó vonalak kapacitáskihasználtságának megoszlása, 2016–2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

63. ábra: A fűszerpaprika-gyártás főbb kapacitásmutatóinak megoszlása méretkategóriánként, 2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

23. táblázat: A fűszerpaprika-örlés főbb kapacitásmutatói méretkategóriánként, 2017

Méretkategória a műszaki kapacitás alapján, kg/óra	Súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság, százalék	Átlagos üzemórák száma, óra/nap	Átlagos üzemnapok száma, nap/év
Kicsi (<70)	35,7	6	116
Közepes (70-150)	75,0	8	122
Nagy (>150)	55,7	13	176

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

szilárd ételízesítőket gyártó üzemek már nagyobb szórást mutattak, az alacsony kihasználtsággal működő üzemek aránya csökkent, a magas kihasználtságúaké nőtt 2017-ben az előző évhez képest: a cégek 16 százaléka alacsony vagy nagyon alacsony kihasználtsággal, 12 százaléka közepes és 72 százaléka magas, illetve nagyon magas kihasználtsággal dolgozott. A mártások, öntetek, folyékony ételízesítők előállítására 2016-hoz hasonlóan jellemzően magas és nagyon magas kihasználtsággal történt 2017-ben (62. ábra).

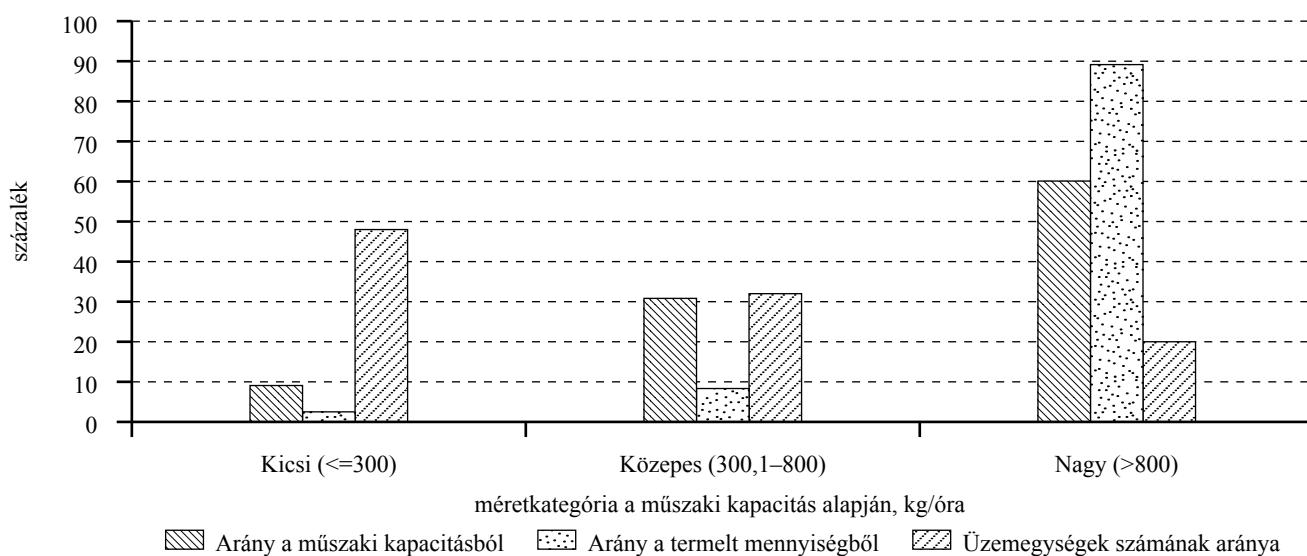
A fűszerpaprika-örlő vonalon három méretkategória került meghatározásra az üzemek műszaki kapacitásának nagysága szerint. A beérkezett adatok alapján az üzemek 25 százaléka a kicsi kategóriába tartozott, ugyanakkor a feldolgozott mennyiség rendkívül csekély hányadát állították elő 2017-ben. Az üzemek 50 százaléka 150,1 kilogrammnál több terméket tud előállítani óránként és a feldolgozott mennyiség 92 százaléka realizálódott ezeknél a cégeknél. A műszaki kapacitás több mint négyötödét is ezek a cégek

biztosították 2017-ben (63. ábra). A súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság a kis méretű üzemegységeknél volt a legalacsonyabb, 35,7 százalék, míg a közepes méretű üzemegységeknél 75, a nagy kategóriába sorolt telephelyek esetében pedig 55,7 százalék volt (23. táblázat).

A feldolgozott fűszer, fűszerkeverék és szilárd ételízesítőket gyártó cégek esetében a fűszerpaprika-örlő vonalhoz hasonlóan 3 méretkategória került meghatározásra az üzemek műszaki kapacitásának nagysága szerint. A kicsi kategóriában (≤ 300 kg/óra) található a cégek 50 százaléka, viszont a feldolgozott mennyiségbeli részesedés 2,1 százalékot tett ki. A nagy kategóriába (> 800 kg/óra) tartozó üzemek az éves termelt mennyiség több mint 90 százalékát biztosították és a műszaki kapacitás 75,7 százaléka is ezen cégeknél található a beérkezett adatok alapján (64. ábra). A súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság a közepes üzemegységek esetében volt a legnagyobb, 88 százalék, míg a nagy kategóriába sorolt telephelyek tekintetében 71,1 százalékot, a kicsi üzemeknél pedig 70 százalékot tett ki (24. táblázat).

A fűszer- és ételízesítő-gyártó vonalak műszaki kapacitása szerint a feldolgozott fűszerek, fűszerkeverékek és szilárd ételízesítők gyártása során a feldolgozóüzemek 24 tonna termék előállítására voltak képesek óránként 2017-ben, míg 2016-ban ez az érték közel 16 tonna volt. A növekedés oka, hogy a 2017-es évben a gyártóvonalat meghatározó új üzem is szolgáltatott adatot. A feldolgozott mártást, öntetet gyártó cégek 2016-ban és 2017-ben is 14 tonna termék előállítására voltak képesek (65. ábra). A fűszerpaprika-örlő vonalon 2,8 tonna örlemény előállítása volt jellemző egy óra alatt 2017-ben.

64. ábra: A feldolgozott fűszer, fűszerkeverék és szilárd ételízesítő gyártósor főbb kapacitásmutatóinak megoszlása méretkategóriánként, 2017

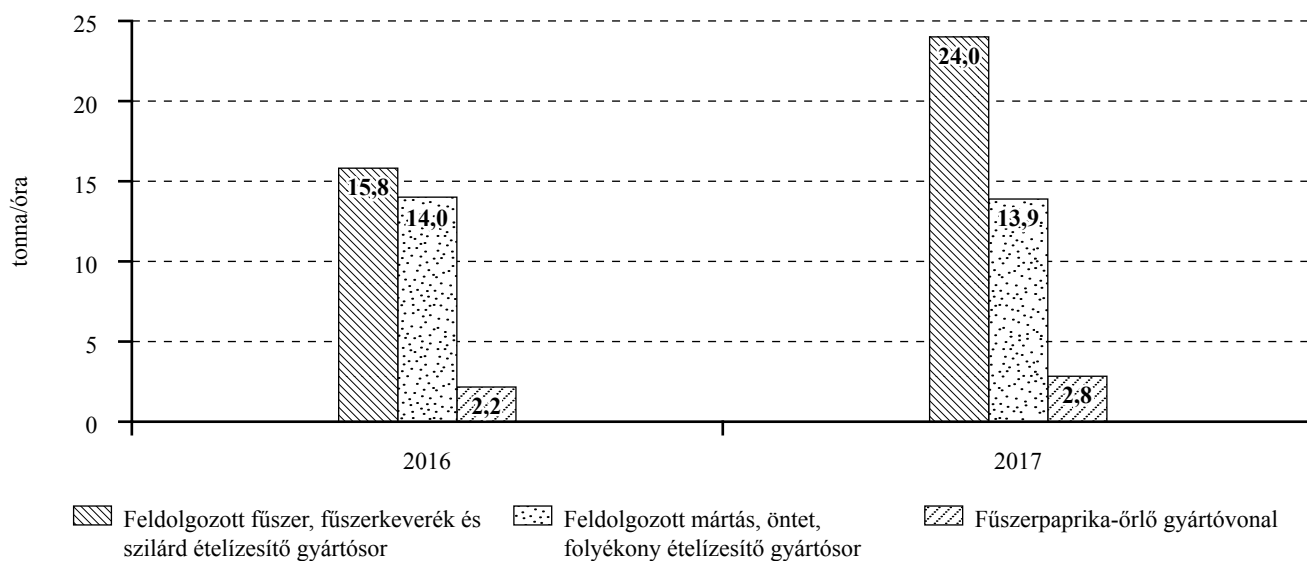
Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

24. táblázat: A feldolgozott fűszer, fűszerkeverék és szilárd ételízesítő gyártósor főbb kapacitásmutatói méretkategóriánként, 2017

Méretkategória a műszaki kapacitás alapján, kg/óra	Súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság, százalék	Átlagos üzemórák száma, óra/nap	Átlagos üzemnapok száma, nap/év
Kicsi (<=300)	70,0	7	150
Közepes (300,1-800)	88,0	7	165
Nagy (>800)	71,1	18	257

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

65. ábra: A fűszer- és ételízesítő-gyártó vonalakon egy óra alatt előállítható termékek mennyisége, 2016–2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

Haszonállat-eledel (1091) gyártóvonalainak kapacitáskihasználtsága

A haszonállattakarmány-termelés exportárbevételének alakulása 2014-től csökkenő tendenciát mutatott, ezáltal az élelmiszeripari exportárbevételnek kevesebb mint 3 százalékát tette ki 2017-ben. A 1091 szakági besorolással rendelkező cégek az élelmiszeripar árbevételéből 6,3 százalékkal, exportárbevételéből 2,6 százalékkal részesedtek 2017-ben. Magyarországon a 1091-es szakágazatba sorolt vállalkozások 97,2 százaléka tartozott a kkv-kategóriába a NAV adatbázisa alapján 2017-ben. A 1091-es szakágazat értékesítésének nettó árbevételéből több mint egyharmaddal a 3 nagyvállalkozás részesedett. A haszonállateledelgyártás szakágazatához tartozó cégeknél a foglalkoztatottak 35 százaléka szintén a 3 nagy vállalkozáshoz tartozott. A kkv-besorolással rendelkező üzemek a szakágazati árbevétel 65,9 és az exportárbevétel 59,4 százalékát biztosították 2017-ben.

A KSH adatai szerint 2017-ben a takarmánygyártásban 91 cég (4 fő feletti gazdasági szervezetek) vett részt, az alkalmazásban állók létszáma 6,4 ezer főt tett ki és a havi bruttó átlagkeresetük 358 ezer forint volt. A takarmányiparban dolgozók havi bruttó átlagkeresete 38,2 százalékkal volt több, mint az élelmiszeriparban dolgozóké és 20,6 százalékkal haladta meg a nemzetgazdasági átlagot.

Az AKI 2387-es nyilvántartási számú Takarmánygyártás statisztikai jelentése alapján Magyarországon 3,526 millió tonna haszonállat-takarmánykeveréket állítottak elő 2017-ben, amely közel 4 százalékkal maradt el a 2016. évi mennyiségtől. A Magyarországon gyártott 3,526 millió tonna haszonállatkeveréktakarmány 54,3 százalékát (1,915 millió tonna) Észak-Alföldön és Dél-Alföldön gyártották 2017-ben (25. táblázat). A teljes takarmánygyártás 16,8 százalékát Hajdú-Bihar megyében állították elő, ezt követi

Csongrád 9,8, majd Jász-Nagykun-Szolnok megye 8,6 százalékkal. A felmérés szerint a legtöbb takarmánykeverő üzemegység – megyénként 29 darab – Bács-Kiskun, Békés és Hajdú-Bihar megyében található, míg Somogy, illetve Nógrád megyében a legalacsonyabb a takarmánykeveréssel foglalkozó üzemek száma.

A gyártott keveréktakarmány 50,9 százalékát (1,793 millió tonna) a baromfitakarmányok adták 2017-ben. Ennek a mennyiségnek a 45,2 százalékát a brojlerek számára előállított keverékek, 17,8 százalékát a tojó-, 19,3 százalékát a pulykatápok, 11,5 százalékát a kacsá-, 6,2 százalékát pedig a libatápok képviselték.

A sertéstakarmányok 35,6 százalékkal (1,255 millió tonna), a szarvasmarha-takarmányok 9,9 százalékkal (350,5 ezer tonna) részesedtek a 2017. évi termelésből. Az egyéb kérődzők takarmányai az összes termelés mindössze 0,9 százalékát (31,9 ezer tonna) adták. A haltáp és az egyéb állatfajok (ló, nyúl, vad stb.) együttes mennyiségének aránya 2,7 százalék (95,0 ezer tonna) volt (66. ábra).

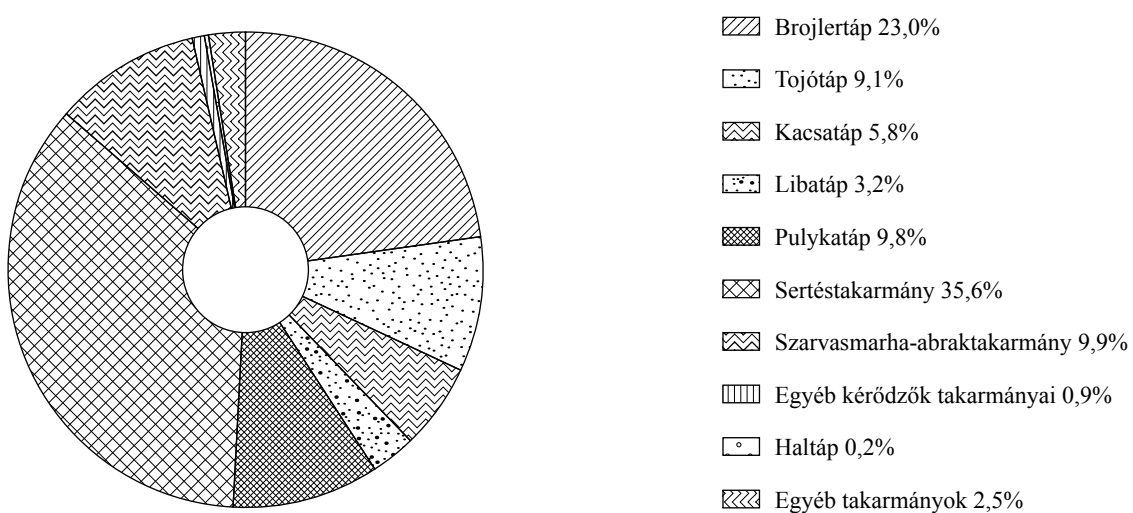
Az élelmiszeripari kapacitásfelmérés takarmánygyártásának termelt mennyisége 99,7 százalékos lefedettséget mutatott a keveréktakarmány-gyártásról készült statisztika 2017. évi gyártott mennyiségéhez mérten, ezáltal megfelelő a lefedettség a szakágazat kapacitáskihasználtságának elemzéséhez. A 2016-ban adatot szolgáltatató üzemegységek száma 2017-ben 30 százalékkal növekedett, ami minőségjavulást eredményezett az adatokban az előző évhez képest. A beérkezett adatok alapján az évi átlagos gyártási mennyiség üzemenként meghaladta a 14 000 tonnát a haszonállat-keveréktakarmányok gyártásában a 2017. évre vonatkozóan.

25. táblázat: Takarmánykeverék-gyártás haszonállatok számára régióként, 2017

Területi egység	Baromfitakarmány	Sertéstakarmány	Szarvasmarha-takarmány	Egyéb takarmányok	Összes takarmánygyártás
Közép-Magyarország	92 022	51 159	46 316	11 355	201 852
Közép-Dunántúl	168 405	136 739	62 120	4 081	371 345
Nyugat-Dunántúl	269 300	122 443	49 037	12 770	453 549
Dél-Dunántúl	142 278	260 722	45 585	22 594	471 177
Észak-Magyarország	50 703	50 508	10 263	1 693	113 167
Észak-Alföld	566 546	409 275	86 820	33 814	1 096 455
Dél-Alföld	504 071	223 460	50 369	40 651	818 551
Összesen	1 793 325	1 255 305	350 509	126 956	3 526 096

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

66. ábra: A haszonállatok számára gyártott takarmánykeverékek megoszlása Magyarországon, 2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

26. táblázat: A hazai TOP 5 takarmányipari termékeket gyártó vállalkozás részesedése a termelésből gyártóvonalanként, 2017

Gyártóvonalak	TOP 5 termelésének aránya az összes termeléshez képest, százalék	TOP 5 termelése, tonna/év	TOP 5 súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága, százalék
Haszonállattakarmány-gyártó sor	33,1	1 162 065	71,1
Granuláló gépsor (haszonállat)	41,2	837 184	68,1
Hobbiállateledel-gyártó sor	95,6	558 784	71,9

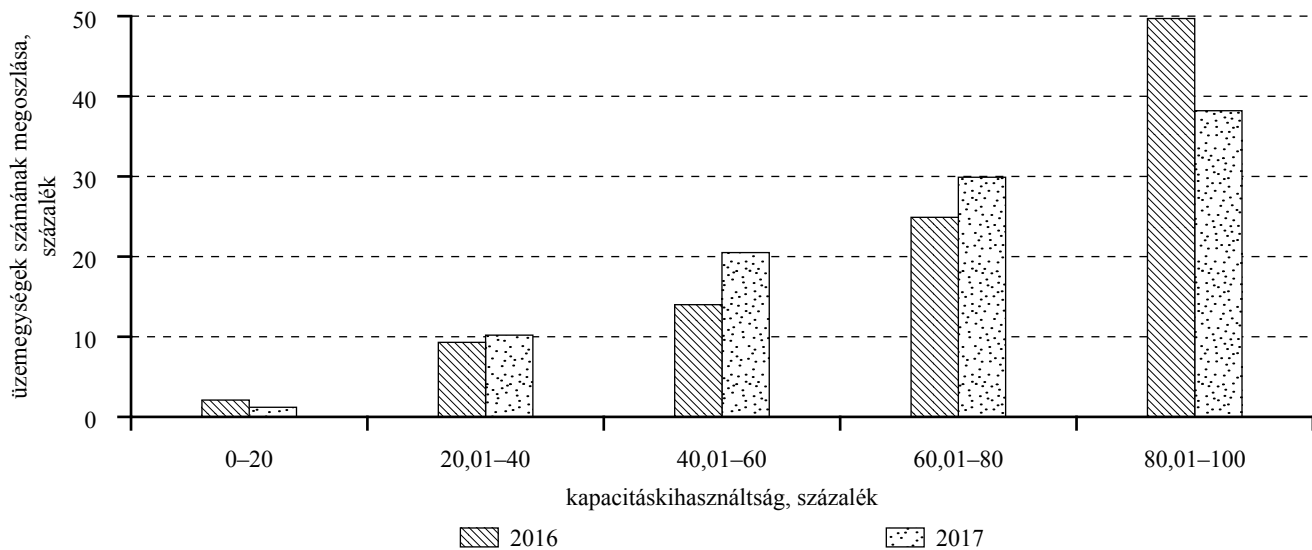
Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

A 1091-es szakági besorolással rendelkező 108 cég 45,4 százaléka jelentett kapacitásadatot 2017-ben. Figyelembe véve a többi mutatót – a létszámadatot (80,6 százalék), az árbevételt (79,6 százalék) és az exportárbevételt, ahol 85,3 százalék a lefedettség –, összességében a haszonállat-takarmányt gyártó sorok adatai jó lefedettséggel bírtak. A lefedettségi mutatók számításánál kizárólag a keveréktakarmány-gyártást jelentő vállalkozásokat vettük figyelembe, mellőzve a takarmánykiegészítőket, alapanyagokat és premixet gyártó cégek adatait a NAV-adatokkal (minden 1091-es főtevékenységgel rendelkező cég) való összevetéskor. A meghatározó piaci szereplők közül az összes nagy és közepes vállalat szolgáltatott adatot a 2017-es évre vonatkozóan a haszonállat-takarmánygyártásról a kapacitásstatisztikában.

A beküldött információk alapján a haszonállat-takarmány gyártóvonalának súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága 69 százalék volt a 2017-es évben, ami 3 százalékkal maradt el a 2016-os évitől, amit a 2017. év eleji madárinfluenza is okozhatott. Az átlagos éves üzemóra 2141 óra volt, ami szintén csökkent az előző évhez képest (9. melléklet). A beérkezett adatok alapján

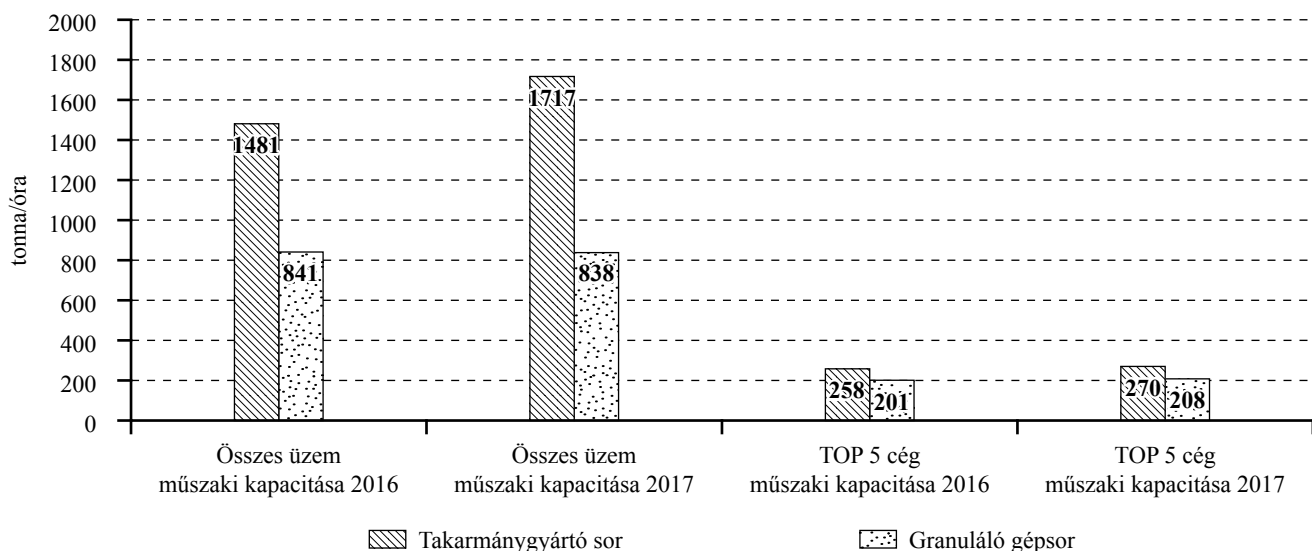
a haszonállateledel-gyártással foglalkozó, takarmánygyártó sort működtető vállalkozások 75 százalékának nem a haszonállateledel-gyártás a főtevékenysége. Jellemzően mezőgazdasági tevékenységgel foglalkoztak, ezen belül is növénytermeléssel, állattenyésztéssel, esetleg vegyes gazdálkodással. Ezek a cégek saját felhasználásra állítottak elő takarmányt, így gépeik műszaki kapacitása az alacsonyabb kategóriába esett, a napi üzemórák nem érték el a 8 órát és a munkanapok száma is elmaradt a 255 naptól. Ezzel szemben a jellemzően eladásra termelő vállalkozások, amelyek főtevékenysége a haszonállateledel-gyártás, magasabb műszaki kapacitású gépekkel dolgoztak, napi üzemóráik száma meghaladta a 8 órát és a munkanapok száma a 255 napot. A haszonállateledel-gyártó vonalon átlagosan 226 napon és napi 9 órában történt termelés. A beérkezett adatok alapján a TOP 5 haszonállattakarmány-gyártással foglalkozó cég a teljes termelt mennyiség egyharmadát, a hobbiállateledel-gyártással foglalkozó cégek a 95,6 százalékát adták (26. táblázat). A TOP 5 haszonállattakarmány-gyártással foglalkozó vállalkozás súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága 71,1 százalék volt 2017-ben.

67. ábra: A haszonállat-keveréktakarmányok termelése kapacitáskihasználtságának megoszlása, 2016–2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

68. ábra: A haszonállat-takarmányt gyártó sorokon egy óra alatt előállítható termékek mennyisége, 2016–2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

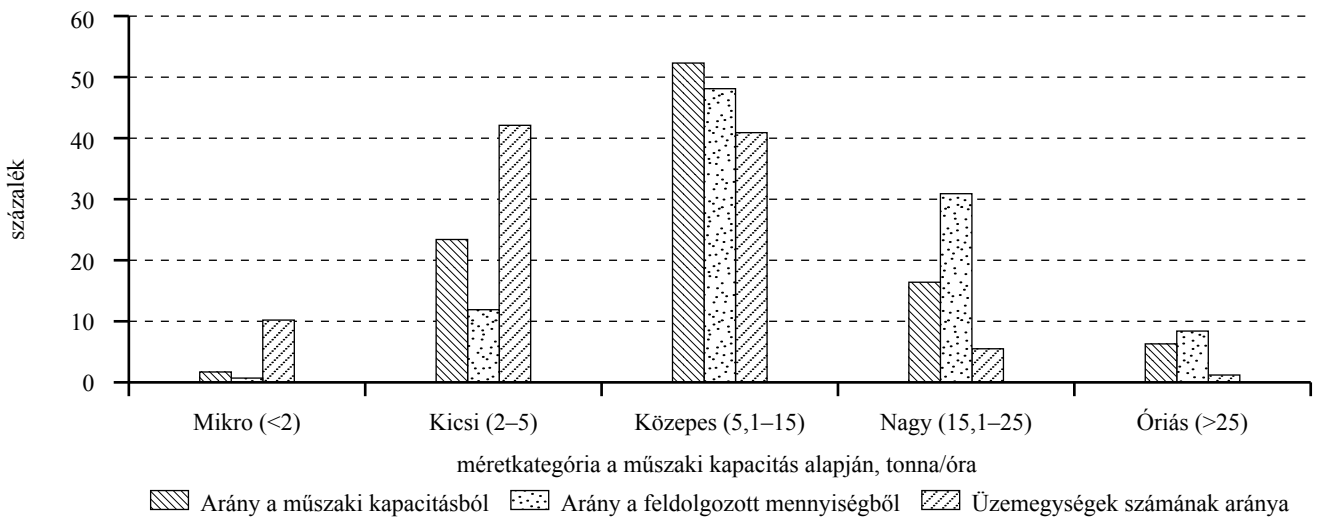
A haszonállat-eledelt gyártó üzemegységek 11 százalékának alacsony a kapacitáskihasználtsága, 21 százalékának közepes, 30 százalékának magas, míg a vállalkozások 38 százaléka nagyon magas kapacitáskihasználtságot tudhat magáénak (67. ábra). A beérkezett adatok alapján a nagyon magas kapacitáskihasználtsággal működő üzemegységek száma 2017-ben 9 százalékponttal csökkent az előző évi adatokhoz képest. A haszonállateledel-gyártó vonalak közül több mint 90 gyártósort 80 százalék feletti kapacitáskihasználtsággal üzemeltettek 2017-ben.

A granuláló gépsorral rendelkező cégek 17 százaléka alacsony, 20 százaléka közepes, 27 százaléka magas és 36 százaléka nagyon magas kapacitáskihasználtsággal működött a vizsgált évben (36. ábra).

A beérkezett adatok alapján a granuláló gépsor súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága 68 százalék volt a 2017-es évben. A vállalkozásokra átlagosan napi 12 üzemóra és 207 munkanap volt a jellemző. A nagyon magas kapacitáskihasználtsággal működő vállalatok körében 9 százalékpontos csökkenés történt, míg a magas kapacitáskihasználtsággal működő vállalatoknál 6 százalékpontos növekedés látszott 2017-ben az előző évhez képest.

A beérkezett adatok alapján a magyarországi cégeknél az egy óra alatt előállítható haszonállat-keveréktakarmány mennyisége 1717 tonna (TOP 5 vállalatnál 270 tonna/óra), míg a granuláló berendezéseknél 838 tonna/óra (a TOP 5 cég esetében 208 tonna/óra) volt az egy óra alatti áteresztő kapacitás 2017-ben.

69. ábra: A haszonállat-takarmánykeveréket gyártó üzemegységek száma, termelésük és műszaki kapacitásuk megoszlása méretkategóriánként, 2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

27. táblázat: Haszonállattakarmány-gyártás főbb kapacitásmutatói méretkategória alapján, 2017

Méretkategória a műszaki kapacitás alapján, tonna/óra	Súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság, százalék	Átlagos üzemórák száma, óra/nap	Átlagos üzemnapok száma, nap/év
Mikro (<2)	76,6	6	190
Kicsi (2-5)	73,8	7	208
Közepes (5,1-15)	69,2	10	239
Nagy (15,1-25)	71,1	19	277
Óriás (>25)	56,6	19	264

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

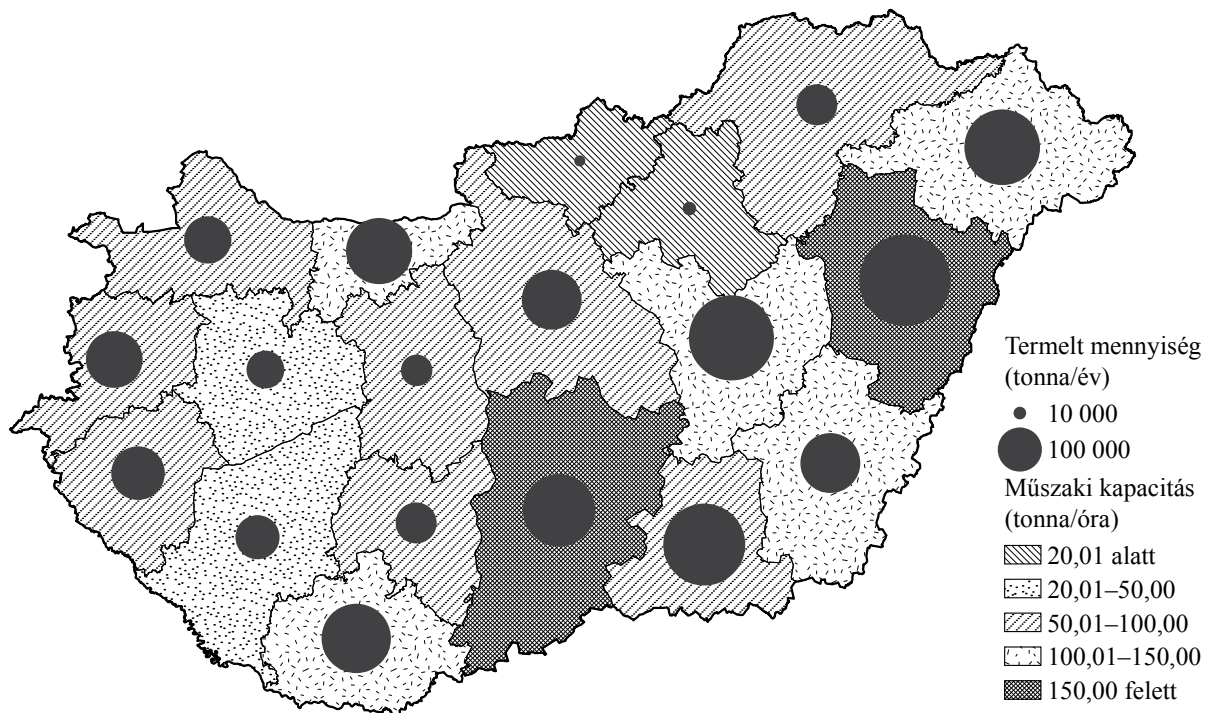
(68. ábra). A teljesítménynövekményt az előző évhez képest az adatszolgáltatói kör bővülése okozta.

A haszonállat-takarmánygyártásnál 5 méretkategória került meghatározásra az üzemek műszaki kapacitásának nagysága szerint. A 2017. évi gyártott tápmennyiségből a nagy és óriás takarmánygyárak (15,1 tonna/óra feletti kapacitású üzemek) 39,3 százalékos, a közepes üzemek (5,1-15 tonna/óra) 48,1 százalékos, a kisüzemek (2-5 tonna/óra) 11,9 százalékos, a mikrogazdaságok (2 tonna/óra alatt) 0,7 százalékos részarányt képviseltek. A cégek több mint 40 százaléka a közepes (5,1-15 tonna/óra műszaki kapacitással rendelkező) kategóriába tartozott 2017-ben (5,2 százalékpontos csökkenés), a haszonállat-keveréktakarmányok termelési részesedése 3 százalékponttal emelkedett, míg a műszaki kapacitások aránya azonos részesedéssel bírt 2016-hoz képest. Az óriás (>25 tonna/óra) és a nagy (15,1-25 tonna/óra) kategóriában termelték meg a haszonállateledel-keveréktakarmányok közel 40 százalékát úgy, hogy az ide tartozó üzemek aránya nem érte el a 7 százalékot (69. ábra, 27. táblázat). A súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság a nagy méretű üzemegységeknél 71,1, míg a kis méretű üzemegységeknél 73,8 százalék volt

2017-ben. Az átlagos üzemórák (19 óra) és üzemnapok (277 és 264 nap) száma a nagy és óriás kategóriába sorolt üzemegységeknél volt a legmagasabb a haszonállat-takarmánykeveréket gyártóknál.

A haszonállat-keveréktakarmányok gyártásának nagy árutermelői az Alföldön található, de a cégek telephelyei szinte minden megyében elérhetők. Összesen 251 telephelyről (2016-hoz viszonyítva +30 százalék) érkezett adat a haszonállatok részére történő takarmánygyártásról, így megyei bontásban, térképen megjeleníthetők a termelési és kapacitásmutatók (70. ábra). A legmagasabb műszaki kapacitást a haszonállat-keveréktakarmányokat gyártó vonalról 2017-ben Bács-Kiskun megyéből jelentették, míg a termelt mennyiség esetén Hajdú-Bihar megyének jutott a vezető szerep, mivel több mint 400 ezer tonna keveréktakarmány gyártása történt ebben a megyében (hasonlóan a 2016-os évhez). A legkisebb műszaki kapacitással (5,5 és 12 tonna/óra) és termelt mennyiséggel 7,5 és 9,3 ezer tonna) a haszonállat-keveréktakarmányok gyártásában továbbra is Nógrád és Heves megye rendelkezett 2017-ben.

70. ábra: **Haszonállat-keveréktakarmányok gyártásának és műszaki kapacitásának alakulása megyénként, 2017**

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály adatai alapján az Adatalemzési és Térinformatikai Kutatások Osztály szerkesztésével

71. ábra: **Haszonállatok számára takarmánykeverék-gyártás főbb mutatói szakágazati besorolás alapján Magyarországon, 2017^{a)}**

^{a)} Zöldségféle, dinnye, gyökér-, gumónövény termesztése; Egyéb, nem élőlő növény termesztése; Növénytermesztési szolgáltatás; Húsfeldolgozás, -tartósítás; Baromfi-hús feldolgozása, tartósítása; Malomipari termék gyártása; Élőállat nagykereskedelme; Hús-, húсарu kiskereskedelme
 Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

Az adatszolgáltatást teljesítő cégek negyede tartozott a 1091-es szakágazathoz a takarmányt keverő vonalak közül (amelyek általában a piacra termeltek), viszont ezek a vállalkozások adták a termelt mennyiség közel felét. A fennmaradó vállalkozások más

szakágazati besorolásúak voltak, jellemzően a mezőgazdaságból és az állattenyésztésből, amelyek főként saját részre állították elő a takarmánykeverékeiket (71. ábra).

Hobbiállateledel-gyártás (1092) kapacitáskihasználtsága

A 1092 szakági besorolással rendelkező cégek az élelmiszeripar árbevételéből 2,8 százalékkal, exportárbevételéből 6,1 százalékkal részesedtek 2017-ben. Ennek oka, hogy olyan nagy gyártócégek termelnek Magyarországon, amelyek innen látják el az exportpiacukat is. Hazánkban a 1092-es szakágazatba sorolt vállalkozások 94,3 százaléka tartozott a kkv-kategóriába a NAV adatbázisa alapján 2017-ben. A hobbiállateledel-gyártás (1092-es szakágazat) árbevételének 92,8 százalékát együttesen 2 nagy és 1 közepes vállalat állította elő, míg a 32 kis és mikro-cég a fennmaradó 7,2 százalékon osztozott 2017-ben. A hobbiállateledel-gyártásban részt vevő cégek aránya mindössze 0,7 százalék volt az élelmiszeriparon belül, míg a teljes árbevételt tekintve megközelítette a 3 százalékos részesedést, az exportárbevétel aránya pedig 6,1 százalék volt 2017-ben. A kkv-besorolással rendelkező üzemek a szakágazati árbevétel mindössze 12,4 és az exportárbevétel 5,7 százalékát biztosították 2017-ben.

A hobbiállateledel-gyártással foglalkozó, adatot szolgáltató takarmánygyártó sort működtető vállalkozások 93,3 százalékának a haszon- és hobbiállateledel-gyártás (1091 és 1092) a főtevékenysége, viszont az egyik piacvezető cég besorolása a 1082-es szakághoz tartozik (amely cég a termelés közel 30 százalékát biztosítja). A 1092-es szakági besorolással rendelkező 35 cég 23 százaléka küldött kapacitásadatot 2017-ben. Figyelembe véve a többi mutatót – a létszámadatot (93,3 százalék), az árbevételt (98,1 százalék) és az exportárbevételt, ahol 98,7 százalékos lefedettség

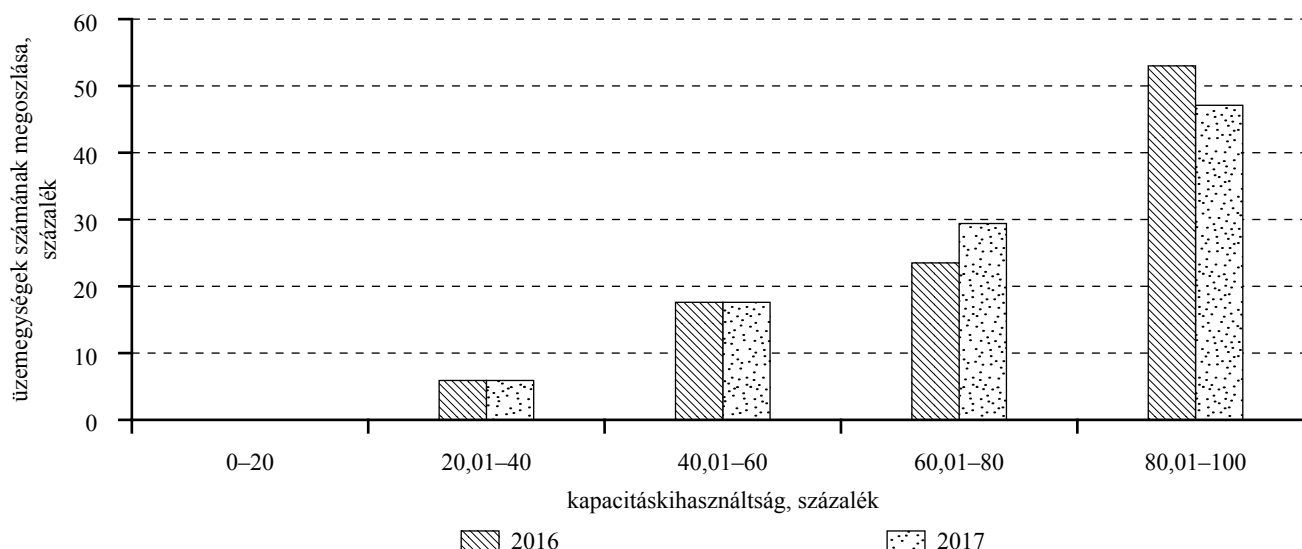
adódott –, összességében a hobbiállat-takarmányt gyártó sorok adatai nagyon jó lefedettséggel bírtak.

A beküldött információk alapján a hobbiállat-takarmány gyártósorának súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága 72 százalék (a TOP 5 cégé 71,9 százalék), átlagos éves üzemórája 4085 óra volt a 2017. évben. A beérkezett adatok alapján a termelővonalakon előállítható hobbiállat-keveréktakarmány mennyisége 117,3 tonna volt óránként 2017-ben (2016-hoz képest növekedett, ezt az egyik nagy cég kapacitásbővítése eredményezte). A hobbiállateledel-gyártó vonalakon átlagosan évi 257 napon és napi 15 órában termeltek (9. melléklet). Az egy hobbiállattakarmány-gyártó vonalra jutó átlagos éves termelt mennyiség 34 388 tonna volt a megfigyelt körben.

A beérkezett adatok alapján a gyártóvonalak 76 százaléka magas, illetve nagyon magas kihasználtsággal működött (72. ábra). A közepes tartományba esett az üzemegységek 18 százaléka, míg a fennmaradó 6 százalék az alacsony kategóriába tartozott. Egy cég sem működött nagyon alacsony kapacitáskihasználtsággal 2017-ben.

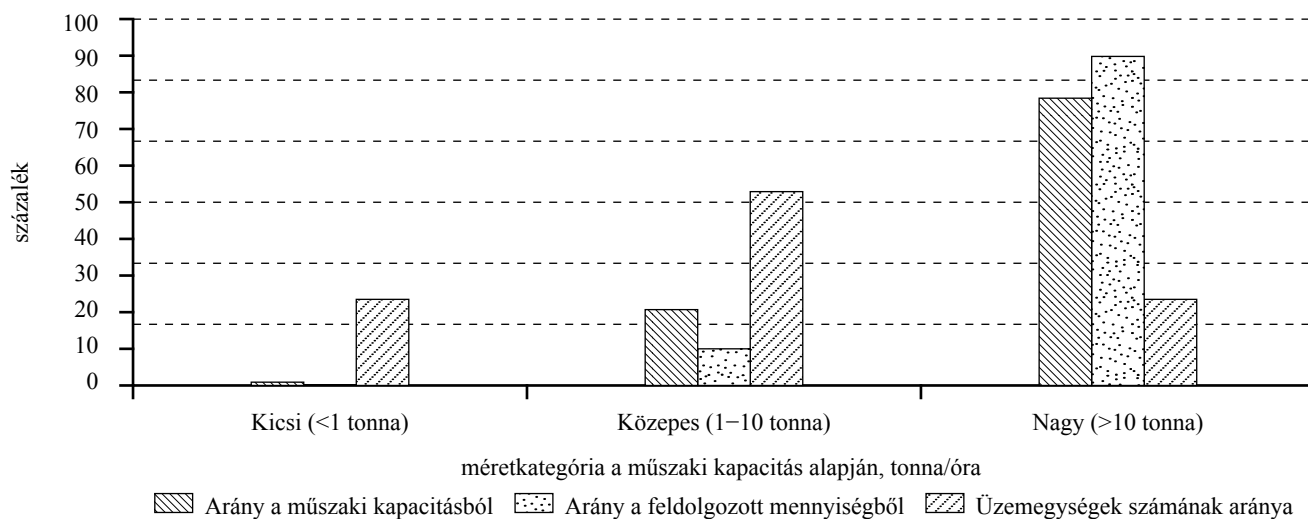
A hobbiállateledel-gyártásnál 3 méretkategória került meghatározásra az üzemek műszaki kapacitásának nagysága és az éves termelt mennyiség szerint. Az adatot szolgáltató üzemegységek több mint 50 százaléka a közepes (1,1–10 tonna/óra műszaki kapacitással rendelkező) kategóriába tartozott 2017-ben, viszont a termelésből csupán 10 százalék volt a részesedésük. A nagy (>10,1 tonna/óra) kategóriába sorolt üzemegységek termelték meg a hobbiállateledel-gyártás

72. ábra: A hobbiállateledel-gyártás kapacitáskihasználtságának megoszlása, 2016–2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

73. ábra: A hobbyállateledel-gyártó üzemegységek száma, termelésük és műszaki kapacitásuk megoszlása méretkategóriánként, 2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

közel 90 százalékát úgy, hogy az ide tartozó gyártóvonalak aránya nem érte el a 25 százalékot (73. ábra, 28. táblázat). A kicsi méretkategóriás vonalakra az egy műszakos, a közepesekre a két műszakos, míg a nagy műszaki kapacitással rendelkezőkre a három műszakos munkarend volt jellemző 2017-ben. Mindhárom méretkategóriába tartozó üzemegységek súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága meghaladta a 70 százalékot. Az egy óra alatt kevesebb mint 1 tonna hobbyállateledelt előállító vonalaknál volt a legmagasabb a súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság (78,8 százalék), viszont ebben a kategóriában volt a legkisebb az üzemnapok száma (210 nap/év).

28. táblázat: A hobbyállateledel-gyártás főbb kapacitásmutatói méretkategória alapján, 2017

Méretkategória a műszaki kapacitás alapján, tonna/óra	Súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság, százalék	Átlagos üzemórák száma, óra/nap	Átlagos üzemnapok száma, nap/év
Kicsi (<1)	78,8	7	210
Közepes (1,1-10)	74,1	14	246
Nagy (>10,1)	71,7	24	327

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

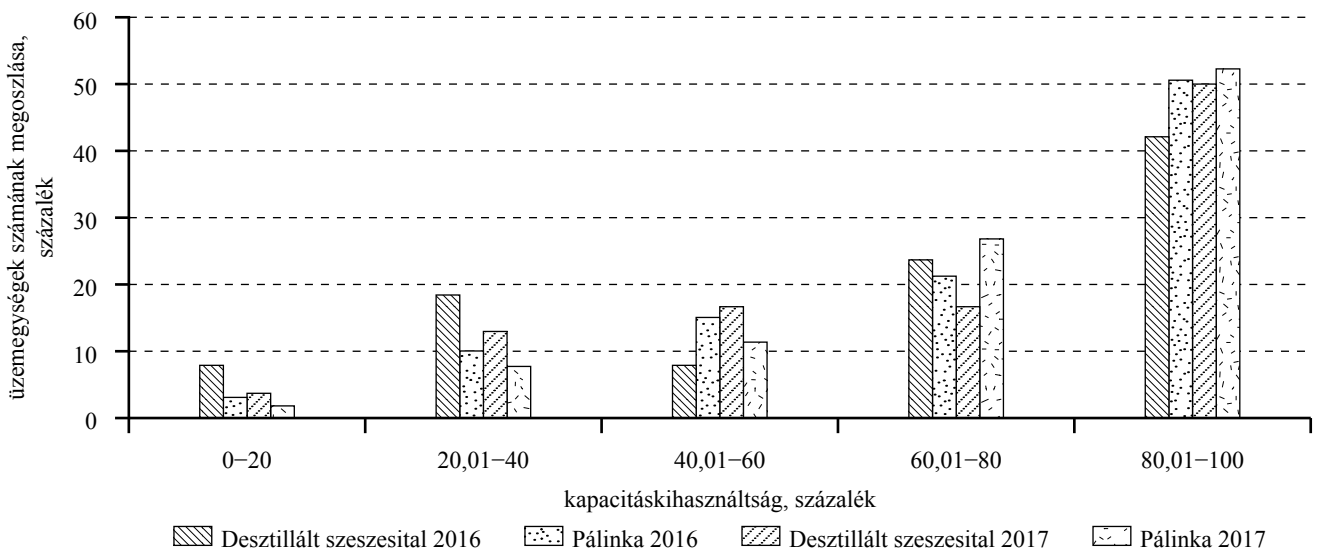
Desztillált szeszital- és pálinkagyártás (1101) kapacitáskihasználtsága

A pálinkakészítés többnyire szezonális tevékenység, a beérkezett adatok alapján átlagosan 135 üzemnapon történt pálinkafőzés, napi 10 órán keresztül. A pálinkafőzés-szakágazatban elért 1344 üzemórás teljesítménnyel a munkarend szerinti éves üzemórákhoz képest 67 százalékos eredmény mutatkozott 2017-ben (11. melléklet).

A pálinkafőzők háromnegyede, a desztillált szeszital-gyártó szervezetek kétharmada 60 százaléknál magasabb kapacitáskihasználtsággal dolgozott (74. ábra). A desztillált szeszital gyártó vonalak

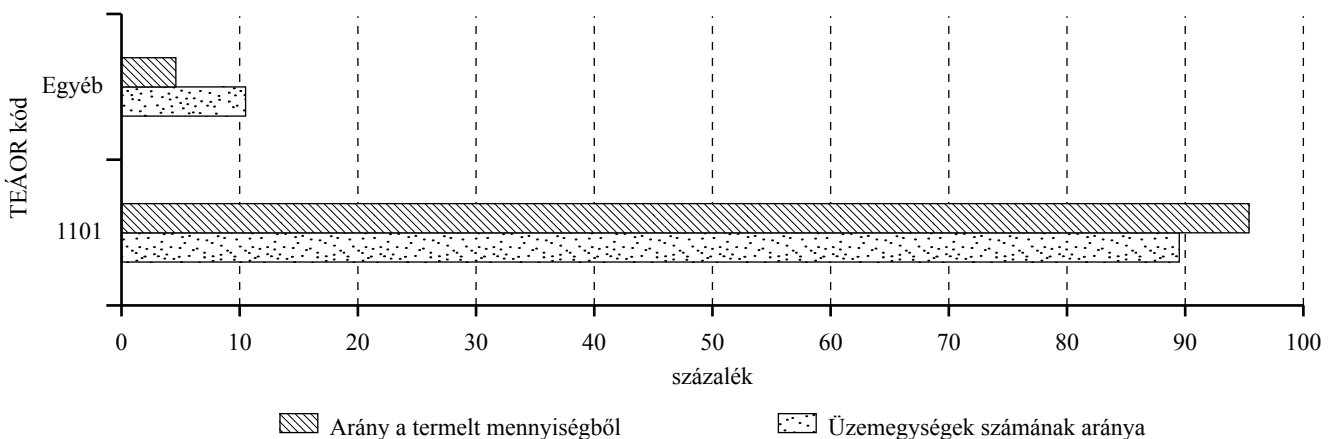
esetében a kapacitáskihasználtság súlyozott átlaga 33 százalék, a pálinkafőzésnél 43 százalék volt 2017-ben. A pálinkafőzéssel foglalkozó vállalkozások kilencetizede a desztillált szeszital gyártása (1101) szakágazatba tartozott 2017-ben, 17 egyéb szakágazat osztozott az üzemszámarány fennmaradó egytizedén (75. ábra). Az összes termelt mennyiség 95 százalékát a 1101 szakágazati besorolású cégek állították elő, míg öt százalékot képviseltek az egyéb szakágazatban tevékenykedő vállalkozások.

74. ábra: Desztillált szeszital-gyártás és a pálinkafőzés kapacitáskihasználtságának megoszlása, 2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

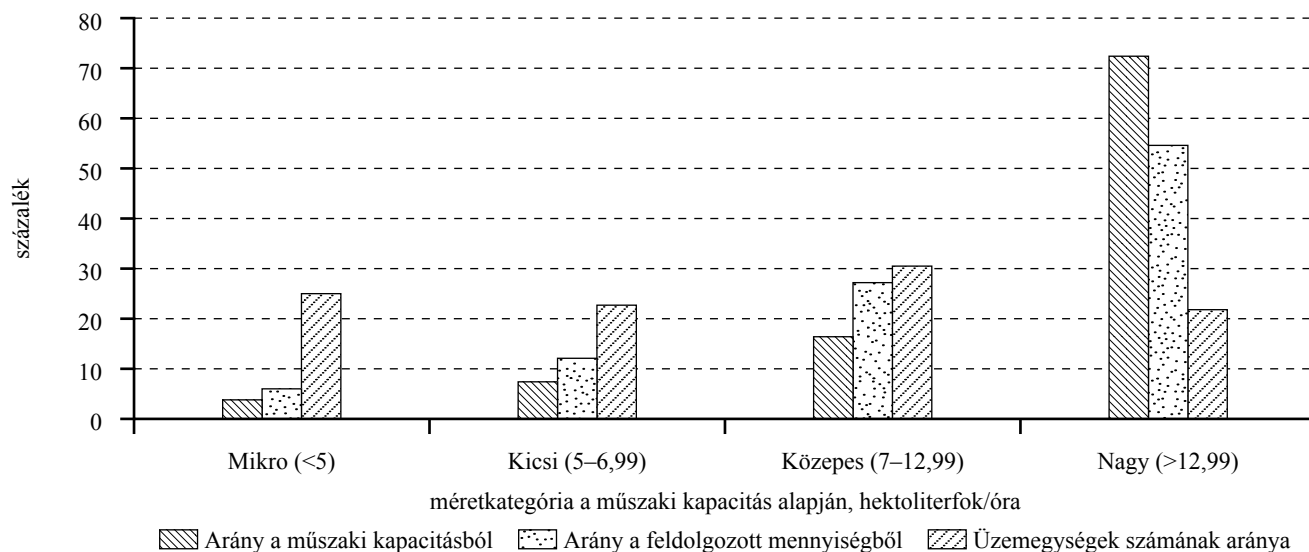
75. ábra: A pálinka termelt mennyiségének és üzemszámának megoszlása szakágazati bontásban, 2017^{a)}

^{a)} Egyéb: Általános közigazgatás; Egyéb nem desztillált, erjesztett ital gyártása; Élelmiszer jellegű bolti vegyes kiskereskedelem; Étermi, mozgó vendéglátás; Fémszerkezet gyártása; Festés, üvegezés; Fordítás, tolmácsolás; Ingatlankezelés; Ital-kiskereskedelem; Italszolgáltatás; Közúti áruszállítás; Mérnöki tevékenység, műszaki tanácsadás; Munkaközvetítés; Növénytermesztési szolgáltatás; Raktározás, tárolás; Saját tulajdonú, bérelt ingatlan bérbeadása, üzemeltetése; Üdítőital, ásványvízgyártás.

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

76. ábra: A pálinkafőzés főbb kapacitásmutatóinak megoszlása méretkategóriánként, 2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatistikai Osztály

29. táblázat: A pálinkafőzés főbb kapacitásmutatói méretkategóriánként, 2017

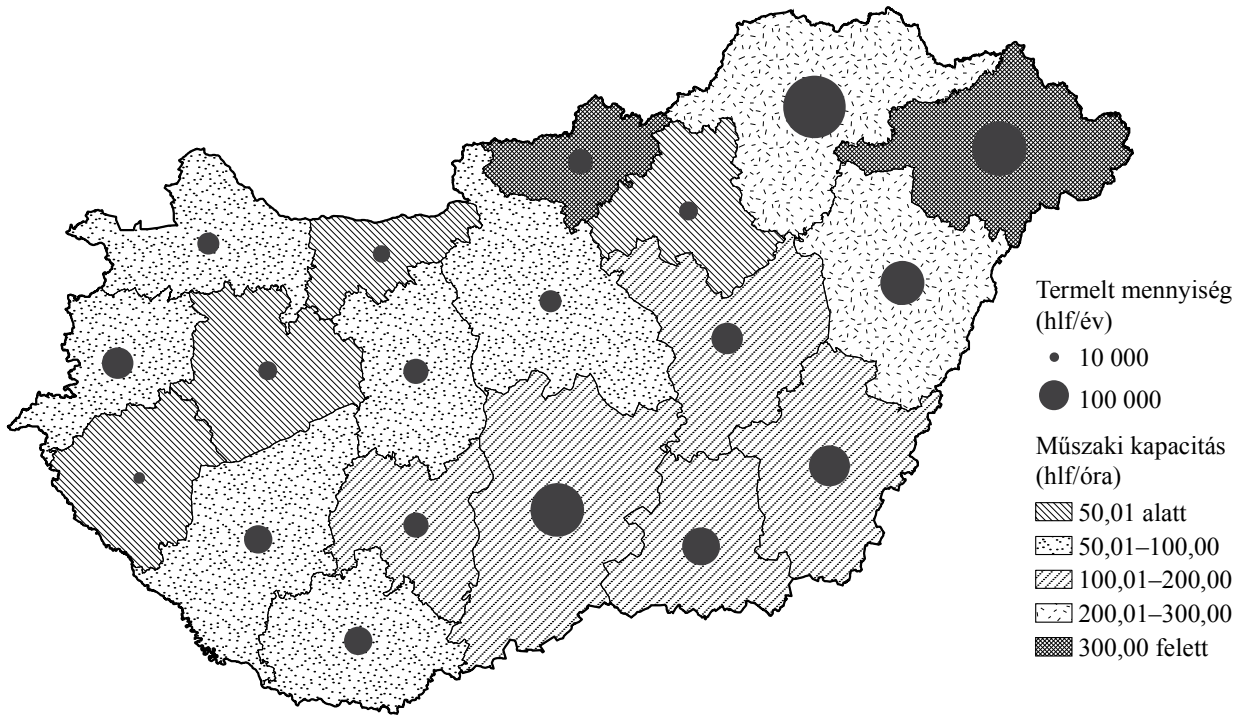
Méretkategória a műszaki kapacitás alapján, hektoliterfok/óra	Súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság, százalék	Átlagos üzemórák száma, óra/nap	Átlagos üzemnapok száma, nap/év
Mikro (<5)	78,1	9	129
Kicsi (5-6,99)	77,4	9	132
Közepes (7-12,99)	73,5	10	134
Nagy (>12,99)	31,2	10	147

Forrás: NAIK AKI Agrárstatistikai Osztály

A pálinkafőzésnél négy méretkategória került meghatározásra az üzemek műszaki kapacitásának nagysága szerint. A mikro- (<5 hektoliterfok/óra) kategóriában a cégek a műszaki kapacitás 4 százalékát, a termelt mennyiség 6 százalékát tették ki, miközben az üzemek számának negyedét képviselték. A vállalkozások több mint fele tartozott a kicsi (5-6,99 hektoliterfok/óra) és közepes (7-12,99 hektoliterfok/óra) méretkategóriába, miközben a műszaki kapacitás 24 százalékát mutatták fel. A nagy (>12,99 hektoliterfok/óra) méretkategóriába eső vállalkozások, amelyek a cégek 22

százalékát sem képviselték, főzték a pálinka több mint felét 2016-ban a beérkezett adatok alapján (76. ábra, 29. táblázat). A megfigyelt körben a pálinkafőzés műszaki kapacitása Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében volt a legnagyobb (1186 hektoliterfok/óra), Komárom-Esztergom és Zala megyében pedig a legkisebb 2017-ben (77. ábra). Hétszáz ezer hektoliterfok pálinkát sem főztek egy év alatt a Dunántúlon, míg az ország keleti felén több mint hárommilliót. A beérkezett adatok alapján a pálinka termelt mennyisége Zala megyében volt a legkevesebb 2017-ben.

77. ábra: A pálinkafőzés termelt mennyiségének és műszaki kapacitásának alakulása régióinként, 2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály adatai alapján a Pénzügyi és Technológia Kutatások Osztály szerkesztésével

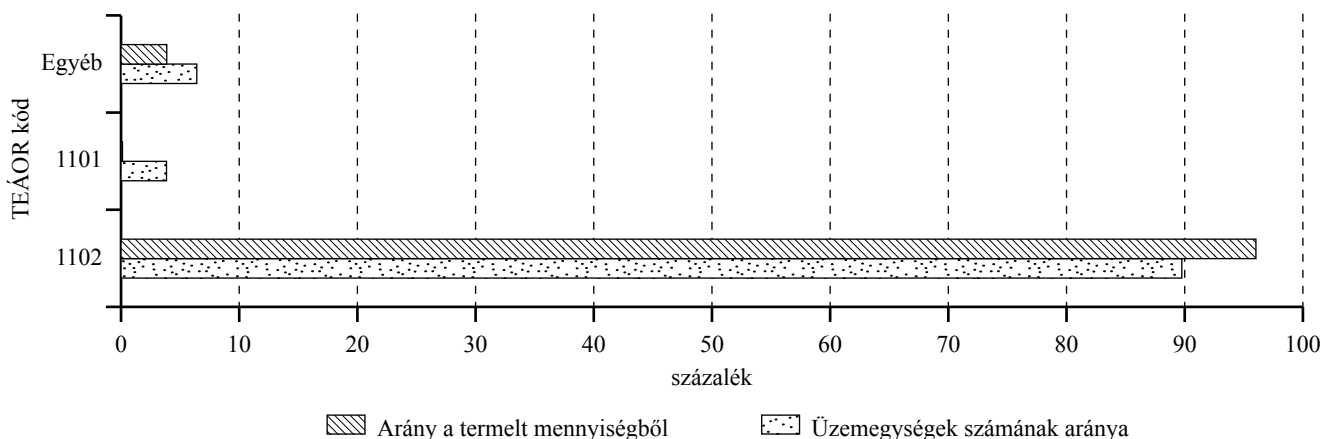
A szőlőbor és gyümölcsbor termelésének (1102 és 1103) kapacitáskihasználtsága

A NAV adatbázisa alapján az élelmiszeripari vállalkozások 14,2 százaléka (701 cég) tevékenykedett a szőlőbortermelésben (1102 szakágazat), ezzel az élelmiszeriparon belül a második legnagyobb szakágazat volt darabszám tekintetében 2017-ben. A foglalkoztatásból való részesedése 4,1 százalék volt. A gyümölcsbortermelésben mindössze 16 céget tartottak nyilván. A szőlőbor termelése szakágazat az élelmiszeripari értékesítés árbevételéből 2,8 százalékot, az exportárbevételből 1,7 százalékot képviselt, amely mutatók 2012 és 2017 között hasonló szinten alakultak.

A KSH adatai szerint a szőlőbor termelése szakágazatban (4 fő feletti gazdasági szervezetek) az alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete 238,1 ezer forintot tett ki a vizsgált időszakban, amely 8 százalékkal kevesebb volt, mint az élelmiszeriparban dolgozóké.

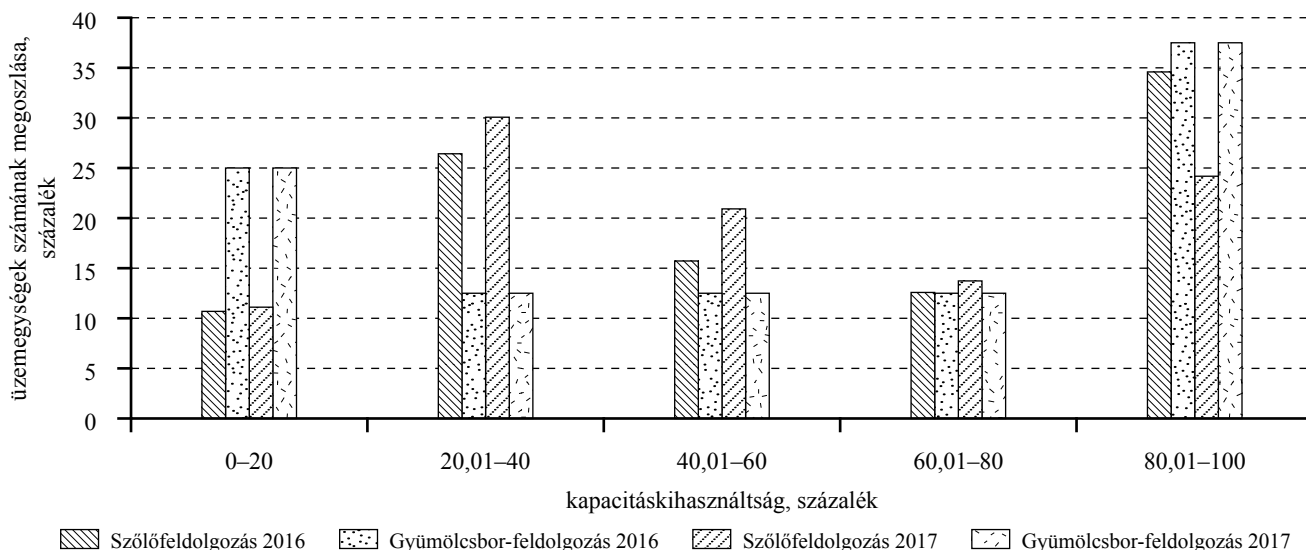
A szőlőfeldolgozó vállalkozások kilenczede a szőlőbor termelése (1102), 4 százaléka a desztillált szeszes ital gyártása (1101) szakágazatba tartozott 2016-ban, nyolc szakágazat osztozott az üzemszámarány fennmaradó 6 százalékán (78. ábra). Az összes termelt mennyiség 96 százalékát olyan cégek állították elő,

78. ábra: A szőlőfeldolgozásban részt vevő üzemek számának megoszlása szakágazati bontásban, 2017^{a)}

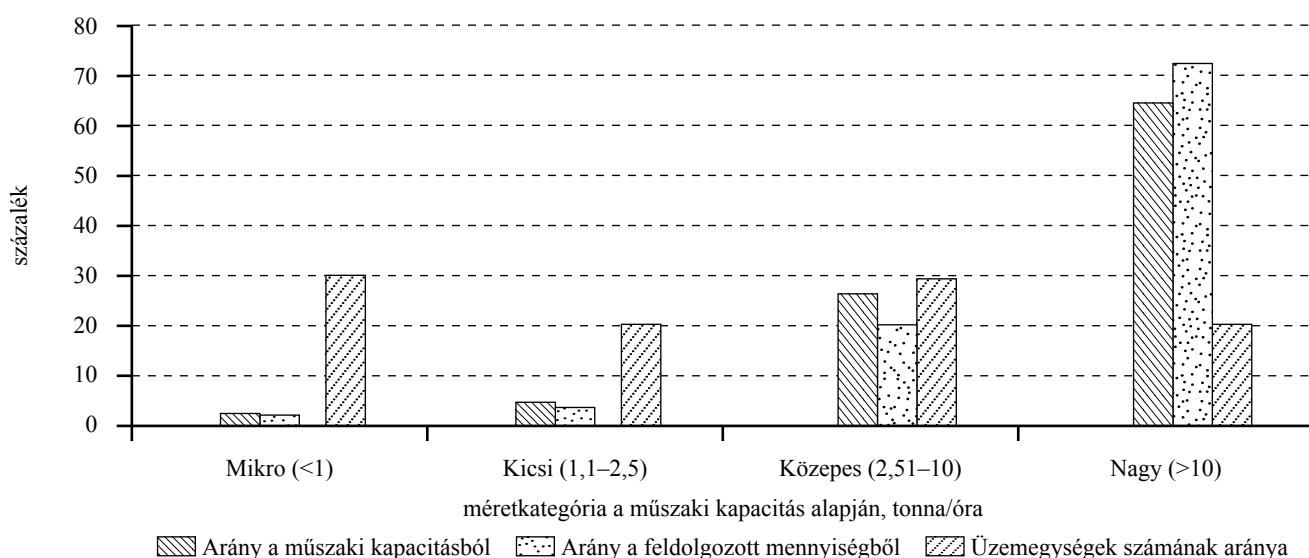
^{a)} Egyéb: Egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás; Gabonaféle (kivéve: rizs), hüvelyes növény, olajos mag termesztése; Gyümölcsbor termelése; Gyümölcs-, zöldséglé gyártása; Italszolgáltatás; M.n.s. egyéb élelmiszer gyártása; Sörgyártás; Szőlőtermesztés.
 Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

79. ábra: Szőlő- és gyümölcsbor-feldolgozó vonal kapacitáskihasználtságának megoszlása, 2016–2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

80. ábra: A szőlőfeldolgozó üzemek főbb kapacitásmutatóinak megoszlása méretkategóriánként Magyarországon, 2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

30. táblázat: A szőlőfeldolgozás főbb kapacitásmutatói méretkategóriánként, 2017

Méretkategória a műszaki kapacitás alapján, tonna/óra	Súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság, százalék	Átlagos üzemórák száma, óra/nap	Átlagos üzemnapok száma, nap/év
Mikro (<1)	58,4	8	27
Kicsi (1,1-2,5)	52,1	7	30
Közepes (2,51-10)	61,5	6	38
Nagy (>10)	41,0	10	41

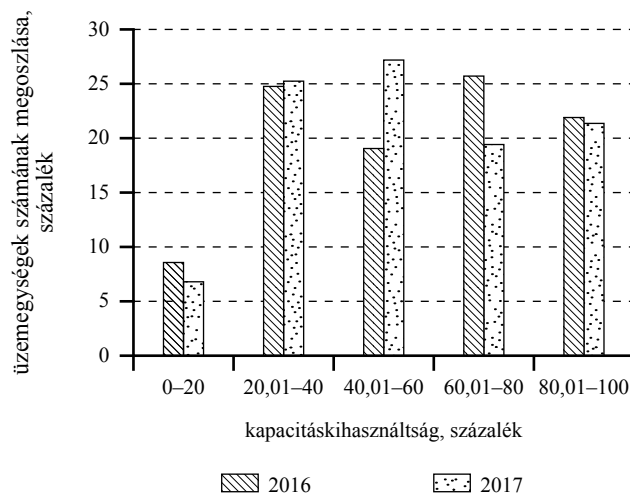
Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

amelyek a szőlőbor termelése (1102) szakágazatba tartoztak, mindössze 0,1 százalékot képviselt a desztillált szeszes ital gyártása (1101) szakágazat.

A gyümölcsbor-feldolgozó vonalak kapacitáskihasználtságának megoszlása nem változott 2016-ról 2017-re a megfigyelt körben, 38 százaléka nagyon magas (80 százalék fölötti) kapacitáskihasználtsággal működött. A szőlőfeldolgozó szervezetek 11 százaléka nagyon alacsony (20 százalék alatti), háromtizede alacsony (20–40 százalék közötti), negyede nagyon magas kapacitáskihasználtsággal működtette szőlőbor-feldolgozó vonalát (79. ábra).

A szőlőfeldolgozásnál négy méretkategória került meghatározásra az üzemek műszaki kapacitásának nagysága szerint. A mikro- (<1 tonna/óra) és kicsi (1,1–2,5 tonna/óra) kategóriába tartozott a vállalkozások fele, a műszaki kapacitásból 9, a feldolgozott mennyiségből 7 százalékot képviseltek. A cégek ötöde került a nagy (>10,1 tonna/óra) kategóriába, ők dolgozták fel a szőlő 72 százalékát, míg a műszaki kapacitás közel kétharmadával rendelkeztek 2017-ben (80. ábra).

81. ábra: Borpalackozó berendezések kapacitáskihasználtságának megoszlása, 2016–2017

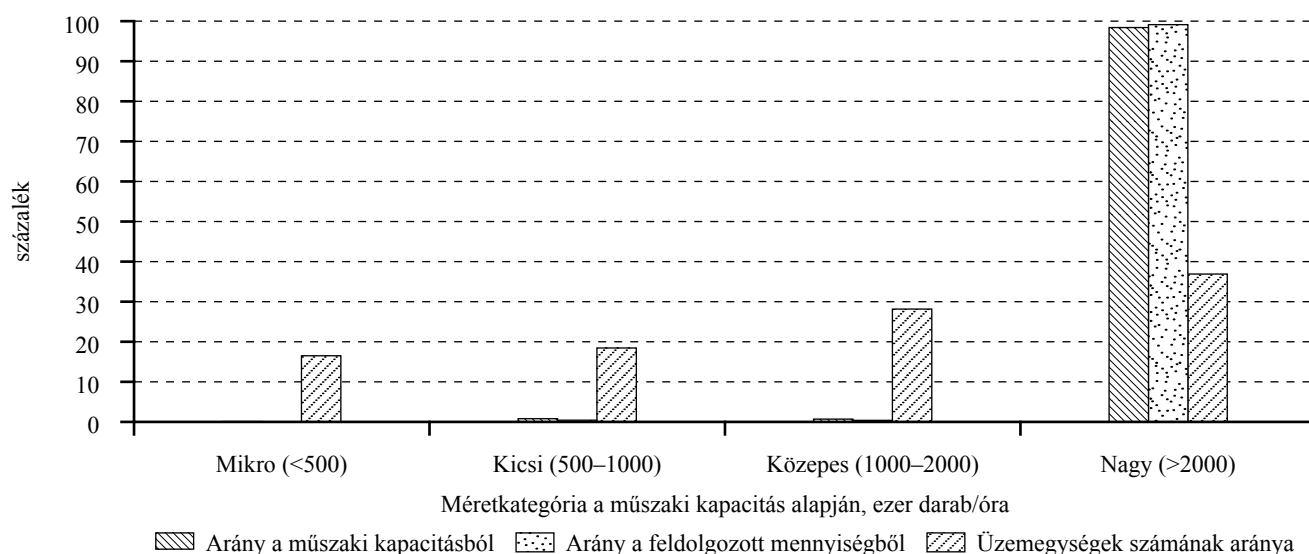
Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

A méretkategória növekedésével párhuzamosan az évi átlagos üzemnapok száma is emelkedett (30. táblázat).

A beérkezett adatok alapján a borpalackozó berendezésekkel rendelkező szervezetek 7 százaléka működött nagyon alacsony (20 százalék alatti), míg a negyede alacsony (20–40 százalék) kapacitáskihasználtsággal 2016-ban. A vállalkozások közel ötöde magas (60–80 százalék), több mint ötöde 80 százalék feletti kapacitáskihasználtsággal dolgozott (81. ábra). A borpalackozó vonalak esetében a kapacitáskihasználtság súlyozott átlaga 49 százalék volt 2017-ben.

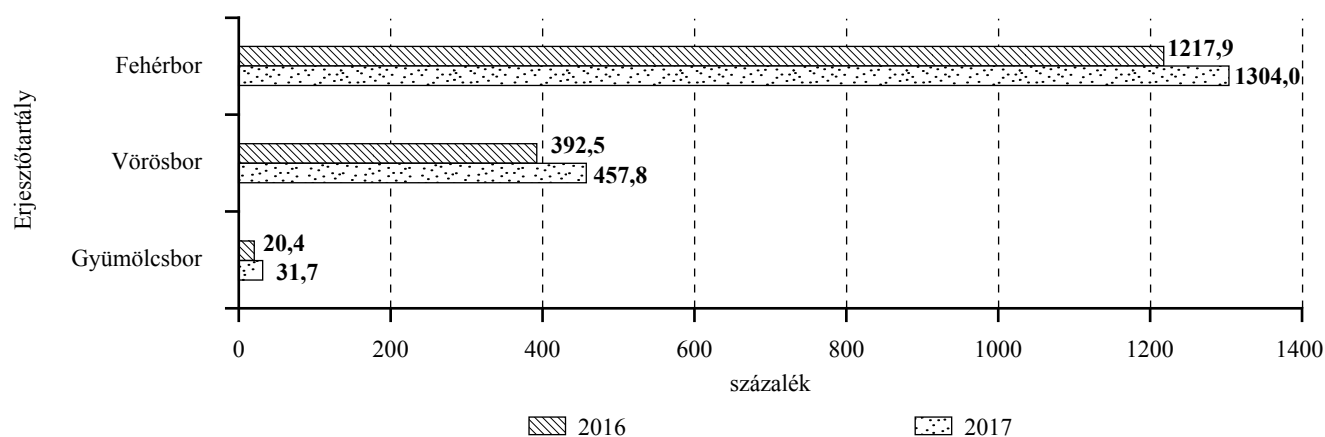
A borpalackozásban is négy méretkategória került meghatározásra az üzemek műszaki kapacitásának nagysága szerint. A mikro- (<500 darab/óra) kategóriában a műszaki kapacitás részaránya több mint kétszer

82. ábra: A borpalackozó üzemek főbb kapacitásmutatóinak megoszlása méretkategóriánként Magyarországon, 2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatistikai Osztály

83. ábra: Fehér-, vörös- és gyümölcsborerjesztő tartályok kapacitása, 2016–2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatistikai Osztály

akkora volt, mint a feldolgozott mennyiség részaránya. A kicsi (500–1000 darab/óra) és a közepes (1001–2000 darab/óra) kategóriában a műszaki kapacitásból 1,8-szor annyi részt vállaltak, mint a feldolgozott mennyiségből. A nagy (>2001 darab/óra) kategóriába eső vállalkozások palackozták a borok 99,1 százalékát, a műszaki kapacitás 98,4 százalékával rendelkeztek, miközben az üzemegységek 37 százalékát képviselték (82. ábra, 31. táblázat).

A fehérborerjesztő tartálykapacitás 1 303 975 hektoliter, a vörösborerjesztő tartály 457 824 hektoliter volt 2017-ben. A gyümölcsborerjesztő tartálykapacitás ennek töredéke, 31 699 hektoliter volt a beérkezett adatok alapján (83. ábra). Mindhárom bor erjesztőtartálykapacitása növekedett 2016-ról 2017-re, a gyümölcsboré több mint másfélszeresére.

31. táblázat: A borpalackozás főbb kapacitásmutatói méretkategóriánként, 2017

Méretkategória a műszaki kapacitás alapján, 1000 db/óra	Súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság, százalék	Átlagos üzemórák száma, óra/nap	Átlagos üzemnapok száma, nap/év
Mikro (<500)	56,3	6	39
Kicsi (500–1000)	33,0	6	40
Közepes (1000–2000)	36,5	6	61
Nagy (>2000)	48,6	8	117

Forrás: NAIK AKI Agrárstatistikai Osztály

Sörgyártás (1105) kapacitáskihasználtsága

A NAV adatbázisa szerint Magyarországon a sörgyártás-szakágazatban nyilvántartott 91 vállalkozás 1821 főt foglalkoztatott 2017-ben. A sörgyártás részesedése az élelmiszeripari árbevételből 3,7 százalék, az exportárbevételből pedig 0,4 százalék volt. A nagy gyártók elsősorban hazai piacra termelnek, a kézműves termékek pedig nem jelentenek elég árualapot. Több olyan innováció is felmerült a szakágazatnál, amely lehetővé teszi a kézműves technológia adaptálását ipari körülmények közé.

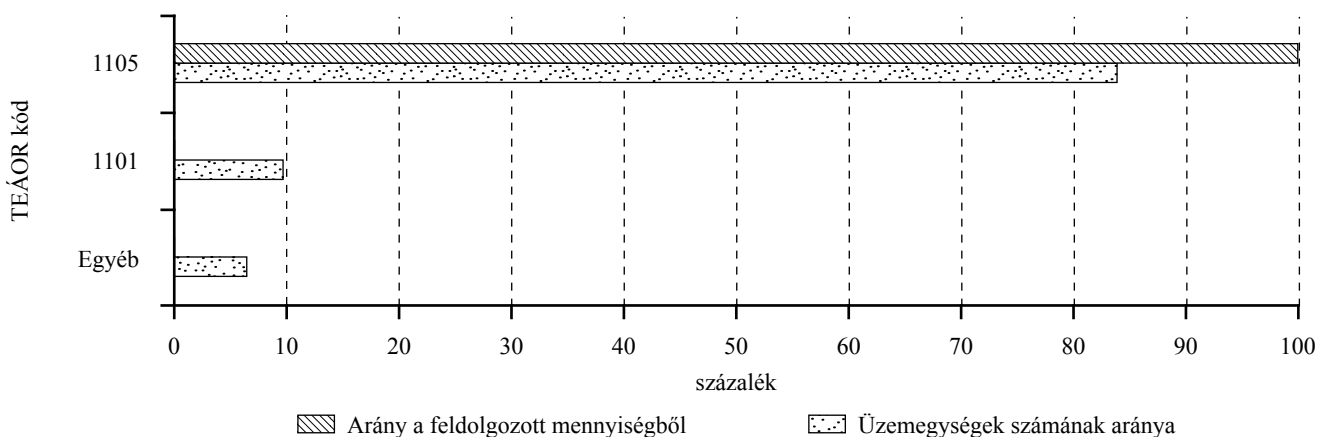
A KSH adatai szerint a sörgyártásban (4 fő feletti gazdasági szervezetek) az alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete 437,7 ezer forintot tett ki a vizsgált időszakban. A sörgyártásban dolgozók havi bruttó átlagkeresete 68,9 százalékkal volt több, mint az

élelmiszeriparban dolgozóké és ezzel a második legnagyobb bruttó átlagkeresetű szakágazat volt 2017-ben.

Magyarországon erős a koncentráció a sörgyártásban, négy cég (5 üzemegység) adta az összes termelés 99,2 százalékát 2017-ben a beérkezett adatok alapján. A sörgyártó vonalra 28 cég 29 telephelyéről küldött kapacitásadatot 2017-ben, amelyből 24 üzemegység a sörgyártás (1105), három a desztillált szeszesitalgyártás (1101), egy a mérnöki tevékenység, műszaki tanácsadás (7112), egy pedig saját tulajdonú, bérelt ingatlan bérbeadása, üzemeltetése szakágazatba tartozott (84. ábra).

A sörgyártó vonalakon egy óra alatt termelhető mennyiség 363,9 ezer liter volt hazánkban 2017-ben, ennek 97,3 százalékát adta a 4 legnagyobb cég.

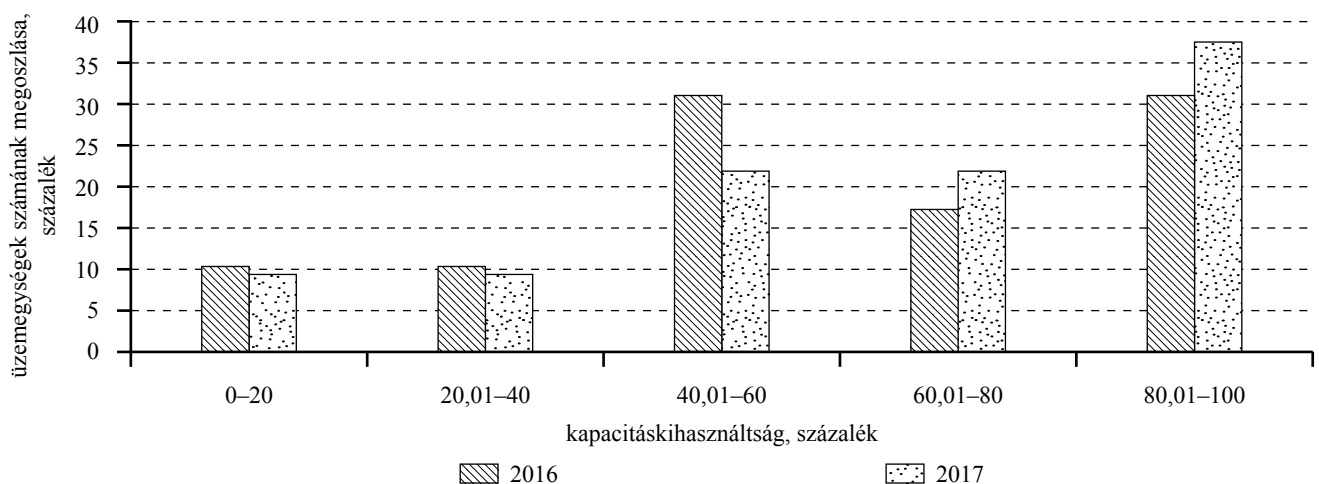
84. ábra: A sörgyártásban részt vevő üzemek számának megoszlása szakágazati bontásban, 2017^{a)}

^{a)} Egyéb: Mérnöki tevékenység, műszaki tanácsadás; Saját tulajdonú, bérelt ingatlan bérbeadása, üzemeltetése.

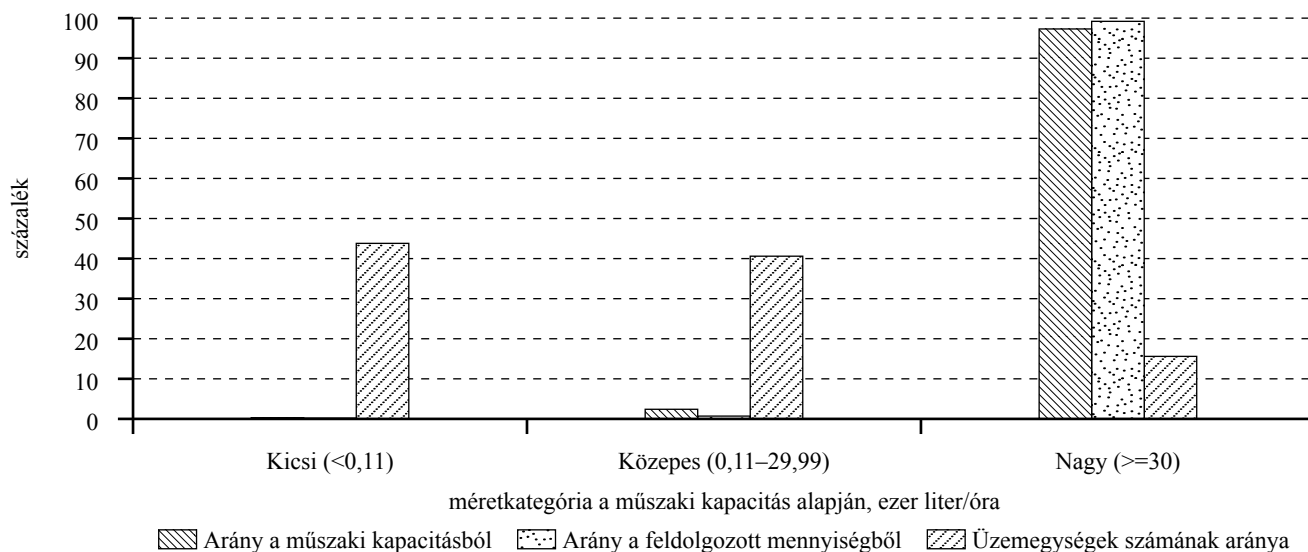
Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

85. ábra: Sörgyártás kapacitáskihasználtságának megoszlása, 2016–2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

86. ábra: A sörgyártó üzemek főbb kapacitásmutatóinak megoszlása méretkategóriánként Magyarországon, 2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

A sörgyártó vonalon nagyon alacsony, illetve alacsony kapacitáskihasználtságot ért el a vállalkozások ötöde. A sörgyártó vállalatok több mint fele magas vagy nagyon magas kapacitáskihasználtsággal dolgozott 2017-ben (85. ábra). A gyártóvonalak esetében a kapacitáskihasználtság súlyozott átlaga 59 százalék volt a beérkezett adatok alapján. A sörgyártó vonalak átlagos évi üzemóráinak száma 1668 volt 2017-ben.

A sörgyártó üzemek azon 15 százaléka tartozott a nagy cégek közé, amelyek legalább 30 ezer liter sört tudtak előállítani egy óra alatt (86. ábra, 32. táblázat). A nagy cégek a műszaki kapacitásból és a termelt mennyiségből 97, illetve 99 százalékot képviseltek. A vállalkozások 41 százaléka került a közepes méretkategóriába (0,11–29,99 ezer liter/óra), ugyanakkor a műszaki kapacitásból és a termelt mennyiségből 2, illetve 1 százalékot jelentettek. A kicsi vállalkozások

32. táblázat: A sörgyártás főbb kapacitásmutatói méretkategóriánként, 2017

Méretkategória a műszaki kapacitás alapján, 1000 liter/óra	Súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság, százalék	Átlagos üzemórák száma, óra/nap	Átlagos üzemnapok száma, nap/év
Kicsi (<0,11)	61,3	8	191
Közepes (0,11–29,99)	55,0	6	170
Nagy (>=30)	59,4	14	229

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

(<110 liter/óra) műszaki kapacitása és termelt mennyisége elhanyagolható annak ellenére, hogy az összes cég 44 százalékát adták a beérkezett adatok alapján.

Alkoholmentes italgyártás (1107) gyártóvonalainak kapacitáskihasználtsága

A NAV 2017. évi adatbázisa alapján az alkoholmentes italgyártás szakágazatban 253 céget tartottak nyilván, amelyek több mint 95 százaléka mikro- és kisvállalkozás volt Magyarországon. A 1107-es szakágazat vállalkozásainak aránya a teljes élelmiszeriparból 5,1 százalék volt 2017-ben. Az átlagos statisztikai állományi létszám 3450 fő volt, ami 3,7 százalékos részesedést jelentett az élelmiszeripari létszámhoz képest. A 1107-es szakágazat értékesítési árbevételaránya az élelmiszeriparon belül 6,3 százalék, az exportárbevétel részesedése pedig 3,5 százalékot tett ki a vizsgált évben.

A NAV adatbázisában a 1107-es szakágazatba tartozó cégek értékesítésének nettó árbevételét összevetve az alkoholmentes italokat (ásványvíz és üdítőitalok) gyártó vonalokról jelentett cégek árbevételével, a lefedettségi mutató 92,5 százalék volt 2017-ben.

A hazai alkoholmentes italok gyártásában a 4 fő feletti működő vállalkozások száma 88 volt 2017-ben, ami az elmúlt öt év legalacsonyabb értéke a KSH adatai alapján. A szakágazatban foglalkoztatottak létszáma mintegy 3343 fő volt 2017-ben, 1 százalékkal kevesebb, mint 2016-ban. Az alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete 409 ezer forintot tett ki 2016-ban.

Ásványvíz-palackozásról 31 cég küldött adatot 33 telephelyről. A beérkezett adatok alapján az ásványvíz-palackozást végző cégek 84 százaléka a 1107-es szakágazatba tartozik, míg a fennmaradó üzemek egyéb szakágazati besorolásúak: desztillált szeszesital-gyártás szakágazat (1101), zöldség- és gyümölcsle gyártása szakágazat (1032), víztermelés, -kezelés, -ellátás szakágazat (3600), valamint édesség

gyártása szakágazat (1082). A jelentést tett cégek körében a palackozott ásványvíz szinte 100 százalékat a 1107-es szakágazatba tartozó cégek adták 2017-ben is (87. ábra).

Az üdítőital-gyártó vonalról 26 cég küldött adatot összesen 26 telephelyről. A 26 cégből 18 cég tartozott a 1107-es, 3 cég a 1032-es, 2 cég a 1083-as, valamint 1-1 cég a 1101-es, a 4639-es és a 4725-ös szakágazatba. Az adatszolgáltatást teljesítő, 1107-es szakágazatba tartozó üdítőital-gyártó cégek a termelt üdítőital-mennyiség 88,3 százalékát állították elő 2017-ben, ez az arány csupán 0,6 százalékponttal volt kevesebb 2016-ban.

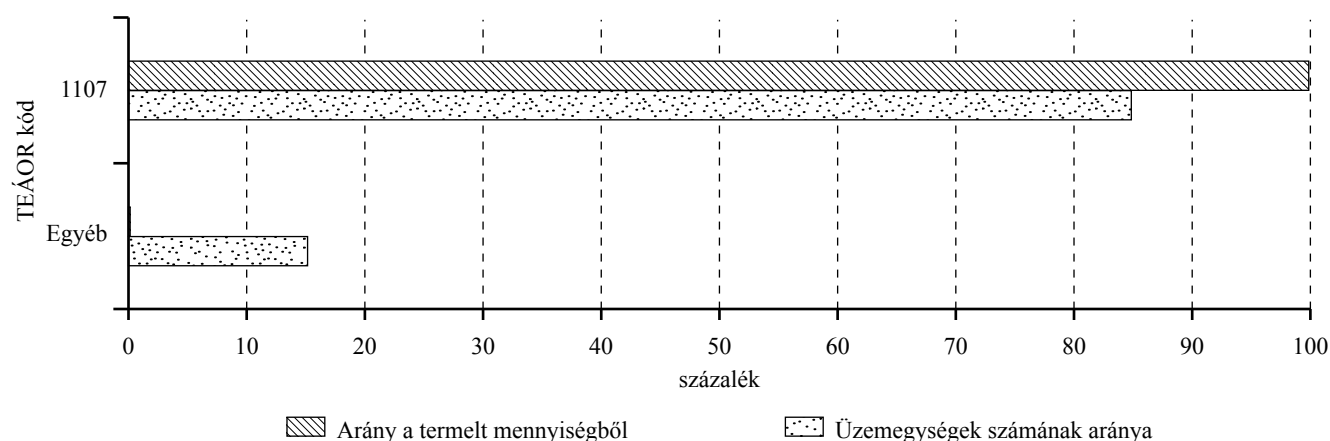
Az ásványvíz-előállítás során az évi üzemnapok száma 186 nap, az üdítőital-gyártásban 164 nap volt. Az átlagos napi üzemóra 10 volt az ásványvíz-palackozás és 12 az üdítőital-gyártás vonatkozásában

33. táblázat: A hazai TOP 5 ásványvíz-palackozó és üdítőital-gyártó cég részesedése a termelésből gyártóvonalanként, 2017

Gyártóvonal	TOP 5 termelésének aránya az összes termeléshez képest, százalék	TOP 5 termelése, ezer liter/év	TOP 5 súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága, százalék
Ásványvíz-palackozás	82,7	1 009 985	51,2
Üdítőital-gyártás	89,0	960 503	43,7

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

87. ábra: A palackozott ásványvíz mennyiségének és az üzemegységek számának megoszlása szakágazati bontásban, 2017^{a)}

^{a)} Egyéb: Desztillált szeszesital-gyártás; Zöldség- és gyümölcsle gyártás; Víztermelés, -kezelés, -ellátás; Édesség gyártása.

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

(10. melléklet). A súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság az üdítőital-gyártó vonalon a 0,33 l-es kiszereelésű üdítők esetében volt a legnagyobb, míg az ásványvizek esetében a 0,5 l-es és az 1,5 l-es ásványvizek palackozása hasonló kapacitáskihasználtsággal működött.

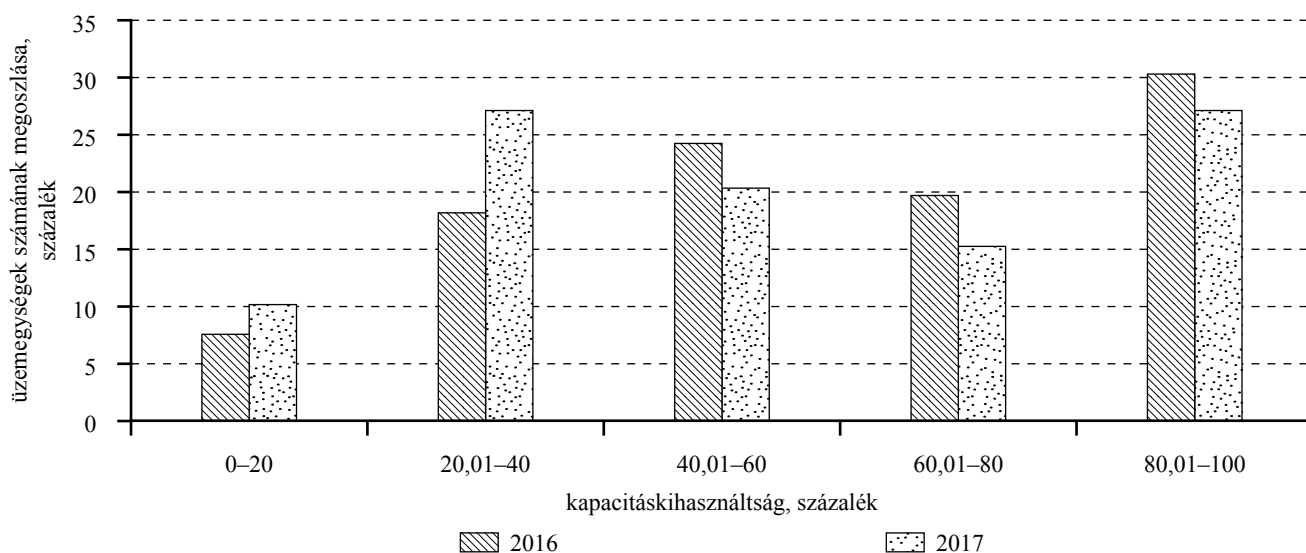
A jelentést tett TOP 5 ásványvíz-palackozó cég a termelt mennyiség 82,7 százalékát biztosította (33. táblázat), míg a jelentést tett TOP 5 üdítőitalgyártó vállalkozás az üdítőitalgyártás 89 százalékát tette ki 2017-ben.

Az ásványvíz-palackozó üzemek 45 százaléka magas vagy nagyon magas kapacitáskihasználtsággal működött, ugyanakkor az üdítőitalgyártás során a cégek közel 40 százaléka tartozott ebbe a kategóriába

2017-ben. Az ásványvíz-palackozók egyharmada működött nagyon alacsony vagy alacsony kapacitással, viszont az üdítőitalgyártók 42 százaléka került ebbe a két kategóriába 2017-ben (88. ábra). Az ásványvíz-palackozó berendezések súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága 49,3 százalék, az üdítőitalgyártó vonalaké ettől elmaradva 45,4 százalék volt 2017-ben Magyarországon. A termelésben részt vevő első 5 cég (TOP 5) súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága 51,2 százalék az ásványvíz-palackozásnál, míg az üdítőitalgyártó vonalnál 43,7 százalék.

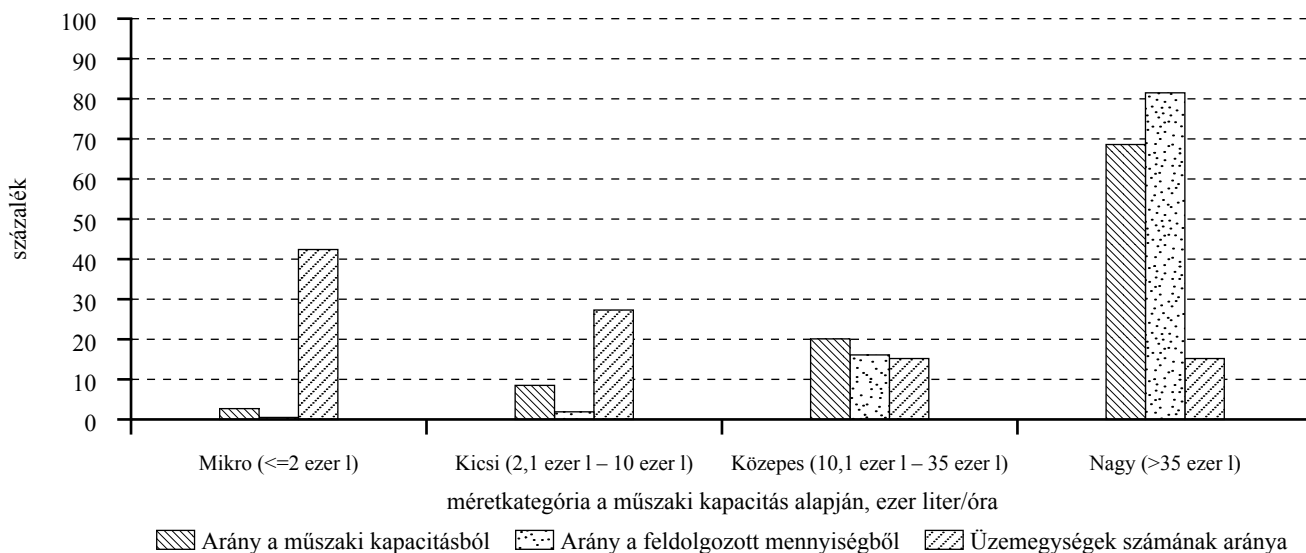
Az ásványvíz-palackozás esetén 4 méretkategória került meghatározásra az üzemek műszaki kapacitásának nagysága szerint. A mikro- (<2 ezer liter/óra) kategóriában található a cégek több mint kétötöde, viszont

88. ábra: Az alkoholmentes italgyártás kapacitáskihasználtságának megoszlása, 2016–2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

89. ábra: Az ásványvíz-palackozó vonal főbb kapacitásmutatóinak megoszlása méretkategóriánként, 2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

az ásványvízgyártás mennyisége elenyésző ezen cégeknél, 0,5 százalékot tett ki 2017-ben. A 35 ezer liter/óra alatti kapacitású ásványvíz-palackozó cégek a termelt mennyiség alig egyötödét biztosították, ugyanakkor az üzemszámarányból 85 százalékkal részesedtek. Viszont a nagy (>35,1 ezer liter/óra) kategóriában palackozták a legtöbb ásványvizet 81,5 százalékos részesedéssel, és a műszaki kapacitás 68,6 százaléka is ezen cégeknél realizálódott (89. ábra). A súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság a közepes méretű üzemegységeknél volt a legmagasabb, 84,1 százalék, a legalacsonyabb pedig a kicsi üzemeknél, 43,1 százalék. A mikro- és kicsi kategóriába sorolt üzemegységek átlagosan 6-7 órán keresztül üzemeltették a gyártósort 150, illetve 195 napon keresztül a beérkezett adatok alapján 2017-ben. Azok az üzemegységek, amelyek 35 ezer liternél többet gyártottak óránként, átlagosan majdnem 24 órát dolgoztak 277 napon keresztül és a súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság 45,7 százalék volt (34. táblázat).

Összesen 33 ásványvíz-palackozó telephelyről érkezett adat, ezért az adatszolgáltatói védelem miatt a térképi megjelenítés csak régiós bontásban lehetséges. Az ásványvízgyártás nagy árutermelői a Közép-Magyarország régióban találhatók. A legmagasabb kapacitást Közép-Magyarországról jelentették, ahol 528 millió liter ásványvizet palackoztak éves szinten. A legkisebb műszaki kapacitást és feldolgozott mennyiséget az Észak-Alföld régió mutatta 2017-ben is

(90. ábra). Régiós bontás szerint az üdítőital-gyártás a Közép-Magyarország és a Dél-Alföld régiókban jelentős, Közép-Magyarországon 950,2 millió litert, Dél-Alföldön 62,9 millió liter üdítőitalt gyártottak 2017-ben. A két régió mellett még az észak-magyarországi gyártás játszik szerepet, 56 millió liter üdítőt állított elő a régió. Az energიაital-gyártó vonalon 5 cég jelentett adatot, ezért ezek megjelenítése sem megyei, sem régiós bontásban nem lehetséges.

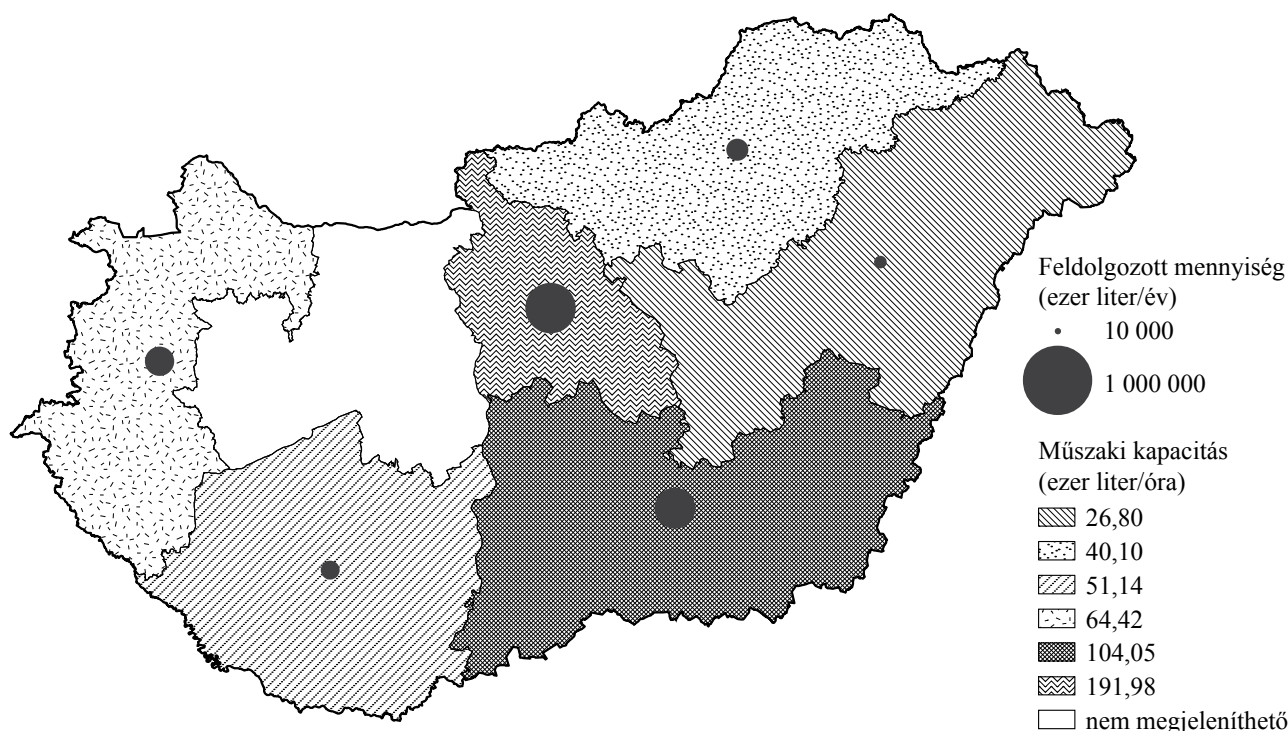
Az ásványvíz, az energiaital és az üdítőital előállítása általában ugyanazon a gyártósoron történik, viszont kiszerezéstől függően a gyártósor műszaki kapacitása változhat óránként. A gyártóvonalak műszaki kapacitása szerint az ásványvíz-palackozás és az üdítőital-gyártás során 478,5 ezer, illetve 429,9

34. táblázat: Az ásványvíz-palackozás főbb kapacitásmutatói méretkategóriánként, 2017

Méretkategória a műszaki kapacitás alapján, tonna/óra	Súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság, százalék	Átlagos üzemórák száma, óra/nap	Átlagos üzemnapok száma, nap/év
Mikro (<=2)	52,4	7	149
Kicsi (2,1–10)	43,1	6	195
Közepes (10,1–35)	84,1	15	185
Nagy (>35)	45,7	24	277

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

90. ábra: Az ásványvíz-palackozó vonalak által termelt mennyiség és műszaki kapacitás alakulása régióinként, 2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály adatai alapján az Adatelemzési és Térinformatikai Kutatások Osztály szerkesztésével

ezer liter mennyiség előállítását tette lehetővé a hazai gyártók számára (91. ábra). Ezek az értékek a 2016. évi mennyiségektől csak néhány százalékkal térnek el. A beérkezett 2017. évi adatok alapján az energiaital-gyártó vonalon országosan 59 ezer liter terméket állíthattak volna elő óránként.

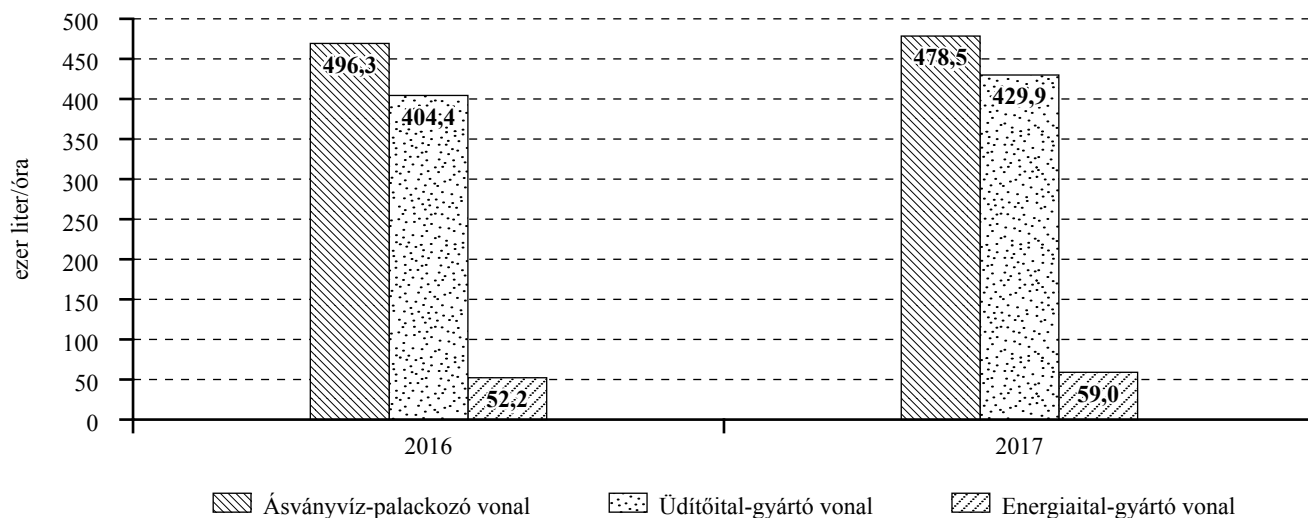
Az ásványvíz-palackozáson belül megfigyelésre került a 0,5 literes, az 1,5 literes és a 2 literes kiszerelésű ásványvizek gyártása. A beérkezett adatok alapján 0,5 literes kiszerelésben 16 cég 16 telephelyről 127,2 millió liter, 1,5 literes ásványvizet 18 cég 20 telephelyről 792,3 millió liter, 2 literes ásványvizet 5 cég 5 telephelyről 138,7 millió liter mennyiségben jelentett 2017-ben. Ez azt jelenti, hogy a beérkezett adatok alapján az összes ásványvíz-palackozás 86,6 százalékát tette ki a 0,5 literes, az 1,5 literes és a 2 literes ásványvizek gyártása.

Az energiaitalt gyártó vonalról összesen öt cég küldött adatokat öt telephelyről, a cégek mindegyike a 1107-es szakágazatba tartozott. Az energiaital-gyártás koncentrált, csupán néhány céghez köthető a termelés.

A jelentett adatok szerint 154,7 millió liter energiaital gyártására került sor 2017-ben. A gyártóvonalra jellemző számolt, súlyozott kapacitáskihasználtsági mutató 49,3 százalék volt a vizsgált évben. Az átlagos évi üzemnapok száma 277 nap, az átlagos napi üzemórák száma 19 volt.

Az üdítőital-gyártó vonalon belül a 0,33 literes, a 0,5 literes, az 1,5 literes és a 2 literes kiszerelésű üdítőitalok gyártása képezte a kérdőív részét. A beérkezett adatok alapján 0,33 literes kiszerelésben 8 cég jelentett 8 telephelyről 61,9 millió liter mennyiségben. A 0,5 literes kiszerelésű üdítőitalok gyártását 12 cég végezte 12 telephelyen, a termelt mennyiség 92,6 millió liter volt. Az 1,5 literes üdítőitalokat 13 cég gyártotta 13 telephelyen 322,3 millió liter mennyiségben 2017-ben. A 2 literes kiszerelésű üdítőitalokat 6 cég gyártotta ugyanennyi telephelyen 133,5 millió liter mennyiségben. Ez azt jelenti, hogy a beérkezett adatok alapján az összes üdítőital-gyártás 56,5 százalékát tette ki a 0,33 literes, a 0,5 literes, az 1,5 literes és a 2 literes üdítők gyártása.

91. ábra: A magyarországi alkoholmentes italokat gyártó vonalakon egy óra alatt előállítható termékek mennyisége, 2016–2017

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

Executive Summary

Introduction

The demand of the Hungarian Government for information about the domestic food industry has increased due to the funding and tendering changes., so the NARIC Research Institute of Agricultural Economics (NAIK AKI) prepared and implemented a capacity survey. The purpose of this publication is to report on the size of the Hungarian food industry in 2017, and utilisation of its capacity.

The data collection was made possible by the applicable Act on Statistics and the associated National Statistical Data Collection Programme (OSAP). Statistical reporting is mandatory for designated organisations involved in the production of food, beverages and tobacco.

Methodology

This publication is based on the data being collected in the framework of ‘Survey on Food Capacity’ programme initiated by OSAP no 2385 data collection and overviewed the overall Hungarian food industry in 2017. For the better understanding, evaluating the capacity indicators it used the data provided by the Hungarian Central Statistical Office (HCSO) and the National Taxation and Customs Authority (NTCA), and by other sources.

The data collection was carried out according to the requirements of the Government Decree in line with the National Statistical Act. It was a full survey and the data had to be collected from all sites. 57,4 percent of the 4 684 food, beverage and tobacco manufacturing organisations designated for the data supply completed the questionnaire.

Results

Meat and poultry processing companies and, also the meat producers have different technical capacities of different status and size based on their strategies and traditions. Full utilisation of their existing capacities depends on several factors. Some meat processing companies deal with slaughtering, line cutting, and preparation of processing overall, while meat industry is also characterised by specialization and concentra-

tion. Some firms only deal with the first stage of meat processing, such as livestock slaughtering (pig, cattle and chicken), and primarily sell their products to the international markets. Some small companies are involved in several processing phases and they have direct sale for consumers (own shop) or for retailers within a designated area. Among the data providers along their market conditions, there are companies in which the required quantity was produced in a day meanwhile some others have continuous production. The weighted average capacity utilisation rate for pig slaughter was 71.6 percent, for the chicken slaughter 80.2 percent in this year. The weighted average capacity utilisation rate was 77.5 percent for the pig meat cuts. In 2017 the weighted average value for cattle slaughtering was 52.9 percent so even lower than pig and poultry.

In the freezing and canning industry, processing is seasonal, but distribution is ongoing throughout the year. In manufacturing plants, production takes place in three shifts in the high season. For optimum capacity utilisation it is essential to have continuous fresh supply of materials. Based on the data received overall 475,342 tonnes of sweetcorn was processed by food canning industry in 2017. In the production line the weighted average capacity utilisation was 78.5 percent having been achieved in an average of 85 working days per year and 24 hours per day. 51,584 tonnes of green peas were processed with 56.5 percent of the weighted average capacity utilisation rate. The average annual number of operating days was 30, the average daily operating hours was 21. Production of the freezing industry is generally more concentrated in larger businesses. In the freezing industry, seven companies had more than 10,000 tonnes annual output, four of which produced more than 20,000 tonnes. Based on the data received, the weighted average capacity utilisation rate of the frozen vegetable production was 37.5 percent, the average annual number of days was 176, and the average daily operating hours was 19 in 2017.

In milk processing, low capacity utilisation across multiple dairy processing production lines was caused by different presentations, multiple product line production and bottleneck filling or packaging units. Based on data collection, the weighted average capacity utilisation rate of pasteurisation technology was 36 percent, while the pasteurized milk and dairy production reach only 27.6 percent in 2017. The weighted average values seem to be less favourable on other lines: 33.7 percent for sour milk and sour cream preparations, 27.4 percent for butter and butter cream production. At the

same time, the capacity utilisation for natural cheese was 66.8 percent.

Milling industry had to face a high degree of concentration over the last few decades, mainly those mills were to close where only small or medium capacity was available. In this sector there is a strong price competition and low profitability therefore, the key issue is efficiency that can be achieved through development or cost reduction. Domestic consumers' behaviours have also changed, consumption per capita of flour decreased, which also affected the size of wheat milling. The weighted average capacity utilisation rate of the wheat mill was 86.4 percent, while the maize mill was 87.8 percent in 2017. The milling industry is in a difficult situation as market demand is low, so capacity utilisation is not at maximum level, but capacities could be further expanded.

According to the NTCA database on bakery products, 22 percent of companies with industry classifications 1071 and 1072 reported capacity data in 2017. It is worth noting however, that the companies providing data have 54 employees, cover 54 percent of employees, over 60 percent of the sales revenue and 65 percent of export of the total number of companies having been registered by NTCA. The weighted average capacity utilization rate of the bread production line was 61.2 percent, the same as in 2016. The average number of operating days per year was 313

days, the average daily operating hours were 9 hours in the year under review. The number of operating days increased and the number of operating hours decreased compared to the previous year. The weighted average capacity utilization rate of the line for quick-frozen bakery products was 70.2 percent in 2017. More than 52 percent of the lines were in the very high capacity utilization group, 40 percent was in 2017. According to the data received, the weighted capacity utilization rate of the five largest companies producing frozen bakery products was 67.2 percent, which is three percentage points lower than that of all data providers.

As far as the domestic forage for livestock production is concerned a concentration process has started, the structure is moving towards integration in which the further capacity increases are expected in the near future. Based on the information received, the weighted average capacity utilisation rate of livestock feed production was 69 percent, in average the industry units worked 9 hours per day and used 226 working days. The weighted average capacity utilisation rate of the pet food production was 71,9 percent in 2017.

Hungarian brewing industry is characterized by strong concentration, 4 companies accounting for 99.2 percent of total beer production in 2017. The weighted average capacity utilization rate for the beer production was 59 percent in 2017. In one hour 364 thousand litres of beer can be produced in Hungary.

Kivonat

Az élelmiszeripari kapacitások helyzete Magyarországon, 2017

Bábáné Demeter Edit (szerk.)

A kiadvány célja, hogy átfogó képet nyújtson a magyarországi élelmiszeripar kapacitásainak nagyságáról és azok kihasználtságáról 2017-re vonatkozóan. A kiadvány egyrészt az Élelmiszeripari kapacitás felmérés című, 2385-ös nyilvántartási számú OSAP keretében végzett adatgyűjtésből beérkezett adatokat, másrészt a kapacitásmutatók jobb megértése, értékelése érdekében a Központi Statisztikai Hivatal (KSH), a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) és egyéb forrásokból származó adatokat tekintette át.

A sertésvágó vonalalnál a súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság 71,6, a soványbaromfi-vágó vonalalnál 80,2 százalék volt 2017-ben. A beérkezett adatok alapján a csemegekukorica-gyártó vonalra jellemző

súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság 78,5 százalék, a zöldborsókonzerv-gyártó vonalé 56,5 százalék volt 2017-ben. A pasztörözőberendezések súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága 36,0, a vaj és vajkrémgyártó vonalon 27,4, a natúrsajt-gyártó vonalalnál 66,8 százalék volt a vizsgált évben. A búzaőrlő vonal súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága 86,4, a kukoricaőrlő vonalé 87,8 százalék volt 2017-ben. A kenyérfélesztő-gyártó vonal súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága 61,2, a gyorsfagyasztott pékáru-gyártó vonalé 70,2 százalék volt. A beérkezett információk alapján a haszonállat-takarmány gyártósorának súlyozott átlagos kapacitáskihasználtsága 69, a hobbiállat-takarmány gyártósoré 71,9 százalék volt 2017-ben.

Abstract

The situation of food industrial capacity in Hungary, 2017

BÁBÁNÉ DEMETER, Edit (ed.)

The purpose of the publication is to provide a report on the size and utilisation of the capacity of the Hungarian food industry in 2017. This publication is based on the data collected from Food Capacity Survey No. 2385 of National Statistical Data Collection Program in 2017, to better understand and evaluate the capacity indicators by the Hungarian Central Statistical Office (HCSO), the National Tax and Customs Administration (NTCA) and other sources.

The weighted average capacity utilisation rate for pig slaughtering was 71.6 percent, while poultry slaughtering was 80.2 percent in 2017. Based on the data received, the weighted average capacity utilisation

of the sweetcorn processing was 78.5 percent, while the green peas processing was 56.5 percent in 2017. During the examined year, the weighted average capacity utilisation rate of pasteurisers was 36.0 percent, 27.4 percent on the butter production and 66.8 percent on the natural cheese production. The weighted average capacity utilisation rate of wheat milling was 86.4 percent, 87.8 percent on corn milling in 2017. The weighted average capacity utilisation rate of bread production was 61.2, and 70.2 percent on the quick-frozen bakery production. The weighted average capacity utilisation rate of forage for livestock production was 69 percent and 71.9 percent was for the pet food production.

Mellékletek

Mellékletek jegyzéke

1. melléklet: Húsfeldolgozás, -tartósítás, Baromfihús feldolgozása, tartósítása, Hús-, baromfihús-készítmény gyártása szakágazatba tartozó gyártóvonalak főbb kapacitásadatai, 2017	75	8. melléklet: Fűszer, ételízesítő gyártása szakágazatba tartozó gyártóvonalak főbb kapacitásadatai, 2017	78
2. melléklet: Olaj gyártása szakágazatba tartozó gyártóvonalak főbb kapacitásadatai, 2017	75	9. melléklet: Haszonállat-eledel gyártása, Hobb állat-eledel gyártása szakágazatba tartozó gyártóvonalak főbb kapacitásadatai, 2017	78
3. melléklet: Egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás szakágazatba tartozó gyártóvonalak főbb kapacitásadatai, 2017	76	10. melléklet: Üdítőital, ásványvíz gyártása szakágazatba tartozó gyártóvonalak főbb kapacitásadatai, 2017	79
4. melléklet: Tejtermék gyártása szakágazatba tartozó gyártóvonalak főbb kapacitásadatai, 2017	76	11. melléklet: Desztillált szeszes ital gyártása, Szőlőbor termelése, Gyümölcsbor termelése, Sörgyártás szakágazatba tartozó gyártó-vonalak főbb kapacitásadatai, 2017.....	79
5. melléklet: Malomipari termék gyártása szakágazatba tartozó gyártóvonalak főbb kapacitásadatai, 2017	77	12. melléklet: A regisztrált élelmiszeripari vállalkozások száma szakágazatonként.....	80
6. melléklet: Kenyér; friss pékáru gyártása, Tartósított lisztesáru gyártása szakágazatba tartozó gyártóvonalak főbb kapacitásadatai, 2017	77	13. melléklet: Az élelmiszeriparban alkalmazásban állók száma szakágazatonként.....	81
7. melléklet: Tésztafélék gyártása, Édesség gyártása szakágazatba tartozó gyártóvonalak főbb kapacitásadatai, 2017	78	14. melléklet: Az élelmiszeriparban alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete szakágazatonként.....	82
		15. melléklet: Az élelmiszeriparban alkalmazásban állók havi nettó átlagkeresete szakágazatonként.....	83
		16. melléklet: A beruházások teljesítményértéke	84

1. melléklet: **Húsfeldolgozás, -tartósítás, Baromfihús feldolgozása, tartósítása, Hús-, baromfihús-készítmény gyártása szakágazatba tartozó gyártóvonalak főbb kapacitásadatai, 2017**

Gyártóvonal megnevezése	Az egy óra alatt termelhető mennyiség (műszaki kapacitás)	Éves feldolgozott nyersanyag, termelt mennyiség	Átlagos üzemórák száma, óra	Átlagos üzemnapok száma, nap	Súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság, százalék	Telephelyek száma
Sertésvágó vonal	3 648 db/óra	4 555 961 db/év	7	193	71,6	103
Marhavágó vonal	159 db/óra	82 751 db/év	4	122	52,9	38
Soványbaromfi-vágó vonal	83 ezer db/óra	155 113 ezer db/év	7	212	80,2	35
Töltelékes húskészítménygyártó vonal	47 tonna/óra	89 068 tonna	8	204	67,5	95
Daraboló, csontozó vonal, sertés	223 tonna/óra	321 900 tonna	7	207	77,5	71

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

2. melléklet: **Olaj gyártása szakágazatba tartozó gyártóvonalak főbb kapacitásadatai, 2017**

Gyártóvonal megnevezése	Az egy óra alatt termelhető mennyiség (műszaki kapacitás), tonna/óra	Éves feldolgozott nyersanyag/termelt mennyiség, tonna/év	Átlagos üzemórák száma, óra	Átlagos üzemnapok száma, nap	Súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság, százalék	Telephelyek száma
Olajosmag-feldolgozás (napraforgó-egyenértékben) (feldolgozott nyersanyag)	282	1 528 805	12	226	84,2	20
Hidegen sajtolt olajgyártás (feldolgozott nyersanyag)	4	3 391	10	163	72,0	20
Kenhető étkezési zsírok gyártása	4	3 915	7	188	58,3	24

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

3. melléklet: Egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás szakágazatba tartozó gyártóvonalak főbb kapacitásadatai, 2017

Gyártóvonal megnevezése	Az egy óra alatt termelhető mennyiség (műszaki kapacitás)	Éves feldolgozott nyersanyag/termelt mennyiség	Átlagos üzemórák száma, óra	Átlagos üzemnapok száma, nap	Súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság, százalék	Telephelyek száma
Zöldborsókonzerv-gyártó vonal (nyersanyag)	115 tonna/óra	51 584 tonna/év	21	30	56,5	10
Csemegekukoricakonzerv-gyártó vonal (nyersanyag)	304 tonna/óra	475 342 tonna/év	24	85	78,5	9
Darabos savanyúságglyártó vonal (nyersanyag)	45 tonna/óra	20 752 tonna/év	8	137	39,5	45
Vágott savanyúságglyártó vonal (nyersanyag)	32 tonna/óra	8 571 tonna/év	7	143	47,8	46
Gyorsfagyasztott zöldségek gyártóvonala	89 tonna/óra	160 648 tonna/év	19	176	37,5	17
Gyorsfagyasztott gyümölcsök gyártóvonala	26 tonna/óra	19 809 tonna/év	12	121	49,4	13
Dzsem- és lekvárgyártó sor	14 tonna/óra	24 861 tonna/év	11	108	60,2	13
Sűrített gyümölcsle gyártó vonal	113 ezer liter/óra	118 379 ezer liter/év	23	83	36,4	9
Gyümölcslé (nem sűrített) gyártóvonal	110 ezer liter/óra	99 238 ezer liter/év	10	120	53,3	35

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

4. melléklet: Tejtermék gyártása szakágazatba tartozó gyártóvonalak főbb kapacitásadatai, 2017

Gyártóvonal megnevezése	Az egy óra alatt termelhető mennyiség (műszaki kapacitás)	Éves feldolgozott nyersanyag/termelt mennyiség	Átlagos üzemórák száma, óra	Átlagos üzemnapok száma, nap	Súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság, százalék	Telephelyek száma
Pasztöröző berendezés (feldolgozott nyersanyag)	682 ezer liter/óra	1 480 069 ezer liter/év	12	290	36,0	46
Pasztörözött tejféléseket és tejkészítményeket gyártó vonal	186 ezer liter/óra	255 572 ezer liter/év	9	263	27,6	30
UHT-tejféleket és tejkészítményeket gyártó vonal	68 ezer liter/óra	260 759 ezer liter/év	16	222	62,5	6
Savanyú tej és sav. tejszínkészítményeket gyártó vonal	105 ezer liter/óra	125 814 ezer liter/év	10	221	33,7	34
Tejszíngyártó vonal	59 ezer liter/óra	18 560 ezer liter/év	9	213	7,6	17
Vajgyártó vonal	6 tonna/óra	6 380 tonna/év	11	144	37,8	14
Vajkrémgyártó vonal	9 tonna/óra	6 245 tonna/év	13	193	21,4	14
Túrógyártó vonal	17 tonna/óra	24 208 tonna/év	11	236	49,0	30
Desszert jellegű sajt- (túró) készítményeket gyártó sor	5 tonna/óra	13 934 tonna/év	12	223	47,7	7
Natúrsajt-gyártó vonal (az érlelővel)	19 tonna/óra	61 789 tonna/év	14	223	66,8	27
Ömlesztettsajt-gyártó vonal	16 tonna/óra	26 570 tonna/év	14	257	30,2	15
Tejporgyártó vonal	4 tonna/óra	663 tonna/év	15	163	19,3	3
Tejsavóporgyártó vonal	2 tonna/óra	7 189 tonna/év	23	281	45,5	3

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

5. melléklet: Malomipari termék gyártása szakágazatba tartozó gyártóvonalak főbb kapacitásadatai, 2017

Gyártóvonal megnevezése	Az egy óra alatt termelhető mennyiség (műszaki kapacitás), tonna/óra	Éves feldolgozott nyersanyag/termelt mennyiség, tonna/év	Átlagos üzemórák száma, óra	Átlagos üzemnapok száma, nap	Súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság, százalék	Telephelyek száma
Búzaörlő vonal (gabonasúlyban) (feldolgozott nyersanyag)	254	1 242 767	18	239	86,4	47
Kukoricaörlő vonal (gabonasúlyban) (feldolgozott nyersanyag)	175	1 184 655	15	237	87,8	10
Rozsörlő vonal (gabonasúlyban) (feldolgozott nyersanyag)	5	4 745	7	204	79,2	7
Gabona reggeli étel, puff., extrud. kész. élelmiszer	3	9 261	14	240	63,5	16

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

6. melléklet: Kenyér; friss pékáru gyártása, Tartósított lisztesáru gyártása szakágazatba tartozó gyártóvonalak főbb kapacitásadatai, 2017

Gyártóvonal megnevezése	Az egy óra alatt termelhető mennyiség (műszaki kapacitás), kilogramm/óra	Éves feldolgozott nyersanyag/termelt mennyiség, tonna/év	Átlagos üzemórák száma, óra	Átlagos üzemnapok száma, nap	Súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság, százalék	Telephelyek száma
Sütőipari terméket gyártó vonal (kenyérféléségek feldolgozott nyersanyag)	113 641	242 930	9	313	61,2	555
Sütőipari pékáruterméket gyártó vonal (feldolgozott nyersanyag)	56 104	97 260	9	301	50,7	356
Tartósított lisztesáru gyártó vonal (termelt mennyiség)	26 784	63 909	9	236	56,3	73
Gyorsfagyasztott pékáru gyártó vonal (termelt mennyiség)	26 445	84 299	14	269	70,2	29
Sütőipari, cukrászati alapanyaggyártás	17 249	16 833	6	205	64,2	53

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

7. melléklet: **Tésztafélék gyártása, Édesség gyártása szakágazatba tartozó gyártóvonalak főbb kapacitásadatai, 2017**

Gyártóvonal megnevezése	Az egy óra alatt termelhető mennyiség (műszaki kapacitás), kilogramm/óra	Éves termelt mennyiség, tonna/év	Átlagos üzemórák száma, óra	Átlagos üzemnapok száma, nap	Súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság, százalék	Telephelyek száma
Száraztésztagyártó vonal	35 737	69 553	8	185	65,0	68
Csokoládé és csokoládékészítményeket gyártó vonal	9 218	19 110	9	201	50,2	29
Cukorkaáru-gyártó vonal	7 20	31 631	9	181	90,1	20
Szaloncukorgyártó vonal	2 098	2 185	13	98	72,4	4
Nugát, fehér csokoládé gyártó vonal	555	201	7	69	53,2	3

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

8. melléklet: **Fűszer, ételízesítő gyártása szakágazatba tartozó gyártóvonalak főbb kapacitásadatai, 2017**

Gyártóvonal megnevezése	Az egy óra alatt termelhető mennyiség (műszaki kapacitás), kilogramm/óra	Éves feldolgozott nyersanyag/termelt mennyiség, tonna/év	Átlagos üzemórák száma, óra	Átlagos üzemnapok száma, nap	Súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság, százalék	Telephelyek száma
Fűszerpaprika-őrölő gyártóvonal (szárított nyersanyagra)	2 836	3 516	10	149	56,8	15
Feldolgozott fűszer, fűszerkeverék és szilárd ételízesítő gyártósor	24 005	83 065	10	183	71,7	25
Feldolgozott mártás, öntet, folyékony ételízesítő gyártósor	13 891	38 277	11	242	65,9	8

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

9. melléklet: **Haszonállat-eledelel gyártása, Hobb állat-eledelel gyártása szakágazatba tartozó gyártóvonalak főbb kapacitásadatai, 2017**

Gyártóvonal megnevezése	Az egy óra alatt termelhető mennyiség (műszaki kapacitás), tonna/óra	Éves feldolgozott nyersanyag/termelt mennyiség, tonna/év	Átlagos üzemórák száma, óra	Átlagos üzemnapok száma, nap	Súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság, százalék	Telephelyek száma
Haszonállattakarmány-gyártó sor	1 717	3 515 270	9	226	69,0	254
Haszonállattakarmány-granuláló gépsor	838	2 021 091	12	207	67,9	97
Hobb állattakarmány-gyártó sor	117	584 599	15	257	71,9	18

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

10. melléklet: Üdítőital, ásványvíz gyártása szakágazatba tartozó gyártóvonalak főbb kapacitásadatai, 2017

Gyártóvonal megnevezése	Az egy óra alatt termelhető mennyiség (műszaki kapacitás), ezer liter/óra	Éves termelt mennyiség, ezer liter/év	Átlagos üzemórák száma, óra	Átlagos üzemnapok száma, nap	Súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság, százalék	Telephelyek száma
Ásványvíz-palackozó vonal	478	1 221 427	10	186	49,3	33
0,5 l-es kiserelésű ásványvíz	99	127 249	8	125	59,7	15
1,5 l-es kiserelésű ásványvíz	356	792 339	10	168	60,1	19
Energiaital-gyártó vonal	59	154 688	19	247	49,3	5
Üdítőital-gyártó vonal	430	1 079 541	12	164	45,4	26
0,33 l-es kiserelésű üdítőital	62	61 924	8	98	63,1	8
0,5 l-es kiserelésű üdítőital	124	92 613	12	77	41,2	12
1,5 l-es kiserelésű üdítőital	297	322 338	14	145	42,5	13
2 l-es kiserelésű üdítőital	125	133 520	11	155	52,8	6

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

11. melléklet: Desztillált szeszes ital gyártása, Szőlőbor termelése, Gyümölcsbor termelése, Sörgyártás szakágazatba tartozó gyártóvonalak főbb kapacitásadatai, 2017

Gyártóvonal megnevezése	Az egy óra alatt termelhető mennyiség (műszaki kapacitás)	Éves feldolgozott nyersanyag/termelt mennyiség,	Átlagos üzemórák száma, óra	Átlagos üzemnapok száma, nap	Súlyozott átlagos kapacitáskihasználtság, százalék	Telephelyek száma
Desztillált szeszes ital gyártása	2 972 hektoliterfok/óra	3 768 522 hektoliterfok/év	11	148	33,4	54
Pálinkafőzés	3 780 hektoliterfok/óra	2 260 435 hektoliterfok/év	10	135	42,5	220
Szőlőfeldolgozó vonal (feldolgozott nyersanyag)	1 038 tonna/óra	183 983 tonna/év	8	34	43,9	37
Gyümölcsbor-feldolgozó vonal (feldolgozott nyersanyag)	52 tonna/óra	7 077 tonna/év	7	63	35,6	8
Borpalackozó berendezés	5 436 ezer darab/óra	1 323 131 ezer darab/év	7	83	48,5	110
Sörgyártó vonal	364 ezer liter/óra	666 956 ezer liter/év	8	188	59,3	32

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály

12. melléklet: **A regisztrált élelmiszeripari vállalkozások száma szakágazatonként^{a)}**

Megnevezés	Vállalkozások száma					
	2014 ^{b)}	2014 ^{c)}	2015 ^{c)}	2016	2017	2018
Élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása	2 681	2 678	2 661	2 660	2 656	2 616
Élelmiszergyártás	2 322	2 320	2 281	2 283	2 282	2 245
Italgyártás	354	353	374	370	368	366
Húsfeldolgozás, -tartósítás	235	235	218	211	218	209
Baromfihús feldolgozása, tartósítása	89	89	83	87	87	86
Hús-, baromfihús-készítmény gyártása	62	62	60	59	62	64
Gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás	214	214	194	192	198	209
Tejtermék gyártása	50	49	49	43	42	44
Malomipari termék gyártása	74	74	72	65	64	62
Takarmány gyártása	99	99	96	94	91	87
Kenyér, friss pékáru gyártása	1 096	1 096	1 104	1 102	1 086	1 045
Cukorgyártás	2	2	2	1	1	1
Édesség gyártása	84	84	89	101	102	101
Desztillált szeszes ital gyártása	53	53	64	54	47	52
Szőlőbor termelése	185	185	187	194	199	191
Sörgyártás	17	17	20	23	27	30
Üdítőital, ásványvíz gyártása	96	95	97	92	88	86
Dohánytermék gyártása	5	5	6	7	6	5

^{a)} 4 fő feletti vállalkozások adatai.

^{b)} GFO'11 szerinti besorolás. Statisztikai egységek gazdálkodási forma szerinti osztályozása = GFO 11.

^{c)} GFO'14 szerinti besorolás. Statisztikai egységek gazdálkodási forma szerinti osztályozása = GFO 14.

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

13. melléklet: **Az élelmiszeriparban alkalmazásban állók száma szakágazatonként^{a)}**

Megnevezés	2014	2015	2016	2017	2018 ^{b)}
	évben, fő				
Élelmiszergyártás	86 034	86 432	83 346	83 987	85 952
Húsfeldolgozás, -tartósítás, húskészítmény gyártása	23 281	23 811	24 336	23 589	24 550
Ezen belül:					
Húsfeldolgozás, -tartósítás	8 313	8 135	7 647	7 371	8 196
Baromfi-hús feldolgozása, tartósítása	8 240	9 063	9 621	9 695	9 831
Hús-, baromfi-hús-készítmény gyártása	6 728	6 614	7 068	6 523	6 523
Halfeldolgozás, -tartósítás
Gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás	7 336	7 617	7 577	7 850	8 180
Növényi, állati olaj gyártása	860	995	1 024	1 032	998
Tejfeldolgozás	6 466	6 499	6 652	6 711	6 920
Malomipari termék, keményítő gyártása	2 129	2 283	2 127	2 163	2 683
Pékáru, tésztafélék gyártása	28 244	27 111	26 140	27 044	26 173
Ezen belül:					
Kenyér, friss pékáru gyártása	22 238	20 973	20 253	21 025	20 077
Tartósított lisztesáru gyártása	4 202	4 250	4 398	4 416	4 377
Tésztafélék gyártása	1 805	1 888	1 489	1 603	1 719
Egyéb élelmiszer gyártása	12 993	13 229	8 843	9 153	9 863
Ebből:					
Cukorgyártás
Édesség gyártása	2 698	2 743	2 917	2 656	3 368
Takarmány gyártása	4 684	4 830	6 617	6 439	6 539
Italgyártás	9 583	10 467	9 975	9 921	10 080
Ebből:					
Szőlőbor termelése	3 057	3 386	3 398	3 539	3 496
Sörgyártás	1 805	1 815	1 782	1 744	1 773
Üdítőital, ásványvíz gyártása	3 600	3 872	3 380	3 343	3 523
Dohánytermék gyártása	1 285	1 326	1 306	1 430	1 585
Élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása	96 902	98 225	94 627	95 338	97 618

^{a)} 4 fő feletti gazdasági szervezetek adatai.

^{b)} Előzetes adatok.

Forrás: a KSH évközi intézményi munkaügyi adatgyűjtési rendszere

14. melléklet: Az élelmiszeriparban alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete szakágazatonként^{a)}

Megnevezés	2014	2015	2016	2017	2018
	évben, HUF				
Élelmiszergyártás	197 546	204 793	218 883	247 399	274 654
Húsfeldolgozás, -tartósítás, húskészítmény gyártása	173 597	182 639	198 046	223 790	255 757
Ezen belül:					
Húsfeldolgozás, -tartósítás	160 365	166 506	179 126	211 978	242 743
Baromfi-hús feldolgozása, tartósítása	171 286	179 267	195 948	218 425	255 324
Hús-, baromfi-hús-készítmény gyártása	195 311	210 778	224 625	248 531	275 514
Halfeldolgozás, -tartósítás
Gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás	200 506	201 896	223 841	250 755	277 137
Növényi, állati olaj gyártása	442 793	446 073	430 848	465 553	502 801
Tejfeldolgozás	229 329	241 350	244 939	276 573	302 539
Malomipari termék, keményítő gyártása	278 563	266 543	278 592	312 889	350 069
Pékáru, tésztafélék gyártása	155 366	163 783	177 042	203 004	221 011
Ezen belül:					
Kenyér, friss pékáru gyártása	138 837	147 806	157 936	181 261	196 670
Tartósított lisztesáru gyártása	207 373	214 896	235 681	261 293	283 876
Tésztafélék gyártása	195 017	194 171	219 155	267 062	289 875
Egyéb élelmiszer gyártása	255 623	256 845	254 824	270 131	299 532
Ebből:					
Cukorgyártás
Édesség gyártása	207 572	209 875	220 890	236 055	269 089
Takarmány gyártása	256 764	262 021	303 428	358 065	383 864
Italgyártás	302 529	306 179	320 709	343 701	373 287
Ebből:					
Szőlőbor termelése	191 401	205 694	233 240	238 069	267 817
Sörgyártás	377 708	377 418	407 706	437 705	484 208
Üdítőital, ásványvíz gyártása	360 961	368 595	373 607	408 575	424 099
Dohánytermék gyártása	325 781	334 674	298 260	308 329	332 387
Élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása	210 821	218 440	231 360	259 094	286 250

^{a)} 4 fő feletti gazdasági szervezetek adatai.

Forrás: a KSH évközi intézményi munkaügyi adatgyűjtési rendszere

15. melléklet: **Az élelmiszeriparban alkalmazásban állók havi nettó átlagkeresete szakágazatonként^{a)}**

Megnevezés	2014	2015	2016	2017	2018 ^{b)}
	évben, HUF				
Élelmiszergyártás	129 393	134 140	145 558	164 521	182 645
Húsfeldolgozás, -tartósítás, húskészítmény gyártása	113 706	119 629	131 700	148 821	170 079
Ezen belül:					
Húsfeldolgozás, -tartósítás	105 039	109 063	119 118	140 966	161 424
Baromfihús feldolgozása, tartósítása	112 192	117 420	130 305	145 253	169 791
Hús-, baromfihús-készítmény gyártása	127 929	138 060	149 376	165 273	183 217
Halfeldolgozás, -tartósítás
Gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás	131 332	132 178	148 854	166 753	184 296
Növényi, állati olaj gyártása	290 029	292 178	286 513	309 592	334 362
Tejfeldolgozás	150 211	158 084	162 884	183 921	201 188
Malomipari termék, keményítő gyártása	182 459	174 587	185 262	208 072	232 796
Pékáru, tésztafélék gyártása	101 764	107 280	117 735	134 997	146 973
Ezen belül:					
Kenyér, friss pékáru gyártása	90 938	96 815	105 031	120 538	130 787
Tartósított lisztesáru gyártása	135 829	140 757	156 728	173 760	188 778
Tésztafélék gyártása	127 736	127 184	145 736	177 598	192 767
Egyéb élelmiszer gyártása	167 433	168 235	169 457	179 637	199 189
Ebből:					
Cukorgyártás
Édesség gyártása	135 959	137 471	146 889	156 978	178 944
Takarmány gyártása	168 181	171 624	201 879	238 114	255 269
Italgyártás	198 157	200 547	213 272	228 564	248 236
Ebből:					
Szőlőbor termelése	125 370	134 729	155 106	158 318	178 099
Sörgyártás	247 399	247 208	271 125	291 074	321 998
Üdítőital, ásványvíz gyártása	236 429	241 429	248 450	271 704	282 025
Dohánytermék gyártása	213 387	219 211	198 342	205 038	221 037
Élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása	138 087	143 079	153 855	172 298	190 357

^{a)} 4 fő feletti gazdasági vállalkozások adatai.

^{b)} Előzetes adatok.

Forrás: a KSH évközi intézményi munkaügyi adatgyűjtési rendsze

16. melléklet: A beruházások teljesítményértéke^{a)}

Megnevezés	2014	2015	2016	2017
	folyó áron, millió HUF			
Élelmiszer, ital, dohánytermékek gyártása összesen	156 650	130 607	185 660	200 996
Ebből:				
Hús- és halfeldolgozás, -tartósítás	13 190	10 821	18 317	9 243
Baromfihús feldolgozása, tartósítása	11 366	6 652	16 156	23 481
Gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás	13 192	11 534	11 039	14 799
Tejtermék gyártása	4 962	8 069	6 430	10 398
Malomipari termék gyártása	4 571	4 018	3 886	2 775
Takarmány gyártása	11 047	8 115	15 879	24 483
Cukorgyártás
Édesség gyártása	4 548	2 846	4 746	4 722
Desztillált szeszes ital gyártása	2 628	1 945	1 896	1 304
Szőlőbor termelése	8 839	9 971	8 328	4 931
Sörgyártás	4 500	5 156	4 724	4 825
Üdítőital, ásványvíz gyártása	10 530	13 625	12 539	17 270
Dohánytermék gyártása	10 872	1 872	2 702	5 450

^{a)} A 4 fő feletti vállalkozások, valamint valamennyi költségvetési, költségvetési rend szerint gazdálkodó és a megfigyelésbe bevont nonprofit szervezetek adatai. Negyedéves adatgyűjtés alapján.

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

Hivatkozások jegyzéke

1. Erdész F.-né, Jankuné Kürthy Gy., Kozak A. és Radócné Kocsis T. (2009): A zöldség- és gyümölcságazat helyzete. Agrárgazdasági Tanulmányok. Agrárgazdasági Kutató Intézet, Budapest, 47 p.
2. <https://elir.aki.gov.hu/cikk/agrajtelentes-2016,-2017>
3. Agrarium (2016): Fejlesztési lehetőségek előtt a hazai malomipar. <https://agrarium7.hu/cikkek/706-fejlesztési-lehetosegek-elott-a-hazai-malomipar>
4. Boldog V. (2018): Takarmánygyártás 2017. (1.) Statisztikai jelentés. Agrárgazdasági Kutató Intézet.
5. Bábáné Demeter E. (szerk.), Boldog V., Csoltai V., Ehretné Berczi I., Fekete G., Kiss G., Marosán Á. és Medináné Lázár V. (2017): Élelmiszeripari kapacitásjelentés 2016. év (revízió 2018. 5. hó). (1.) Statisztikai jelentés. Agrárgazdasági Kutató Intézet.
6. Dr. Buzás Gizella Szakáruismeret c. tananyag (2011)
7. Bruder Júlia Sütőipari termékek című anyaga (2011)
8. Bábáné Demeter E. (szerk.), Boldog V., Csoltai V., Ehretné Berczi I., Fekete G., Kiss G., Marosán Á. és Medináné Lázár V. (2018): Élelmiszeripari kapacitásjelentés 2017. év (1.) Statisztikai jelentés. Agrárgazdasági Kutató Intézet.

